

2 Chronicles

Hay A'at Tuwen 2 Chronicles

Hituwen liblu ya hay ipa'innilana ya hi Apu Dios ya aggena inwalong nadan tataguna an tinanud Israel. Te ta'on hi inyen di binuhulda didah udum hi boble ya wadada damdamay immanamut i dida hi ad Judah. Te hidin wadadah boblela ya dakol di ni'iboblen dida hinadan adi mangun'unud i Apu Dios ya mi'buhulda bo udot i dida.

Mu nan nuntudo' ituwen liblu ya ipapanomnomna i didan tinanud Israel an wagahan bon Apu Dios dida an umat handi. Mu mahapul an hi Apu Dios di pundinolanda ta hiyay ukod an mamoddang ya mangipapto' i didah inggana.

Hay Nitudo' Ituwen Liblu

1. Hay nunwagahan Apu Dios hinadan a'ammod di tinanud Israel hi nangipiyammaandah nan Templo ya hay namto'ana i Solomon hi patul ot idatnay la'ingna an mun'ap'apu i dida (2 Chronicles 1–9)
2. Hay pangdatan Apu Dios hi gunggunan nadan manginaynayun an mangun'unud i hiya ya hay pundusaanah nadan adi mangun'unud i hiya (2 Chronicles 10–36)

1 ¹Hi Solomon an imbabalen nan patul an hi David ya nahamad mo nan pun'ap'apuwana te winagahan Apu Dios an dayawona ot idattanah ongal an abalinana.

²Ta impa'ayag Solomon nadan ap'apun munhilbin hiya ya nadan opisyal di hinlilibu ya opisyal di hinggagahut an titindalu ya nadan mangipanuh hi tatagu ya ta'on on nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un. ³Ta na'amungda ot umedah nan pundayawan hi ad Gibeon an awadan nan tabernakel an hidiye din impiyamman din baal Apu Dios an hi Moses hi awadandah nan agge naboblayan. ⁴Mu nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios ya inyen mon tuwalin David hi ad Jerusalem hidin nangilpuwandah ad Kiriath-jearim ot eda iha"ad hinan impiyammana an pangiha"adanda. ⁵Mu nan gombang an punggobhan hi mi'nong i Apu Dios an inyamman din hi Besalel an imbabalen Uri an hi na' Hur ya wahdi hi ad Gibeon hinan hinangngab nan tabernakel. Ta hiya

nan immedahdi da Solomon ya nadan tatagu ot eda mundayaw i Apu Dios. ⁶Ot ipi'nong da Solomon di hinlibu (1,000) an maghob an mi'nong i diyen gombang an punggobhan hi mi'nong i Apu Dios.

⁷Ya i diyen nahdom ya numpa'inop hi Apu Dios i Solomon ot alyonay, Ibagam nan pohdom an idat'un he"a.

⁸Ya alyon Solomon di, Impatigom di ongal an pamhodmu ya ulem i ama an hi David. Ya teen ad uwani ya ha'on di inhukkatmu i hiya hi patul. ⁹Mu tun tatagun ipapto"u ya dakkodakkoldan umat hi hupu' di dinakolda. Ot hanat impa'annungmu nadan imbagam i ama an hi David. ¹⁰Ya daan mo ta idattana' hi la'ing ya hay abalina' an manginnilah nipto' hi ato' ta wan abalina' an mun'ap'apu i datuwe tayyan dakkodakkol an tatagum.

¹¹Ya alyon Apu Dios i Solomon di, Gapu ta athinay pohdom an bokon hay kinadangan onu hay em ipabaktuwan onu hay e atayan di binuhulmu onu adukken pi'taguwam ta nan la'ing an mumpapto' ya hay abalinam an manginnilah nan nipto' hi atom an mun'ap'apuh nadan tatagu' inaen pun'ap'apuwam ¹²ya idat'u danaen ibagam. Ya idat'u boy kinadanganmu ya boddangan da'a ta mundongol'a. Ta ma"id ha patul hi umat i he"a an ta'on on hanadan matanudan.

Nan Ongal An Abalinan Solomon Ya Hay Kinadangyana

(1 Patul 10:26-29)

¹³Hidin nagibbuh nan nundayawan da Solomon hi ad Gibeon ot mumbangngad hi ad Jerusalem. Ta hidiy nunhituwanah din hiyay patul hinadan tinanud Israel.

¹⁴Ot amungon Solomon di hinlibut opat di gahut (1,400) an kalesan di e mi'gubat ya himpulut duway libu (12,000) an kabayu. Ot ipiyena dadiye hinadan boble an iha"adanda mu wadaday inha"adna hi ad Jerusalem. ¹⁵Ya i diyen numpatulana ya dakkodakkol di silber ya balitu' hi ad Jerusalem an umat hi dinakol di batu. Ya atbohadin dakol di kayiw an sedar an umat hi dinakol di kayiw an sikamor hinadan pu"un di billid. ¹⁶Ya hanada'en kabayun Solomon ya ginattang nadan mungkumilhun baalna hi ad Egypt ya hi ad Silisia. ¹⁷Ya hay nangattangdah ohan kalesan di mi'gubat ya onom di gahut (600) di silber. Ya hinggahut ta nabongley (150) silber di nangattangda hi ohan kabayu. Ta gattangonda on inggattangda damdama hinadan patul di tinanud Hit ya hinadan patul hi ad Syria.

Hay Nunhapitan Da Solomon Hinan Patul Hi Ad Tyre

(1 Patul 5:1-18)

2 ¹Imbagan Solomon an ihipunda an iyamma nan Templo an pundayawanda i Apu Dios ya nan palasyu an iha"adana. ²Ta

inayakanay nawaluy libu (80,000) an e munhabat hi batu hinadan nabillid ya napituy libu (70,000) an e mamunag i dadiye. Ot ayaganay tuluy libu ta han onom di gahut (3,600) an mangitudduh atondah nadan matamuwan.

³Ot ipiyen Solomon di tudo'nah nan patul hi ad Tyre an hi Hiram an alyonay, Hanat ipiyalim di nun'ahabatan an kayiw an sedar ta umat hidin inatmu i din hi ama an hi David hi nangiyammaanah nan palasyuna.

⁴Te ninomnom'u an ipiyamma ha Templo ta pundayawanmih nan Dios an dayawonmi. Ta hidiy pangigobhanmi hinadan mapmaphod di hunghungna an insenso. Ya ta wan minaynayun an idawatmi nadan tinapay an midawat i Apu Dios. Ya ta'on on nadan maghob an mi'nong hi amawimawi"it ya hinadan mun'ahdom ya hinadan Habadun tungo ya hinan ngilin di nakayangan di bulan ya nadan udum an nagtud an mangilin an algo an pundayawanmi i Apu Dios. Te datuwey nitugun i da'mi an tinanud Israel hi atonmi.

⁵Nan Templo an ipiyamma' ya ongal te hi Apu Dios an dayawonmi ya ongal di abalinana mu nadan dios di udum an tatagu. ⁶Mu hay immannung ya ma'id ha tagu hi abalinana an mangiyamma i ha punhituwan Apu Dios. Te ta'on on hi ad lagud ya adi umdah iha"adana. Ot undan ihya ha'on'e ya abalina' an mangiyamma i ha Templo hi iha"adana. Mu nan ipiyamma' ya hidiy pangidawatanmih nadan maghob an mi'nong i hiya.

⁷Ot hanat ituda'mu bahan ha nala'ing hi tamun di balitu' ya silber ya gombang ya gumo' ya nala'ing bo an mun'abol hi nat'onat'on an hinulid ta waday mumbolah^a ya bayulet ya asul ya nala'ing an mun'alkus ta mi'tamuh tudan ibbamin i Judah hituh ad Jerusalem an nala'ing hi nat'onat'on an tamu an umat hi mumpa'ot ya munlutuh balitu' an dida nadan pinto' din hi ama an hi David. ⁸Ya hanat ipiyalim nimpey nun'ahabatan an sedar ya saypres ya algum an malpuh nadan billid an nungngadan hi Lebanon. Te innila' an nun'ala'ing nadan tatagum an munlongoh hi kayiw an miyammah bale. Ta honago' di udum hinadan linala'iehta ta umalida an bumoddang. ⁹Te dakol di mahapul'uh kayiw te ongal ya maphod an Templo nan ipiyamma'. ¹⁰Ot ta'omman ya idat'uh nadan tatagum ha hingгахut di libuy (100,000) langgut di nagiling an wit ya hingгахut di libuy (100,000) langgut di barley^b ya hingгахut ta han himpuluy libuy (110,000) galon an bayah ya hingгахut ta han himpuluy libuy (110,000) galon di mantekan olibo.

¹¹Ya nuntudo' nan patul hi ad Tyre an hi Hiram i Solomon ot alyonay, Hi Apu Dios ya ongal di naminhodna i da'yun tataguna ta hiya nan

^a 2:7 Nan mumbolah ya hidiye nan red hi English. ^b 2:10 Nan barley ya ay pageh tun boble ta'u ya nalaklakay nginana mu nan wit.

numbalinon da'ah patul. ¹²Ot madayaw hi Apu Dios an dayawonyun tinanud Israel an nunlumu hi ad lagud ya hitun luta. Ya hiyay nangdat i amam an hi David i han nala'ing ya nanomnoman an imbabalena ta ongal di abalinana. Ta ipata'dogmu ha Templo hi pundayawanyu i Apu Dios ya ha palasyu ta punhituwam. ¹³Ot ipa'ali' hi Hiram-Abi an nala'ing ya maphod di puntamuna. ¹⁴Hi inana ya ohah nadan tinanud Dan ya hi amana ya i wahtuh ad Tyre. Ya natudduwan hi Hiram an mangiyammah nadan usal an balitu' ya silber ya gombang ya gumo' ya batu ya kayiw. Ya abalinana bo an mumbolda hinan ma'abol an hinulid an asul ya bayulet ya mumbolah. Ya abalinana bon mangiyammah napinun linen. Ya nala'ing an mun'alkus ya ta'on on nganney ipatamun hiya ya abalinanan aton. Ot mabalin an pi'tamuwom hinadan nala'ing hi nat'onat'on an tamu an umat hi mumpa'ot ya munlutuh balitu' an pinto'mu ya ta'on on nadan pinto' din hi amam an hi David. ¹⁵Ot ipiyalim i da'mi an baalmu nadan imbagam an wit ya barley ya bayah ya mantekan di olibo. ¹⁶Ot an namin nadan mahapulmu an kayiw ya e' ipalngoh hidih nadan mujung an nungngadan hi Lebanon ya impiyanudmih nan baybay ta ingganah ad Joppa ya ahi ayu mohpe ukod an mangiyanamut hinah ad Jerusalem.

Hay Inat Solomon Hinadan Ni'iboble I Dida An Bokon Judyu

¹⁷Ot ipabilang Solomon an namin nadan nalpuh udum hi boble an bokon Judyu an ni'hitu i dida ta umat hidin inat amana. Ya umedah hinggahut ta nabonglet tuluy libu ta han onom di gahut (153,600). ¹⁸Ta nawaluy libu (80,000) i dida di e munhabat hi batu hinadan nabillid ya napituy libu (70,000) di mamunag i dadiye. Ya tuluy libu ta han onom di gahut (3,600) di mangitudduh nadan matamuwan ta wan minaynayun nan tamu.

Hay Nangihipunan Solomon An Mangiyyammah Nan Templo

(1 Patul 6:1-38)

3 ¹Inhipun Solomon an ipiyamma nan Templo an pundayawanda i Apu Dios hi ad Jerusalem hinan nabaktu an ma'alih Moriah an pun'ilikan nan i Jebus an hi Araunah an hidi din numpatigan Apu Dios i amana an hi David. Ya indadaan mon tuwalin David hidiye an ipata'dogan nan Templo. ²Ta inhipunda an mangiyamma hidin mi'adwah algo hinan mi'adwah bulan i diyen mi'apat di tawon hi numpatulan Solomon.

³Ya hay inyamman da Solomon hi gopnadna ya nahiyam (90) di umpiy dinukkena ya tulumpuluy umpiy (30) binillojna. ⁴Ya hay dinukken nan balkona ya numpaddung hinan binilloj nan Templo an tulumpuluy (30) umpi. Ya tulumpuluy (30) umpi boy tinagena. Ya na'oddahan hi namahmah an balitu' nan unig nan kuwartu. ⁵Ot dingdingondah kayiw an saypres nan ongal

an kuwartu ot oddahandah balitu' ot alkusandah palma ya nun'atuligonggong an nahanu'hu"up. ⁶Ot alkusanda nan Templo hi nun'abalol an batu. Ya hanadan balitu' an inusalda ya nalpuh ad Parbaim. ⁷Ya inoddahanda nan dingding nan Templo ya nadan dinangal hinan way atop ya nadan panto hi balitu' ot ipa'otday a'at nan kerubim hinadan dingding. ⁸Ot iyammada nan kuwartun Apu Dios an tulumpuluy (30) umpiy dinukkena ya binilloгна an nipaddung hinan binillog nan Templo. Ot oddahanda nan dingdingna hi himpulut waluy libu ta han tuluy gahut ta nanom (18,360) di kilu^c an balitu'. ⁹Ta hay damot nan nabalitu'an an pata' ya mahuluk hi godway kilu.

Ot eda bo oddahan hi balitu' nadan dingding nadan nabaktun kuwartu.

¹⁰Ot impiyamman bon Solomon di duwa an kerubim ot oddahandah balitu' ot eda iha"ad hinan kuwartun Apu Dios. ¹¹Ya munhuhu"up'en namin nan dinukken nadan paya' nadan kerubim ya umeh tulumpuluy (30) umpi. Te hay dinukken nan ohan paya' nan kerubim ya pituy umpi ta han godwa ta nidatong hinan dingding nan Templo. Mu nan ohan paya'na ya nuntummu'dah nan ohan paya' nan oha bon kerubim. ¹²Ya atbohdih nan ohan kerubim an pitu ta han godway umpiy dinukken nan ohan paya'na ta nidatong damdamah nan dingding nan Templo. Ya nuntummu' nimpe nan hinohhan paya'da. ¹³Ot pumpaldangonda didan ipata'dog ta inhangngutdah way panto. Ya hindudway paya'da an himpipitu nimpey umpi ta han godway dinukkeda. ¹⁴Ya nan kultina an nihawan hinan unig nan kuwartun Apu Dios ya linen an asul ya bayulet ya mumbolah ot mi'ugut hidi di ay kerubim.

Hanadan Ay Tu"ud An Impiyamman Solomon

(1 Patul 7:15-22)

¹⁵Ya impiyamman bon nan patul di duwan ay tu"ud an hay ngammut di dinukkedan duwa ya nabonglet duway (52) umpi ta miha"adda hi hinangngab nan Templo. Ot hu"upanda bo hi himpipitu ta han godway (7 ½) umpi. ¹⁶Ot impiyammana boy nun'atuligonggong an nahanu'hu"up ot ipali'wohdah baktun dadiyen ay tu"ud. Ot itattayundahdiy hinggahut an ay bungan di pomegranet i dadiyen nun'atuligonggong an nahanu'hu"up. ¹⁷Ot ipata'dogda mohpe dadiyen duwa an ay tu"ud hi hinangngab nan Templo. Ta nipata'dog nan oha hi nangappit hi muyyadna ot ngadanan Solomon hi Jakin ya nan oha hi nangappit hi huddo'na an nginadanana hi Boas.

Nadan Ma'usal Hinan Templo

(1 Patul 7:23-51)

4 ¹Impiyamman bon Solomon han gombang an punggobhan hi mi'nong an hay dinukkena ya binilloгна ya numpaddung an

^c 3:8 Nan 18,360 an kilun di balitu' ya hidiye nan 600 talent hinan Biblia an English te nan NET an Biblia ya nan ohay talent ya 30.6 di kilu.

hintutulumpuluy (30) umpi. Ya hay tinagena ya himpulut limay (15) umpi. ²Ot ipiphodna bo han gombang an punha"adan hi liting an ay palyu' di a'atna an himpulut limay (15) umpiy lukud di to'ona. Ya pitu ta han godway umpiy dinallomna. Ya napat ta limay (45) umpiy inongalna. ³Ya hinan da"ul di timid diyen punha"adan hi liting ya nili'woh di duway nuntunnud an linya an ni'alkus hidiy ay bubulbullug an baka an hinan himpulut waluy (18) pulgada on himpuluy (10) ni'alkus an ay baka. ⁴Ya hidiyen punha"adan hi liting ya nipabun hi bonog nadan himpulut duwan (12) inyamman bulug an baka. Ya hintutlun baka on nat'on di nangihangngabanda ta tuluy nangihangngab hi nangappit hi huddo'na ya tuluy nangihangngab hi nangappit hi alimuhan di algo ya tuluy nangihangngab hi nangappit hi muyyadna ya tulu boy nangihangngab hi nangappit hi tuluwan di algo. ⁵Ya hay inuktul diyen punha"adan hi liting ya tuluy pulgada. Ya hana'en timidna ya ay timid di basu an ay habhabung an nabo'yag. Ya umeh himpulut limay libu (15,000) di galon di mittuh liting.

⁶Ot ipiphodna boy himpuluy (10) besin. Ta niha"ad di lima hi nangappit hi muyyad nan Templo ya lima bo hi nangappit hi huddo'na. Ta dadiye an besin di pang'i'ulahanda hinadan maghob an mi'nong ya hinan ay palyu' an punha"adan hi liting di pangalan nadan padi hi pun'ulahda.

⁷Ya iniphodda boy himpulu (10) an balitu' an pumpattukan hi hilaw an inunudda nan nibaga an a'atna ot iha"addahdih nan Templo an limah nangappit hi huddo'na ya lima boh nangappit hi muyyadna. ⁸Ot iphodda boy himpulu (10) an lamehaan ot iha"addah nan Templo an limah nangappit hi muyyadna ya lima boh nangappit hi huddo'na. Ot iyammada boy hingгахut (100) an balitu' an malukung.^d

⁹Ya iniphodda boy lita"angan di papadi hi dallomna ya nat'on bo nan ongal an lita"angan an umohnongan di tatagu an wadaday pantona hinan numbattanan datuwen lita"angan. Ya inoddahanda dadiyen konob di panto hi gombang. ¹⁰Ya nan ay palyu' an niha"adan di liting ya niha"ad hi numbattanan di nangappit hi muyyadna ya hay nangappit hi tuluwan di algo.

¹¹Ot mangiphod boh Hiram hi dakol an banga ya punggaud hi gubu ya malukung an duyun ittuwan di dala an miwalaghi'.

Ta inggibbuh Hiram an namin dadiyen impiphod Solomon i hiyahdih nan Templo. Ot datuwe nadan iniphodna ¹²an nan duwa an ay tu"ud ya nan duwan ay malukung an niyuhhun i dadiyen ay tu"ud ya nadan ni'alkus i dadiyen ay malukung an nun'atuligonggong an nahanu'hu"up.

^d 4:8 Hay alyon di udum ya ma'id ha mapto' hi usal tuwe an malukung mu hinan Hay Nakakan 24:6 ya puntayadah nan dalan di animal an i'nongda i Apu Dios onu puntaug hi liting hinadan besin.

¹³Ya nan opat di gahut (400) an ay pomegranet an nitattayun di hindudway gahut (200) hinan duwan nahanu'hu'up an nun'atuligonggong ¹⁴ya nadan besin ya nadan ipabunanda ¹⁵ya nan ay palyu' an punha"adan hi liting ya nadan himpulut duwa (12) an ay bubulug an baka an nipabunan diyen punha"adan hi liting ¹⁶ya nadan banga ya nadan punggaud hi gubu ya nadan tibi' di dotag ya nadan udum an usal.

Ya an namin datuwen impa'iphod Solomon i Hiram-Abi an ma'usal hinan Templo ya gombang di niphod ¹⁷an linanatna ot ahina ikuyag hinan inyammanan nat'onat'on di a'atda. Ya hay e nangipiphodan nan patul i datuwe ya hidih nan nihaggon hinan wangwang an nungngadan hi Jordan hidih nan numbattanan di ad Sukkot ya hi ad Saretan.

¹⁸Ya dakkodakkol datuwen usal an gombang an impiyamman nan patul an hi Solomon ta ma"i'd ha mapto' hi'on atnay kiluda.

¹⁹Ya impa'iphod bon Solomon hanadan nabalitu'an an ma'usal hidih nan Templo an umat hinadan punggobhan hi insenso ya nadan lamehaan an iha"adan nadan tinapay^e an midawat i Apu Dios ²⁰ya nan punhilawan ta padalangondahdih haggon nan kuwartun Apu Dios an miyunnudan hinan nitugun tuwali an atonda. ²¹Ya inyammada bo nan balitu' hi ay habhabung ya nadan pun'ipit hi bala ²²ya nadan pun'odop hi hilaw ya nadan malukung ya nadan duyu ya nadan punggobhan hi insenso ya nadan panto hinan kuwartun Apu Dios ya nadan udum an pantoh nan Templo.

5 ¹Hidin nagibbuh an namin nadan impiyamman Solomon hinan Templo ot ipipaghopna nadan inyappit din hi amana an hi David i Apu Dios an umat hi balitu' ya silber ya an namin nadan udum an ma'usal. Ot ena ipiha"ad hidih nan kuwartun pangiha"adandah nadan nun'abalol an usal hidih nan Templo.

Hay Nangiyayandah Nan Kahun An Nittuwan Nan Hapit Apu Dios

Hinan Templo

(1 Patul 8:1-9)

²Ot ibagan Solomon hinadan ap'apun munhilbin hiya ya nadan ap'apun di himpahimpamu'un ta eda alan nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios hi ad Zion an boblen David hidih ad Jerusalem. ³Ya na'amungdan namin nadan linala'i an tinanud Israel hi awadan nan patul hidin mi'apituh bulan ta ngilinonda nan punnomnomnomandah din nun'anallungan handidan a'ammoddah nan agge naboblayan. ⁴Ta hidin na'amungdan namin ot ahi e iyattang nadan tinanud Libay nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios. ⁵Ot pi'yalada nan tabernakel ya an namin

^e 4:19 Nan tinapay hinan lamehaan ya mahukkatan hi maminghan hinan hindumingguwan.

nadan wahdih nan tabernakel ot iyedahdih nan Templo. Ya hay nangdon i dadiye ya nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay.

⁶Ot ipi'nong da Solomon hinadan ibbada an tinanud Israel di dakkodakkol an baka ya kalnero an adi mabilang hidih nan way Kahun.

⁷Ot ipaghop mohpen nadan padi nan Kahun hinan Templo ot eda iha"ad hidih nan hiluk nadan paya' nadan kerubim hidih nan kuwartun Apu Dios. ⁸Ta nahophopan nan Kahun hinadan nabitbit an paya' nadan kerubim ya ta'on on nadan kayiw an nangiyattanganda. ⁹Mu dudduke dadiyen nangiyattanganda ta matigoy udduda hi'onta wahdih nan kuwartun niyappit i Apu Dios mu adida matigo hi'onta wah nan bahhel diyen kuwartu. Ta ingganah ad uwani ya dedahdi. ¹⁰Ya hay niha"ad i diyen Kahun ya ammuna nan duwa an nadampillag an batu an nitudo'an nan Hapit Apu Dios an inha"ad din hi Moses hidin wadadah nan billid hi ad Sinaif an hidiy nangibagaan Apu Dios i dadiyen tuguna i dida an tinanud Israel hi nalpuwandah ad Egypt.

Hay Napnuwan Nan Templo Hi Bugut

¹¹Ya hidin inha"ad nadan padi nan Kahun hinan kuwartun Apu Dios ot lumah'unda. Ya an namin nadan padi an ta'on on bokon diday muntamu i diyen algo ya inatda nan nitugun i dida hi atonda ta mibilangdah malinis. ¹²Ya an naminda bo nadan mungkanta an tinanud Libay an hi Asap ya hi Heman ya hi Jedutun ya an namin nadan linala'i an imbabaleda ya i'ibada ya numpunlubungdah linen. Ot eda tuma'dog hi nangappit hi tuluwan di algo hinan way punggobhan hi mi'nong.

Ot ipagangohday simbal ya harp ya lira. Ya niddumdan diday hingгахut ta baintiy (120) papadi an pun'ipagangohday trampeta. ¹³Ta an namin nadan mumpagangoh hi trampeta ya nan simbal ya nadan udum an mipagangoh ya inyunuddah nadan mungkanta ta mapmaphod di pundayawda ya punhanaanda i Apu Dios. Ya hay ikankantada ya alyonday, Maphod hi Apu Dios te munnananong di pamhodna.

Ya napnuh bugut nan Templo. ¹⁴Ta ma"id ha aton nadan padi an mangat hinadan tamuda te napnu nan Templo hinan mumbinang an bugut an nalpu i Apu Dios.

Hay Hinapit Solomon

(1 Patul 8:12-21)

6 ¹Ot mundasal hi Solomon an alyonay, Imbagam Apu Dios an miha"ad'ah nan himmilong an bugut ²muten ad uwani ya iniphodmih tuwen ma"aphod an Templo ta iha"adam hi inggana.

³Ot ihangngab nan patul hinadan ibbanan tinanud Israel ta wagahana dida ⁴an alyonay, Madayaw hi Apu Dios an dayawon ta'u an tinanud

^f 5:10 Hay ohah ngadan di ad Sinai ya hi ad Horeb.

Israel. Ta gapuh nan ongal an abalinana ya impa'annungna din imbagana i ama an hi David. Te inaliny, ⁵Nhipun hi nangipanguluwa' i da'yun tatagu' hi nalpuwanyuh ad Egypt ya ma'id ha pinili' i datuwen bobleyun tinanud Israel hi ipata'dogan ha Templo ta adayawa'. Ya ma'id bo ha pinto'uh mun'ap'apu i da'yun tatagu' an tinanud Israel. ⁶Mu ad uwani ya pinili' tun ad Jerusalem ta hituy pundayawanyu i ha'on. Ot pot'o' boh David ta hiyay nun'ap'apu i da'yu an tatagu' an tinanud Israel.

⁷Ot alyon bon Solomon di, Ninonomnom ama an hi David an ipata'dog hituwe an Templo ta adayawan nan Ap'apu an Dios an dayawon ta'un tinanud Israel. ⁸Mu inalin Apu Dios i hiyay, Maphod hinaen ninomnommun mangiyamma i ha Templo ta adayawa'. ⁹Mu bokon he'ay mangiyamma te hanan imbabalem di mangiyamma i diyen Templo ta adayawa'.

¹⁰Ot teen ad uwani ya impa'annung Apu Dios nan imbagana ta ha'on teey nihukkat i ama an mun'ap'apu i da'yun i'iban tinanud Israel. Ya teen niphod tun Templo an pundayawan ta'uh nan Ap'apu an Dios an dayawon ta'un tinanud Israel. ¹¹Ot iha"ad ta'uh tu nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios an indatna i handidan a'ammod ta'u an tinanud Israel.

Hay Dasal Solomon

(1 Patul 8:22-53)

¹²Ot e tuma'dog hi Solomon hidih nan way punggobhan hi mi'nong i Apu Dios an inhangngabnah nadan tatagu an itaggenay ta'lana. ¹³Ya hidiyen timma'dogana ya hidiye nan impiphodna an gombang an nigawwah nan lita"angan an hay dinukkeha ya binillogna ya hinawaluy umpi ya hay tinagenae ya limay umpi. Ot mundu'un hidi ot itaggenay ta'lana ¹⁴ot mundasal an alyonay, Apu Dios an dayawonmin tinanud Israel, immannung an ma'id ha nipaddungam hitun luta ya ta'on on hi ad abunyan. Te munnananong di pamhodmuh nadan baalmu an manginaynayun an umun'unud i he'a. ¹⁵Te ad uwani ya impa'annungmu din imbagam i din hi ama an hi David an baalmu an miyamma ha Templo. ¹⁶Ot hay dawato' piboh ad uwani i he'a Apu Dios an dayawonmin tinanud Israel ya hanat ipa'annungmu bo din imbagam i din hi ama an hi David an baalmu an alyom di, Nanongna an hanadan tanudam di mun'ap'apu i da'yun tinanud Israel hi'on halipodpodonda an unudon nadan tugun'u an umat hi nangun'unudmun ha'on.

¹⁷Ot hay dawato' nimpe ya hanat ipa'annungmuh diyen imbagam i din hi aman hi David an baalmu.

¹⁸Ya alyon bon Solomon di, Mu undan tatawwa mabalin ta he'a an Dios ya munhitu'ah tun luta ta midmiddum'ah nadan tatagu. Hi'on hi ad lagud ya adi umdah iha"adam ot namama mahan moh tun inyammamin Templo. ¹⁹Mu ta'on on athidiy anabaktum ya hanat donglom di dasal'un

baalmu an mumpahpahmo' i he"a hi ad uwani. ²⁰Ta wan ibaliwmu tuwen Templo hi binigat an ta'on on hinan mahdom. Te hituwey alyom hi pundayawanmin he"a. Ya hinan umaliya' hitun Templo an mundasal ya hanat donglom di dasal'u. ²¹Ta donglom bahan di dasal'u an baalmu ya hay dasal tudan tatagum an ibba' an tinanud Israel hi'on ihanggami ituwen Templo an mundasal. Ta ta'on on wahnah'ah ad abunyan ya donglom bahan di pumphahpahmo'anmin he"a ya pakawanon da'mih nadan numbahulanmi. ²²Ya wa'et waday ipabahul di ohan taguh nan ibbana ta umalih hinanggab nan punggobhan hi mi'nong hitun Templo ta ibagana an ma'id ha bahulna ²³ya hanat donglom hinah nan awadam hi ad abunyan ta he"ay mangipanuh ta dusaom nan numbahul ya hanat mipa'innila nan agge numbahul.

²⁴Ya wa'et na'abak amin tatagum an tinanud Israel hi gubat an gapu ta numbahul amin he"a ya hanat umali ami'e bahan hitun Templo an mumpahmo' ta ibangngadmin mangun'unud i he"a ²⁵ya hanat ta'on on hinah nan awadam hi ad abunyan ya donglom di dasalmin tatagum an tinanud Israel ta pakawanon da'mi. Ya imbangngad da'mih tun boblemi an indatmu i handidan a'ammodmi. ²⁶Ya wa'e bo ta gapuh bahulmin tatagum ya dinusa da'mi ta aggem impa'aliy udan ta maligatan ami mu hi'on ihanggam tuwen Templo ta mumpahmo' ami i he"a ta itutuyumi nadan bahulmi ya indinongmin mangat i dadiye ²⁷ya hanat ta'on on hinah nan awadam hi ad abunyan ya donglom di dasalmin tatagum an tinanud Israel. Ya itudduwan da'mih nan nipto' an pangat ya himmo' da'mi ta ipa'alim di udan ituwen numboblayanmi an indatmu i da'min tatagum. ²⁸Ya wa'e bo ta waday bitil ituwen boble onu nunhiglan dogoh di tatagu onu dadag di nitanom onu ba"atong onu dudun an mangan hi nitanom onu binuhul an gumubat onu kumpulnan dumatong an dumadag i da'mi ²⁹ta maligatan ami ya itaggemi'ey ta'lemin ihanggamih tun Templo an mundasal ³⁰ya hanat ta'on on hinah nan awadam hi ad abunyan ya donglom di dasalmin ta pakawanon da'mi. Mu ukod'ah atom i da'mi an miyunnudan hinadan inatmi te he"ay nanginnilah nomnom di tagu. ³¹Ta wan an namin amin munhitu ituwen boble an indatmu i handidan a'ammodmi ya malmuy takutmi an adi mangun'unud i he"a. ³²Ya wa'e bo ha nalpuh udum hi boblen umalin mundayaw i he"a an gapuh nan ongal an abalinam ya hi'on ihanggana ituwen Templo an mundasal ³³ya hanat ta'on on hinah nan awadam hi ad abunyan ya donglom di dasalna ta idatmu nan ibagana ta way aton di atagutaguh tun luta an manginnila i he"a an Dios ta ta'on on dida ya malmuy takutda an adi mangun'unud i he"a ya atbohdi i da'min tatagum an tinanud Israel. Ya ta wan innilaonda an hituwen inyamamin Templo ya pundayawan i he"a.

³⁴Ya wa'e bo ta honagon da'min tatagum an e mi'gubat hinadan binuhulmi ya hanat ihanggami'e ituwen pinto'mun boble an awadan

tun impiphodmin Templo ta adayawam ³⁵ya hanat ta'on on hinah nan awadam hi ad abunyan ya donglom nan pumphahpahmo'anmi i he'a ta boddangan da'mi.

³⁶Ya wa'e ta numbahul amin he'a te undan ihya waha taguh adi mumbahul ta gapuh bungotmun da'mi ya inyabulutmu ta ma'abak amih gubat ta iye da'mih nadan binuhulmi hinadan bobleda ta mumbalin amih balud hidi ³⁷mu alina'eh on hidih nadan niyayanmi ya abulutonmi an numbahul ami ta itutuyumi dadiyen numbahulanmi ³⁸ta idinongmi mon mangat i dadiye ta mumpahpahmo' ami i he'a ta ta'on on wa amih boblen di binuhulmi mu ihanggami'e ituwen boble an indatmu i handidan a'ammotmi an awadan tuwen inyammamin Templo ta adayawam ³⁹ya hanat ta'on on hinah nan awadam hi ad abunyan ya donglom di dasalmi ta ihwang da'mi. Ya pinakawan da'min tatagum hinadan numbahulanmin he'a.

⁴⁰Ot hanat donglom bahan nadan dasalmin he'a an Dios an dayawonmi. ⁴¹Ya dawatonmi an munhitu'ah tun Templo an awadan nan Kahun an nittuwan nan Hapitmu an mangipa'innilah nan ongal an abalinam. Ya hanat boddangam nadan padi ta wan mipatigoh nan nitaguwanda nan a'atmun Dios ta wan mipa'amlong nadan tatagum hi amaphodmu.

⁴²Ha'on nan pinto'mun patul ot hanat adiya' bahan iwalong i he'a Apu Dios. Ta minaynayun nan nahamad an pamhodmu an imbagam i handin baalmu an hi ama an hi David.

Hay Nangiyappitandah Nan Templo I Apu Dios

(1 Patul 8:62-66)

7 ¹Hidin indappuh Solomon an nundasal ya nalanggiyab han apuy an nalpuh ad abunyan ot gobhona nan maghob an mi'nong i Apu Dios ya nadan udum an midawat i hiya. Ya nunhigla nan binang Apu Dios hinan Templo. ²Ta adi mabalin an hunggopdahdi nadan padi te nunhigla nimpe nan binang Apu Dios. ³Ya hidin tinigon nadan tinanud Israel nan apuy an nalpuh ad abunyan ya nan nunhiglan binang Apu Dios hinan Templo ot mundu"unda an nida"om di angahdah nan luta an mundayaw ya munhanada i Apu Dios an alyonday, Immannung an maphod di a'atmu Apu Dios ya munnananong di pamhodmu.

⁴Ot ipi'nong mohpen nan patul ya nadan tatagu nadan i'nongda i Apu Dios. ⁵Ta hay impi'nong Solomon ya baintit duway libu (22,000) an baka ya hingгахut ta han baintiy libu (120,000) an kalnero ya guldung. Ta hidiyey inat nan patul ya nadan tatagu an nangiyappit hinan Templo i Apu Dios. ⁶Ot eda tuma'dog nadan padi hinan nituddu an umohnonganda ya atbohdi nadan ibbada an tinanud Libay an pun'ipagangohda nadan impiyamman din patul an hi David an usalondah nan pundayawanda

i Apu Dios an dadiye din na'usal hidin nunhanaana i Apu Dios an nangalyana hi, Hanan pamhodmu Apu Dios ya munnananong. Ta hay immohnongan nadan padi ya hi dommang nan immohnongan nadan ibbadan tinanud Libay an pun'ipagangohda nadan trampeta yaden nanongnan timma'dog nadan ibbadan tinanud Israel.

⁷Ot iyappit bon Solomon i Apu Dios nan lita"angan an wadah hinangngab nan Templo. Ot i'nongdahdi nadan maghob an mi'nong ya nadan taban nadan mi'nong hi pi'hayyupan i Apu Dios ya nadan alinan midawat. Ya manu'eh hidiy nangi'nonganda i dadiye ya adi umdah nan impiyammana an gombang an punggobhan hi mi'nong hinadan dakol an maghob an mi'nong ya nadan taba ya alina an midawat i Apu Dios.

⁸Ot ngilinson da Solomon nan punnomnommandah nun'anallungan handidan a'ammoddah nan agge naboblayan hi pituy algo. Ta dakkodakkoldan na'amung an tinanud Israel te wadaday nalpuh ad Lebo-Hamat ta ingganah nan nangappit hi muyyadna hinan way pogpog di ad Egypt. ⁹Ta pituy algoy nangiyappitanda i Apu Dios hinan punggobhan hi mi'nong ya pitu boy algo di nungngilinandah nan punnomnommandah nun'anallungan handidan a'ammoddah nan agge naboblayan. Ot hidin mi'awaluh algo ya na'amungdan namin ot mundayawda i Apu Dios.

¹⁰Ot hidin mi'abaintit tuluy (23) algo i diyen mi'apituh bulan ot ahi pa'anamuton Solomon nadan tatagu an nunhiglay am'amlongda hinan maphod an inat Apu Dios i David ya hi Solomon ya i didan namin an tataguna an tinanud Israel.

Hay Numpatigan Bon Apu Dios I Solomon

(1 Patul 9:1-9)

¹¹Hidin inggibbuh Solomon an namin nadan ninomnomnan a'at nan Templo ya nan palasyuna^g ¹²ya numpatigoh Apu Dios i hiya i han nahdom ot alyonay, Dingngol'u din dasalmu ot abuluto' an hituwen Templo di pangidawatanyu hinadan mi'nong i ha'on. ¹³Mu wa'et adi pa'alijon di udan ta madpal tun luta onu iyabulut'uy dudun ta anondan namin di intanomyu onu ipa'ali' di nunhiglan dogoh an pumateh tatagu ¹⁴ya mumpada"ulda'e nadan pinto'un tatagu' ta mumpaboddangda i ha'on ya indinongda nadan adi maphod an ato'atonda ya ta'on on waa' hi ad abunyan ya donglo' di dasalda ta pakawano' dida ya impa'ali' di udan ta pumhod di itanomda. ¹⁵Ya an namin di umalin mundasal ituwen Templo ya nundadaana' an mambal hinan dawatonda. ¹⁶Te hituwen Templo ya niyappit i ha'on ta pundayawanyun ha'on hi inggana. Ya minaynayun di pangipapto'u ituwen Templo.

^g 7:11 Hay nagibbuh nan palasyu ya hidin mi'ahimpulut tuluy tawon an nihipun hi niphodan nan Templo.

¹⁷Ya he'a'e ya hi'on inaynayunmu an munhilbi i ha'on an umat hi nangat din hi amam an hi David ta unodom an namin nadan tugun'u ya tudtudu' ¹⁸ya ipa'annung'u din imbaga' i hiya. Ta minaynayun an hanadan tanudam di mun'ap'apu i da'yun tinanud Israel. ¹⁹Mu idinongyu'e tuwalin mangun'unud hinadan tugun'u ta nadan dios di udum an tataguy dayawonyu ya punhilbiyanyu ²⁰ya umannung an paddungnay ba'guton da'yu ituwen boble an indat'u i da'yu. Ya inwalong'uh tuwen Templo an niyappit i ha'on an pundayawanyu i ha'on. Ta punhimpipihulan di tataguh abobboble. ²¹Ta ta'on on mapmaphod di a'atnah ad uwani mu hi'on madadag ya mano'ol di tatagun manigo ta alyonday, Tanganu mahan on athidiy nangat Apu Dios di diyen boble ya nan Templo? ²²Ya tobalon nadan udum an tatagu an alyonday, Manu'eh athidiy na'at ya din'ugdah Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodka an hiya din nangipangulu i didah nanaynandah ad Egypt. Ta nadan dios di udum an tatagu di dinayawda ya nunhilbiyanda. Ta hiya nan impa'alín Apu Dios di nunhiglan punholholtapanda.

Hanadan Udum An Maphod An Inat Solomon

(1 Patul 9:10-28)

8 ¹Hay nangipiphodan Solomon hinan Templo ya nan palasyuna ya baintiy (20) tawon ot ahi magibbuh. ²Ot ipaphodna bo nadan boble an indat Hiram i hiya ot honagonay e munhituhdi hinadan tinanud Israel. ³Ot e gubaton da Solomon hi ad Hamat-Sobah ot sakuponda. ⁴Ot ibangona nan boble an ad Tadmor hidih nan way agge naboblayan. Ot ibangona bo nadan boble hi ad Hamat ta hidiy pang'amunganda hi makan. ⁵Ot ipaphodna bo nan nabaktu ya nan nada'ul hi ad Bet-Horon ot aladanah binattu dadiyen boble an waday geytda ya dakigda. ⁶Ya atbohdiy inatnah ad Baalat ya nadan boble an pang'amungandah makan ya nadan boble an pangiha"adandah nadan kabayuna ya kalesana. Ya an namin nadan pohdonan iphod hi ad Jerusalem ya hinadan billid an nungngadan hi Lebanon ya hi an namin nadan boblen sinakupna on iniphodna.

⁷Ya an namin nadan nabatin bokon tinanud Israel an umat hinadan tinanud Hit ya tinanud Amor ya tinanud Peris ya tinanud Hib ya tinanud Jebus ⁸an agge ni'paten handidan a'ammodka an tinanud Israel hidin nangubatanda i dida ya diday numbalinon Solomon hi baal an mapilit an muntamu ta ingganah ad uwani. ⁹Mu hanada'e an ibbana an tinanud Israel ya aggena numbalinon didah mapilit an muntamu te diday numbalinonah tindaluna ya ap'apun di gubilnu ya nabaktun opisyal di tindaluna ya opisyal di mungkakalesan e mi'gubat ya mumpungkabayu. ¹⁰Ot pot'onay duway gahut ta nabongle (250) ta diday mangituddu ya mumpapto' hinadan muntamu.

¹¹Ot idalhina bo nan ahawana an imbabalen nan patul hi ad Egypt hinan inyammanan balena ta tinaynana nan awadana ni' hinan boblen David. Te alyonay, Adi maphod an miha"ad nan ahawa' hitun palasyun din hi ama an hi David te hituy niha"adan ni' nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios ta hiya nan niyappit hituwen palasyu i Apu Dios.

¹²Ya impi'nong Solomon nan maghob an mi'nong i Apu Dios hinan inyammana an punggobhan hi mi'nong hi hinangngab nan balkon nan Templo. ¹³Ya inunudna nan tugun Moses an mi'nong hinan Habadun tungo ya hinan nakayangan di bulan ya nan tinawon an pangananda hinan tinapay an agge nadduman hi yist ya hinan punnomnommandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt ya hinan punnomnommandah nun'anallungan handidan a'ammooda hinan agge naboblayan. ¹⁴Ya inunudna bo din imbagan amana an hi David an aton nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay an mangipangpanguluh nan pundayawanda i Apu Dios ya binoddanganda nadan padi hinan abigabigat an mahapul an atonda. Ya ta'on on nadan mungguwalyah nadan nat'onat'on an geyt ya natuddu tuwaliy atonda. Te hiyah tuwey imbagan din hi David an baal Apu Dios hi atonda. ¹⁵Ta inunud nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay an namin nadan imbagan nan patul hi atonda. Ya impapto'da bo nadan pangi'amungandah nadan ma'usal hinan Templo.

¹⁶Ta hidin nangihipunanda an mangiyammah nan Templo ta ingganah nagibbuh ya inunuddan namin nadan imbagan Solomon hi atonda.

¹⁷Indani ya immeh Solomon hi ad Esion-Geber ya hi ad Elat an duma"alan di papol hi ad Edom. ¹⁸Ya hi Hiram ya impiyenahdi hi awadanay papol an impamanehonah nadan tataguna an imminghah nan baybay ta eda bumoddang hinadan tatagun Solomon. Ta nunlugandah nan papol ot umedah ad Opir. Ot ilugandahdiy himpulut tuluy libu ta pituy gahut ta han napituy (13,770) kilun balitu' ot iyedah nan patul an hi Solomon.

Hay E Nanigan Nan Babain Patul Hi Ad Seba I Solomon

(1 Patul 10:1-13)

9 ¹Nan babain patul hi ad Seba ya dingngolna nan nundongol an a'at Solomon ot umeh ad Jerusalem te pohdonan patnaon di la'ing Solomon ta hay pambalna tuwalih nadan naligat an mahmahana. Ta immedah nadan dakol an in'uyugna an inlugandah nadan kemel di middum hi makan ya dakol an balitu' ya nadan udum an nun'abalol an batu. Ta immeh awadan Solomon ot mahmahanan namin nadan ninomnomnan mahmahan. ²Ya timbal Solomon an namin dadiyen minahmahana te agge naligat i hiya dadiyen minahmahana. ³Ta masda'aw hidiyen babain patul hi ad Seba hi la'ing Solomon. Ya

namamah naniganah nan impiyammana an palasyu ⁴ya nadan anonda ya hay atigan di amaphod di pangatna hinadan ap'apu an munhilbin hiya ya hay aphod di lubung nadan puntamuwonahdi ya nadan niyukodan di inumona an patul ya ta'on on nadan i'nongna an maghob an mi'nong i Apu Dios hidih nan Templo. Ta nunhiglan masda'aw hi nanigana i datuwe.

⁵Ta alyonan Solomon di, Immannung peman tee nadan dingngol'u an imbagadah boblemi an a'at di la'ingmu ya nadan ina'inatmu. ⁶Mu adi' ni' patiyon ta inggana tee ot umaliya' ta tinigo' ya anakkaya an agge ni'mo nigodwah nadan dingngol'un a'at di la'ingmu. ⁷Nunhigla mahan moy amlong nadan ap'apu an munhilbi i he'a te nanongnan donglodonglonda nadan maphod an panugunmu. ⁸Ot madayaw nan Dios an un'unudom te umipa'amlong'an hiya. Ya pinto' da'a an mun'ap'apuh nadan tataguna an tinanud Israel an gapuh pamhodna i da'yu ta wan minaynayun an nan nipto' di ma'at i da'yu.

⁹Ot idatna i Solomon di tuluy libu ta han onom di gahut ta napitit duway (3,672) kilun balitu' ya nadan udum an nun'abalol an batu ya nadan dakol an middum hi makan. Ya dadiyen middum hi makan an indatna i Solomon ya ma"i ha udum hi umat i dadiyey aphodna.

¹⁰Nadan tatagun Hiram ya nadan tatagun Solomon an nalpuh ad Opir ya inyaliday balitu' ya nadan udum an nun'abalol an batu ya kayiw an algum. ¹¹Ta impiphod Solomon nadan kayiw hi agdan nan Templo ya nan palasyuna. Ot ipiphodna nadan udum hi harp ya lira ta mipagangoh hinan pundayawanda. Ya dadiyen niphod ya ma"i ha udum hi athidih matigo hi ad Judah.

¹²Hi Solomon ya indatnan namin nadan imbagan nan babain patul hi ad Seba. Ta dakdakkol di nidat i hiya mu nadan indatna i Solomon. Ot umanamut hidiyen babain patul hi bobleda an didah nadan in'uyugnan baalna.

Hay Kinadangyan Solomon

(1 Patul 10:14-25)

¹³Atawotawon on waday midat i Solomon hi baintit tuluy libuy (23,000)^h kilun balitu'. ¹⁴Ya nat'on bo nadan buwis an bayadan nadan mumpunggattang. Ya an namin nadan patul hi ad Arabia ya nadan gobelnador hinadan bobledan tinanud Israel ya pun'iyeday balitu' ya silber i Solomon. ¹⁵Ot mumpa'apyah Solomon hi duway gahut (200) an o'ongal an nabalitu'an an hapiyo an hinohha i datuwen hapiyo ya kulang hi pituy kilun balitu' di na'usal. ¹⁶Ot mumpa'apya boh tuluy gahut (300) an kikkitung an hapiyo an hay damot di balitu' an na'usal hi hinohhan hapiyo ya mahuluk hi ohay kilu ta han godwa. Ot ena

^h 9:13 Hay pungkilun di Hebrew ya talent.

ipiha"ad hinan ohan kuwartuhdih nan palasyu an ngingadananah palasyu an nalpuh nadan billid an nungngadan hi Lebanon di kayiwna.

¹⁷Ya numpa'apya bo i han ongal an trono ot oddahandah balitu' ot alkusandah nan ma'alalah nan ba'git di elepante.ⁱ ¹⁸Ya hidiyen trono ya waday onom an pala'adna. Ya hinan pangigoppa'an hinan trono ya balitu'. Ya waday numbinahhel hi pangihamawan hi ta'le. Ya wadada boy numbinahhel an timma'dog an ing'ingoh di layon i dadiyen pangihamawan hi ta'le. ¹⁹Ya i dadiyen onom an pala'adna ya wadada boy himpulut duwan (12) ing'ingoh di layon an hinan ohan pala'ad on duway nundinommang an layon. Ta hidiyen trono ya ma'id ha nipadpaddungana hinadan udum an pun'ap'apuwan.

²⁰Ya an namin nadan pun'inuman nan patul ya nadan udum an usal hidih nan kuwartun ma'alih palasyu an nalpuh nadan billid an nungngadan hi Lebanon di kayiwna ya namahmah an balitu' di niphod. Te i diyen numpatulana Solomon ya ma'id ha balol di silber. ²¹Ya wadaday papolna an e mungnginah udum hi boble an umat hi ad Tarsis an hay mumpapto' ya nadan tatagun Hiram. Ya maminghan hinan tuluy tawon on ahida umanamut an waday iyanamutdan balitu' ya silber ya ba'git di elepante ya bulangon an kikitang ya o'ongal.

²²Ta ma'id ha udum an patul hi abobbobleh ingkadmangyana ya inla'la'ingna mu hi Solomon. ²³Ta an namin nadan patul hi abobboble hitun luta on pinhodan e mundongol hinan nalpu i Apu Dios an la'ingna an muntugun. ²⁴Ta atawotawon on wadaday umalin manigo i hiya an waday odnandah idatdan hiya an balitu' ya silber ya lubung ya nadan middum hi makan ya almas ya kabayu ya mul.

²⁵Ya waday opat di libu (4,000) an ena nangiha"adan hi kabayun manguyud hi kalesan di e mi'gubat. Ya wadaday himpulut duway libu (12,000) an kabayu an ena inha"ad hi udum hi bobley udum ya hi ad Jerusalem di udum. ²⁶Ya hay sinakup di pun'ap'apuwan Solomon ya mhipun hinadan boblen nihaggon hinan wangwang an nungngadan hi Euprates ta ingganah nadan numboblalan nadan i Pilistia ya inggana boh nan pogpog di ad Egypt. ²⁷Ya i diyen numpatulana ya dakkodakkol di silber hi ad Jerusalem an umat hi dinakol di batu. Ya atbohadin dakol di kayiw an sedar an umat hi dinakol di kayiw an sikamor hinadan pu'un di billid. ²⁸Ya hanada'en kabayun Solomon ya ginattangdah ad Egypt ya hinadan udum an boble.

Hay Pogpog Di Numpatulana Solomon

(1 Patul 11:41-43)

²⁹Hanada'en udum an na'na'at hi numpatulana Solomon an nihipun hi hopapna ta ingganah natayana ya nitudo'dah nan nuntudo'an nan propeta

ⁱ 9:17 Nan ba'git di elepante ya dakol di mabalin an miyamma an mapmaphod di tigona an hidiye nan alyondah ivory hi English.

an hi Nathan ya hinan nitudo'an nadan imbagabagan nan propeta an i Siloh an hi Ahijah ya hinadan nitudo'an nadan impatipatigon Apu Dios hinan propeta an hi Iddo an na'na'at hidin numpatulnan Jeroboam an imbabalen Nebat. ³⁰Ta napat (40) di tawon hi numpatulnan Solomon i didan namin an tinanud Israel an hi ad Jerusalem di niha'adana i dadiyen tawon. ³¹Ya hidin nate ot ilubu'dah nan boblen David an hi amana. Ot mihukkat nan imbabalenan hi Rehoboam an numpatul.

Hay Nagodwaan Nadan Tinanud Israel

(1 Patul 12:1-20)

10 ¹Hi Rehoboam ya immeh ad Sekem te hidiy na'amungan nadan ibbanan tinanud Israel ta hiyay pumbalinondah patul. ²Ya hidin dingngol Jeroboam an imbabalen Nebat an hi Rehoboam di numbalin moh patul ot mumbangngad hi bobleda an tinanud Israel. Te hidin numpatulnan Solomon ya binumtik hi ad Egypt. ³Ot ipa'ayag nadan ibbanan nunhituh nangappit hi huddo'na ta didan namin an e mi'hapit i Rehoboam. Ta hidin immeda ot alyonda i Rehoboam di, ⁴Handin hi amam di patul ya nunhiglan naligatan amih nangatnan da'mi. Ot onha mabalin ya manghanom bahan di pangatmun da'mi ta nanongnan munhilbi amin he"a.

⁵Ya alyon Rehoboam di, Mala"uh ha tuluy algo ya numbangngad ayuhtu ta ibaga' di pambal'u i naen ibagayu. Ot umanamut nadan tatagu.

⁶Ot umeh Rehoboam hinadan a'amamma an nunhilbi i din patul an hi amana ot ibagana hi'on nganney itugundah pambalna hinan imbagan nadan tatagu.

⁷Ya alyonday, Hi'on maphod di pangatmuh nadan tatagu ta ipatigom di ulem i dida ya hay maphod di pambalmuh nan ibagada ya minaynayun an he"ay punhilbiyanda.

⁸Mu agge inunud Rehoboam hidiyen intugun nadan a'amamma. Ta immeh nadan paddungnan mumpangilog an linala'i an dida nadan pinilina an uggan manugun i hiya. ⁹Ot alyonan diday, Nganne piboy itugunyah pambal'u hinadan tatagu an mangali hi manghano' di pangat'u i dida ta adi anu umat hi nangat handin hi ama i dida?

¹⁰Ya alyondan hiyay, Ibagam i dadiyen tatagu an hanan angkekeng di ta'lem ya ong'ongngal mu hay gitang amam. ¹¹Ot hi'on nidamtanda hinan impa'at amam ya ibagam an udmam dadiyen inatna. Ta hi'on bilauy nanoplatnan dida ya hay panoplatmu'e ya hanadan napagatan.

¹²Ta hidin nala"uh di tuluy algo ya numbangngad tatawwa da Jeroboam hinadan tatagu hi awadan Rehoboam te hiyah diyey inalina.

¹³Ya ma'abbungot nan patul hi nambalana hinan imbagada an aggena inunud nan intugun nadan a'amamma i hiya. ¹⁴Ta hay inunudna ya nan intugun nadan mumpangilog an linala'i. Ta alyona di, Hi'on naligatan

ayuh nadan impa'at ama mu iyal'alanay pangat'u i da'yu. Te hi'on bilauy nanoplatnan da'yu ya namama i ha'on te hay panoplat'un da'yu ya nan napagatan. ¹⁵Ta agge inabulut nan patul nan pohdon nadan tatagu an ma'at. Ot athidiy na'at ta wan ma'at i Jeroboam din imbagan Apu Dios hinan propeta an i Siloh an hi Ahijah an imbabalen Nebat.

¹⁶Ta hidin innilan mon nadan tatagu an adi abuluton nan patul nan imbagada ot alyonday, Undan nganne tuwaliy niyatam an holag David an hi na' Jesse i da'mi an nunhituh nangappit hi huddo'na. Ot alyondah nadan nun'ibbaday, Ma'ayuot eh'a ta umanamut ta'u ta ukkodda peman nadan holag David hinan pun'ap'apuwanda.

¹⁷Ta ammunada mo nadan ibbadan tinanud Israel an nunhituh ad Judah di nun'ap'apuwana Rehoboam.

¹⁸Indani ya hinnag nan patul an hi Rehoboam hi Adoniram an niyukodan nadan mapilit an muntamu ta ena tigon nadan ibbadan tinanud Israel an nunhituh nangappit hi huddo'na mu hidin dimmatong ya nuntopada ta ingganaot mate. Mu hi Rehoboam ya wahdih ad Sekem. Ta hidin dingngolnah diyen na'at ot ma'ibagan e milugan hinan kalesana ot bumtik hi ad Jerusalem. ¹⁹Ta nihipun i diye ya nagodwada nadan tinanud Israel ta adi un'unudon nadan nunhituh nangappit hi huddo'na an nginadanandah Israel nadan holag David an nunhituh ad Judah an nangappit hi muyyadna. Ta athidiy na'at ta ingganah ad uwani.

Hay Imbagan Nan Propeta An Hi Semayah

(1 Patul 12:21-24)

11 ¹Hidin dimmatong hi Rehoboam hi ad Jerusalem ot amungonay hingahut ta nawaluy libun (180,000) tindalun nalpuh nadan tinanud Judah ya tinanud Benjamin ta eda gubaton nadan ibbadan tinanud Israel an nunhituh ad Israel te pinhodnan mibangngaddah nan pun'ap'apuwana ta nanongnan hiyay patulda. ²Mu himmapit hi Apu Dios hinan propeta an hi Semayah ot alyonay, ³Ume'ah awadan nan patul hi ad Judah an hi Rehoboam an imbabalen din hi Solomon ya nadan tinanud Judah ya tinanud Benjamin ya inalim di, ⁴Alyon Apu Dios di adiyu anu e gubaton nadan ibbayun tinanud Israel. Umanamut ayuot te umman hi Apu Dios di ud nomnom i datuwen na'at.

Ta agge mo e ginubat da Rehoboam da Jeroboam te inunudda nan imbagan Apu Dios.

Hay Nangipaphodan Rehoboam Hinadan Boleh Ad Judah

⁵Ta immohnong hi Rehoboam hi ad Jerusalem ot ipaphodna nadan boble hi ad Judah an inyammana nadan binattun aladda ⁶an umat hi ad Bethlehem ya hi ad Etam ya hi ad Tekoa ⁷ya hi ad Bet-Sur ya hi ad Soko ya hi ad Adullam ⁸ya hi ad Gat ya hi ad Maresah ya hi ad Sip ⁹ya hi ad

Adoraim ya hi ad Lakis ya hi ad Aseka ¹⁰ ya hi ad Sorah ya hi ad Ayjalon ya hi ad Hebron. Ta datuwe nadan boble hi ad Judah an binattuy aladda.

¹¹ Ta na'aladan mohpeh binattun alad dadiyen boble ot pa'ohnongonahdiy opisyal di tindalu ta midadaandan mi'gubat. Ya indatnan diday anonda ya mantekan di olibo ya bayah. ¹² Ot iha"adna bohdiy hahapiyo ya papahul ta pumbaliwda. Ta hay numpatulana mo nimpe ya ammuna nadan boblen nadan tinanud Judah ya tinanud Benjamin.

Hay Immayan Nadan Padi Ya Nadan T'ibadan Tinanud Libay Hi Ad Judah

¹³ Nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay an numbobleh nadan boble ad Israel ya hi Rehoboam di pohdondan patul. ¹⁴ Ta tinaynanda nadan pumpastolanda ya nadan udum an wadan dida ot mumbunagdah ad Jerusalem ya hinadan udum an boble hi ad Judah. Te ipagol Jeroboam ya nadan imbabalena an munhilda i Apu Dios. ¹⁵ Ot pot'on Jeroboam di papadi hinadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu an umat hi bulul ya ing'ingoh di gulding ya kilaw an baka an inyammana. ¹⁶ Ta hiya nan an namin nadan tinanud Israel an hi Apu Dios di pohdondan dayawon ya nitnuddah nadan tinanud Libay hi ad Jerusalem. Ta mabalin an idawatda nadan i'nongda i Apu Dios an dinayaw din a'ammooda. ¹⁷ Ta hidiyey gapunah pinumhodan nan pun'ap'apuan hi ad Judah. Ta binanoddanganda nan imbabalen Solomon an hi Rehoboam hi tuluy tawon. Ta hi Apu Dios di inun'unudda an umat hinan inatdah din numpatulana David ya hi numpatulana Solomon.

Nadan Holag Rehoboam

¹⁸ Hi Rehoboam ya inahawanah Mahalat an imbabalen ulitauna an hi Jerimot an imbabalen David. Ya hay hi inan Mahalat ya hi Abihail an imbabalen Eliab. Hi Eliab ya hi ibban David an hay hi amada ya hi Jesse. ¹⁹ Ta hay linala'ih imbabalen da Mahalat i Rehoboam ya hi Jeus ya hi Semariah ya hi Saham. ²⁰ Indani ya inahawana boh Ma'akah an imbabalen nan oha an hi ulitauna an hi Absalom. Ta nawada da Abijah ya hi Attay ya hi Sisa ya hi Selomit. ²¹ Ta himpulut walun (18) namin di inahawan Rehoboam ya nat'onda bo nadan nanom (60) an imbilangnah ahawana. Ta hay imbabalenan namin ya baintit walu (28) an linala'i ya nanom (60) di binabai. Ya hay na'appinhodnah ahawana ya hi Maakah an imbabalen Absalom. ²² Ya hay pinto'nah nadan imbabalena hi ap'apu ya nan imbabaleda i Maakah an hi Abijah ta hiyay ahi mihukkat i hiya hi patul. ²³ Ya nanomnoman hi Rehoboam te inipongna nadan udum an linala'in imbabalena hinadan binattuy aladdan boble hi ad Judah. Ya dakol di indatnah usalonda ya dakol boy indatnah ahawada.

Hay E Nangubatan Nan Patul Hi Ad Egypt An Hi Sisak Hi Ad Judah
(1 Patul 14:25-26)

12 ¹Hidin nihamad moy pun'ap'apuwan Rehoboam ya inwalongnan mangun'unud hinadan tugun Apu Dios ya an namin nadan tinanud Israel hi ad Judah ya inyunnuddan hiya. ²Ta gapu i diyen adida pangun'unudan i Apu Dios ya inyabulut Apu Dios an gubaton nan patul hi ad Egypt an hi Sisak hi ad Jerusalem hidin mi'alimah tawon hi numpatulan Rehoboam. ³Ya hay titindalun di i Egypt an nungkakabayu ya nanom di libu (60,000) ya hay dinakol di kalesada ya himpulut duway libu (12,000). Ya na'on bo nadan dakkodakkol an titindalu an ibbadan i Egypt. Ya wadada bo nadan titindalun niddum i dida an i Libya ya i Sukkot ya i Etiopia. ⁴Ta sinakupda nadan udum an boble an binattuy aladda hi ad Judah ot ipluyda mohpeh ad Jerusalem.

⁵Ya i diye ya imme nan propeta an hi Semayah i Rehoboam ya hinadan ap'apu an munhilbin hiya hi ad Judah an na'amung hi ad Jerusalem an gapuh takutda i Sisak ot alyona i diday, Hay imbagan Apu Dios ya alyonay, Manu'eh athituy na'at ya din'uga' i da'yu ta hiya nan iwalong da'yu damdama i ha'on ta abakon da'yu i da Sisak.

⁶Ya hidin dingngol nan patul ya nadan udum an ap'apu nan imbagana ya numpada"ulda an alyonday, Nipto' peman hi Apu Dios ituwen inatna.

⁷Ta hidin tinigon Apu Dios an inabulutday numbahulanda ya inalina i Semayah di, Gapu ta numpada"ul nadan tatagu ya adi' iyabulut an madadagda ta adi madne ya ihwang'u dida. Ta adi' mo ipahday bungot'u i dida an i Jerusalem an gapuh e pangubatan da Sisak i dida. ⁸Manu te hiyay mun'ap'apu i dida ta wan li'naon nadan tatagu' di numpahhiwan di munhilbih udum hi boble hinan punhilbiyanda i ha'on.

⁹Ta hidin ginubat da Sisak hinadan tindaluna hi ad Jerusalem ya nun'aladan namin nadan nun'abalol an wadah nan Templo ya hinan palasyun nan patul. Ta inaladan namin an ta'on on nadan nabalitu'an an hapiyo an impiyamman din patul an hi Solomon. ¹⁰Ot mumpa'iphod mo bo nan patul an hi Rehoboam hi gombang an hapiyo ta mihukkat i dadiye. Ot iyukodnah nadan ap'apun di guwalyah nan geyt di palasyun nan patul. ¹¹Ta wa'et ume nan patul hinan Templo on ni'ye nadan guwalya an napongda i dadiyen hapiyo on ahida e imbanggad hinan niha"adanda tuwali.

¹²Ot gapu mo ta numpada"ul hi Rehoboam ya na'aan di bungot Apu Dios i hiya ta aggena dinadag dida. Ya wadaday maphod hi na'at hi ad Judah.

Hay Numpatulan Rehoboam Hi Ad Judah
(2 Patul 14:21,29)

¹³Hi Rehoboam ya numpatul hidin napat ta ohay (41) tawona ot mumpatul hi himpulut pituy (17) tawon an niha"ad hi ad Jerusalem

an boblen pinto' Apu Dios hi pundayawan nadan tatagu i hiya. Ya hay ngadan inana ya hi Naamah an nalpuh nan tinanud Ammon. ¹⁴Ya manue hi adi maphod di ina'inatna ya ma'id ha naminhodna an mangu'unud i Apu Dios.

¹⁵Ya hanada'en na'na'at hidin numpatulana Rehoboam an nihipun hidin hopap di numpatulana ya nitudo'da hinan nangitudo'an nan propeta an hi Semayah hinadan na'na'at ya hinan nangitudo'an nan propeta an hi Iddo hinadan tonton di a'ammoddan tinanud Israel.

Ya ninaynayun an aggeda nunhayyup da Rehoboam i Jeroboam. ¹⁶Ya hidin nateh Rehoboam ot ilubu'dahdih nan lubu'an di a'ammodna hidih nan boblen David. Ot mihukkat an numpatul nan imbabalena an hi Abijah.

Hay Nunggubatan Da Abijah I Jeroboam

(1 Patul 15:1-8)

13 ¹Hidin mi'ahimpulut waluy (18) tawon hi numpatulana Jeroboam hi ad Israel ya i diyey numpatulana Abijah hi ad Judah. ²Ya tuluy tawon ya abuh han numpatulana an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya hay ngadan inan Abijah ya hi Maakah an imbabalen Uriel an i Gibeah.

Ya waday nunggubatan da Abijah i Jeroboam. ³Ta impangulun Abijah di opat di gahut di libu (400,000) an titindalu an nala'ing an mi'gubat. Ya hay impangulun damdaman Jeroboam ya waluy gahut di libu (800,000) an titindalu an nala'ing an mi'gubat. ⁴Ot mundadamudahan nadan nun'abillid an boble hi ad Epraim ot tumikid hi Abijah hinan nabillid an nungngadan hi Semaraim ot alyonay, Donglom hituwen ibaga' i da'yun i Israel ya he'a Jeroboam. ⁵Undan agegyu innila an nahamad di nangibagan Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel i din patul an hi David an alyonay hanadan tanudanay mumpatul i dita'u hi inggana. ⁶Mu he'a Jeroboam an imbabalen Nebat an ap'apu ni' an nunhilbih nan patul an hi Solomon an imbabalen David ya nginhem nan ud baal i he'a an hi Solomon. ⁷Ot ma'amungdah awadam nadan adi maphod di pangatda an tatagu ot ipapilitday pohdonda i din hi ama an hi Rehoboam an imbabalen Solomon hidin a'ungana an ma'id ni' ha dakol hi pinatnana ta adina abalanan an manangga i da'yu. ⁸Ya ad uwani bo ya mi'buhul ayu hinan pun'ap'apuwana Apu Dios an ipangpangulun di ohan tinanud David. Ya gapu ta dakol ayu hinadan tindaluyu ya wada i da'yu nadan nabalitu'an an ing'ingon di baka an impiyammam Jeroboam ta dayawonyu ⁹ta hiya nan impa'aanyu nadan padi an munhilbi i Apu Dios an holag Aaron ya nadan ibbadan tinanud Libay. Ot ahhin ayu mumpilih padi an umat hi aton di udum an tataguh udum hi boble. Ta kumpulnan tagu an waday iyalina hi baka ya pitun tangbal an kalnero ta i'nongna

ya mabalin an hiyay pumbalinonyuh padi ta munhilbih nan dios an dayawonyu.

¹⁰Mu da'mi'e ya hi Apu Dios tuwaliy dayawonmi te aggemi indinong an mangun'unud i hiya. Ya hay padi hi munhilbi i Apu Dios ya nada tuwali an tinanud Aaron an bumoddangdan dida nadan ibbadan tinanud Libay.

¹¹Ta amawimawi"it ya hinan mun'ahdom on i'nongda nan maghob an mi'nong i Apu Dios ya nadan maghob an insenso. Ya inha"adda nadan midawat an tinapay hi uhun nan lamehaan an niyappit i Apu Dios. Ya tinolganda nadan nabalitu'an an punhilawan hinan amahdomahdom. Ot da'mi ya un'unudonmi nan imbagan Apu Dios an dayawonmi hi atonmi mu da'yu'e ya inwalongyu dadiye. ¹²Ot nomnomnomonyu an hi Apu Dios di mangipangpangulu i da'mi. Ta nundadaan nadan padi an mangipagangoh hinadan tangguyub ta mangipa'innilah pangubatanmi i da'yu. Ot ibaga' i da'yu an i Israel an adiyu goton an gubaton hi Apu Dios an dinayaw handidan a'ammod ta'u te adi mabalin hi mangabak ayu.

¹³Mu hi Jeroboam ya hinnagnay udum hinadan tindaluna hi way indoggan nadan i Judah ta wan damunah pangubatana i dida hi hinangngabna yaden pumpaten nadan ibbana nadan wadah indoggan nadan i Judah. ¹⁴Mu tinigon damdaman nadan i Judah an dedahdiy mangubat i dida hi hinangngabda ya indogganda. Ot mumpaboddangda i Apu Dios ot ipagangoh nadan padiy tangguyubda. ¹⁵Ot tumkuk nadan i Judah ta ihipundan mi'gubat. Ya hidin tinumkukda ya impa'abak Apu Dios nadan i Israel hinadan i Judah. ¹⁶Ta mamtikda nadan i Israel te nangabakon Apu Dios nadan i Judah. ¹⁷Ta nunnaud di na'abakan nadan i Israel te hay pinaten da Abijah ya umeh limay gahut di libu (500,000) an nun'ala'la'ing an mi'gubat. ¹⁸Manu'eh nangabak nadan i Judah ya gapu ta hi Apu Dios an inun'unud handidan a'ammodda di nundinolanda.

¹⁹Ot pudugon da Abijah da Jeroboam ot abakonda dida ot sakuponda nadan udum an bobleda an umat hi ad Betel ya hi ad Jesanah ya hi ad Epron ya nadan kikitang an boble hi nunlini"odan dadiyen boble. ²⁰Ta nihipun i diye ya kimmappuy moy abalanan Jeroboam an mun'ap'apu. Indani ya pinogpog Apu Dios di nitaguwana. ²¹Mu hi Abijah e ya nahamad di abalananan mun'ap'apu. Ya himpulut opat (14) di inahawana ta nawadaday baintit duwan (22) linala'in imbabalena ya himpulut onom (16) di binabai. ²²Ya nadan udum an na'na'at hi numpatulan Abijah an umat hinadan ina'inatna ya hinapitna ya nitudo'da hinan nangitudo'an nan propeta an hi Iddo hinadan na'na'at hi nitaguwana.

Hay Hopap di Numpatulan Asa

14 ¹Hidin nateh Abijah ot ilubu'dahdi hinan boblen David. Ot mihukkat an mumpatul nan imbabalena an hi Asa. Ya hidin numpatulan Asa ya malinggop di bobleda hi himpuluy (10) tawon.

²Te nadan nipto' an pangat an umipa'amlong i Apu Dios di ina'inatna. ³Te impaana nadan punggobhan hi mi'nong ya nadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu ot pumpa"ihda bo nadan inha"addan batu an dayawonda ya nadan pustin mangita'dog i Aserah. ⁴Ot ibaganah nadan ibbana an i Judah an mahapul an hi Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodka di pundinolanda ya hanadan tuguna ya tudtudunay un'unudonda. ⁵Ya gapu i diyen nangipa'aananah nadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu ya nadan punggobhandah insenso i dadiyen dios hinadan bobleh ad Judah ya limminggop nimpey bobleda i diyen numpatulana. ⁶Ot ipiphodnay binattun alad nadan udum an boble hi ad Judah. Ya ma"i'd ha nangipatna an nangubat i dida te impalinggop Apu Dios nan pun'ap'apuwana.

⁷Te inalin Asa hinadan i Judah di, Iphod ta'u nadan bobleh tun ad Judah ta iyamma ta'u nadan binattun aladda ta wadaday pungguwalyaan ya geyt ya dakigda. Te hituwen boble ya nidat i dita'u an gapu ta hi Apu Dios di inun'unud ta'u ta hiya nan limminggop ta'u.

Ta impaphodda nimpe nadan boble hi ad Judah ya atbohndin pinumhod di nitaguwanda. ⁸Ya wadaday titindalun Asa an tuluy gahut di libuy (300,000) tinanud Judah an numpapahul ya nunhahapiyoh o'ongal an hapiyo. Ya duway gahut ta han nawaluy libuy (280,000) tinanud Benjamin an napongdah pana' ya kikkitag an hapiyo. Ya an namin datuwen titindalu ya nun'atutuliddan mi'gubat.

⁹Ya wada han i Etiopia an hi Serah an nangipatan e mangubat hinadan i Judah ta impangulunay dakkodakkol an titindalu ya tuluy gahut (300) an kalesan di e mi'gubat ta nidatongdah ad Maresah. ¹⁰Ot e damuwon da Asa dida an eda nungkampuh nan nundotal hi ad Sepatah an nihaggon hi ad Maresah. ¹¹Ot mundasal hi Asa i Apu Dios an dayawona an alyonay, He"a Apu Dios ya abuh di mabalin an bumoddang hinadan ma"i'd ha abalinana an gubaton di ongal di abalinanda an binuhulda. Ot daan mo ta boddangan da'min tinanud Israel. Te he"ay pundinolanmi ta patulidon da'mi an mangubat i datuwen dakkodakkol an titindalu. Ot hanat adim iyabulut an abakon da'ah tatagu.

¹²Ot ipa'abak Apu Dios nadan i Etiopia hinadan i Judah an impangulun Asa. Ta binumtik nadan i Etiopia. ¹³Mu numpudug damdaman da Asa dida ta inggana hi ad Gerar. Ot gapuh boddang Apu Dios ya nun'a'ate nadan dakkodakkol an tindalun nadan i Etiopia. Ta dakkodakkol di inalan nadan tindalun di i Judah hinadan inabakda an i Etiopia. ¹⁴Ya impatakut Apu Dios nadan tataguh nunlini"odan di ad Gerar ta ma"i'd ha tulidda an mi'gubat. Ta numpa"ih nadan i Judah nadan bobleda ot pun'alada nadan nun'abalol an wadan dida ta dakol di inaladahdi. ¹⁵Ot

j 14:8 Nan pana ya hidiye nan bokang an usalondan e mi'gubat.

umeda boh nadan nun'allungan di mumpumpastol ot pun'alada nadan kalnero ya gulding ya kemel ot ahida mohpe umanamut hi ad Jerusalem.

Hay Nangun'unudan Nan Patul Hinan Imbagan Nan Propeta

15 ¹Hidin manganamut da Asa hi eda nangubatan hinadan i Etiopia ya wada han hi Asariah an imbabalen Obed an niddum nan Espiritun Apu Dios i hiya ²ot e midamu hinan patul an hi Asa ot alyonay, Donglom hituwe Asa ya an namin ayun tinanud Judah ya da'yun tinanud Benjamin. Boddangan da'yu i Apu Dios hi'on nanongna an na'na'unnud ayun hiya. Te hiya'ey pumbaganyuh boddang ya boddangan da'yu nimpe mu idinongyu'e tuwali an mangun'unud i hiya ya iwalong da'yu damdama i hiya. ³Te nadney aggeyu nangun'unudan an tinanud Israel hinan immannung an Dios ta ma"idda mo nadan padi an muntudtudu i da'yu ya ma"i'd mo nadan tugun Apu Dios i da'yu. ⁴Mu hidin munholholtap ayu ot mumpaboddang ayu i Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel ya binoddangan da'yu. ⁵Ta i diye ya tumakutday tatagun mumbaata te ma"i'd ha pun'u'unnudan di tataguh nadan nunlini"odan an boble. ⁶Te inyabulut Apu Dios an munggugubat di abobboble ta ma"i'd nimpe ha pun'u'unnudanda. ⁷Mu da'yu'e ya mahapul an pabikahonyuy nomnomyu ya adiyu higanan nan tamuyu ot waday gunggunayu.

⁸Ya hidin dingngol Asa datuwe an imbagan nan propeta an hi Asariah an imbabalen Oded ya nawaday tulidna. Ta impa'aanan namin nadan nunhiglan umipabungot i Apu Dios an bulul an dayawon nadan tinanud Judah ya tinanud Benjamin hinadan numpumboblayanda ya ta'on on hinadan nun'abillid an boblen di tinanud Ephraim an sinakupda. Ot ipaphodna nan pangidawatanda hi mi'nong i Apu Dios hi hinangngab nan balkon nan Templo.

⁹Ot ipa'ayagna bon namin nadan tinanud Judah ya tinanud Benjamin ya ta'on on nadan tinanud Ephraim ya tinanud Manasseh ya tinanud Simeon an e ni'iboblen dida. Te hidin tinigoda an hi Apu Dios di bumodboddang hinan patul an hi Asa ya dakol i diday e ni'ibobleh ad Judah. ¹⁰Ta na'amungdah ad Jerusalem hidin mi'atluh bulan hinan mi'apulul limay (15) tawon an numpatulan Asa. ¹¹Ot i'nongda i Apu Dios di pituy gahut (700) an baka ya pituy libu (7,000) an kalnero ya gulding an inaladah nadan inabakdah din eda ni'gubatan. ¹²Ot ibagada an atondan namin di abalinanda ta hi Apu Dios an inun'unud handidan a'ammooda di dayawonda. ¹³Ya inabulutdan namin an mipapate nan tagu an mangilog onu amamma ya babai onu lala'i an bokon hi Apu Dios di un'unudona. ¹⁴Ot pun'itkukda an munsapata i Apu Dios an hiyay unudonda on nun'ipagangohday tangguyub ya trampeta. ¹⁵Ya an naminda ya mun'am'amlongda hinan imbagada an atonda te inatdah diyen gapuh pamhodda an aggeda napilitan. Ya ma"amlongda bon

mundayaw i Apu Dios ta hiya nan inabulutna dida ot ipadinongnay e mangubat i dida ta limminggop di bobleda.

¹⁶Ot ipa'aan bon Asa hi apuna an hi Maakah hinan sa'adna te hiyay nangipiphod i han dayawonda an umipabohol an pusti an mangita'dog i Aserah. Ot ipaputulnah diyen pusti ot eda pu'ulan hidih nan way wa'el an nungngadan hi Kidron. ¹⁷Mu ta'on tuwalih on hidin agge impapa"ih Asa nadan pundayawan nadan ibbana an tinanud Israel ya inyohhanay pundayawna i Apu Dios hidin amataguna. ¹⁸Ya inyenah nan Templo nadan balitu' ya silber ya nadan udum an nun'abalol an inyappitna i Apu Dios ya ta'on on nadan inyappit din hi amana. ¹⁹Ta i diyen tulumpulut limay (35) tawon an numpatulan Asa ya ma"id ha nangubat i dida hi ad Judah.

Hay Ni'hayyupan Asa Hinan Patul Hi Ad Syria An Hi Ben-Hadad
(1 Patul 15:17-22)

16 ¹Hidin mi'atulumpulut onom (36) di tawon hi numpatulan Asa hi ad Judah ya ginubat da Baasa an patul hi ad Israel hi ad Judah. Ot sakupona nan bobleh ad Ramah ot ipa'aladnah binattun alad hidiyen boble ot ipaguwalyana ta ma"id ha mabalin hi mala"uhdih nadan i Judah. ²Ta pamaag hi Asa an patul hi ad Judah ya ena impa'ala nadan balitu' ya silber hinan Templo ya hinan palasyuna ot ipiyenah ad Damaskus hidih ad Syria ta idatdah nan patul hidi an hi Ben-Hadad. Ot ipaad Asa an alyonay, ³Daan mo ta munhayyupta ta umat hi nunhayyupan da amata. Nomnomnomom an impiyali' nee nadan balitu' ya silber ta idat'un he"a. Ot hay dawato' i he"a ya daan mo ta pogpogom nan ni'hayyupam hinan patul hi ad Israel an hi Baasa ta wan taynanda tun numboblaysanmi.

⁴Ya inabulut Ben-Hadad hidiyen imbagan nan patul an hi Asa. Ot honagona nadan tindaluna ya nadan opisyalda ta eda gubaton hi ad Israel. Ot sakupondah ad Ijon ya hi ad Dan ya hi ad Abel-Maim ya an namin nadan boble an nangi'amungan nadan tinanud Naptali hinadan mahapulda.

⁵Ta hidin dingngol Baasa hidiyen na'at ot ipadinongna nan iyammadaot an binattun alad hi ad Ramah. ⁶Ot ipa'ayag nan patul an hi Asa an namin nadan ibbanan i Judah ot eda pun'ala nadan batu ya kayiw an inusal da Baasa hi ad Ramah. Ta dadiyey nun'aladda hi ad Geba ya hi ad Mispah.

Hay Nangibaludan Asa Hinan Propeta An Hi Hanani

⁷Indani ya imme nan propeta an hi Hanani hinan patul an hi Asa ot alyonay, Gapu ta nundinol'a hinan patul hi ad Syria an bokon hi Apu Dios di nundinolam ya ta'on on nadan tindalun di i Syria ya mi'buhuldan da'yu. ⁸Hidin hi Apu Dios di nundinolanyu ya ta'on on

dakkodakkol nadan tindalun nadan i Etiopia ya i Libya an nungkakalesa ya nungkakabayu ya impa'abakna dida i da'yu. ⁹Te hi Apu Dios ya nanongnan uh'uhdungnan dita'un tataguh tun luta ta pabikahona nan tagun mundinol i hiya ya hiyay un'unudona. Aggem mahan ninomnom hinaen inatmu ta hiya nan mihipun hi ad uwani ya minaynayun an waday mangubat i da'yu.

¹⁰Ya nunhiglay bohól Asa hinan propeta ta impiyenah baludan. Ya nihipun i diye ya pinaligatnay udum hinadan tatagu.

Hay Natayan Nan Patul An Hi Asa

(1 Patul 15:23-24)

¹¹Hanadan na'na'at hi numpatulán Asa ya nitudo'da hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hi ad Judah ya hi ad Israel. ¹²Ya hidin mi'atulumpulut hiyam (39) di tawon hi numpatulán Asa ya nawada han dogoh hi hukina. Ya ta'on on nunhiglah diyen dinggohna ya agge numpaboddang i Apu Dios te nadan doktor di nundinolanah mangagah i hiya. ¹³Ya hidin mi'anapat (40) di tawon hi numpatulana ya nate. ¹⁴Ot ilubu'dah nan impiyammana an ilubu'anah atayana hidih nan boblen David. Ot ha'adandah dakol an bangbanglu nan nilubu'ana. Ot mun'apuyda ta nangindadalang ta pangipatigodah punlispitudan hiya.

Hay Numpatulán Jehosapat Hi Ad Judah

17 ¹Hay nihukkat i Asa hi numpatul ya nan imbabalena an hi Jehosapat. Ya inat tuwen hi Jehosapat di abalinana an nangibaliw hi bobleda ta adi gubaton nadan i Israel. ²Ta hinnagnay titindalun e mungguwalyah nadan boble hi ad Judah an binattuy aladda ya ta'on on hinadan kikitang an boble ya hinadan boblen di tinanud Epraim an inabak din hi amana an hi Asa. ³Ya winagahan Apu Dios hi Jehosapat hinadan namangulun tawon hi numpatulana te inyunnudnah nan inat din hi apuna an hi David an aggena dinayaw nadan Baal. ⁴Ta hi Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodna di dinayawna ta inun'unudna nadan tugunan aggena inyunnud hinan pangiyen nadan ibbana an tinanud Israel. ⁵Ta hiya nan indattan Apu Dios hi ongal an abalinana an mun'ap'apu hi ad Judah. Ya an namin nadan i Judah ya nun'iyeday idatdan hiya ta kimmadangyan ya mapemanan. ⁶Ya hi Apu Dios ya abuh di nunhilbiyana. Ta numpa'ihnan namin nadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu ot pumputulna nadan pustin mangita'dog i Aserah hi ad Judah.

⁷Ya hidin mi'atluh tawon hi numpatulana ya hinnagna nadan ap'apun munhilbin hiya an da Ben-Hail ya hi Obadiah ya hi Sekariah ya hi Netanel ya hi Mikayah ta eda tududuwan nadan tatagu hi abobble hi ad Judah ⁸an nun'ibbada nadan tinanud Libay an da Semayah ya hi

Netaniah ya hi Sebadiah ya hi Asahel ya hi Semiramot ya hi Jehonatan ya hi Adonijah ya hi Tobijah ya hi Tob-Adonijah ya nadan padi an da Elisama i Jehoram ⁹an inodnanda nan Nitudo' an Tugun Apu Dios ta hidiyey eda intudtuduh nadan tataguh abobbobleh ad Judah.

¹⁰Ya winadan Apu Dios di takut nadan tatagu an nunhitu hi abobbobleh nunlini"odan ta ma'id i dida ha e nangubat i Jehosapat. ¹¹Ya wada boy udum an i Pilistia an inyaliday idatda i Jehosapat an silber di udum te pinhoddan mi'hayyup i dida. Ya ta'on on nadan i Arabia ya nangdatdah pituy libu ta han pituy gahut (7,700) an tangbal an kalnero ya pituy libu ta han pituy gahut (7,700) di tangbal an gulding. ¹²Ta mun'ihamad di pun'ap'apuan Jehosapat. Ya numpa'apya hi pungkampuwan nadan tindaluna ya nadan pang'amungandah makan. ¹³Ta nun'iyeda i dadiyen boble di dakol an makan ya nadan udum an mahapulda.

Ot idadaana boh ad Jerusalem di titindalu an nun'alala'ing an mi'gubat.

¹⁴Ya hay inatda an nangogodwa hinadan titindalu ya miyunnudan hinadan pu'un an nalpuwanda. Ta hinan tinanud Judah ya hi Adnah di opisyal di tuluy gahut di libu (300,000) an nala'ing an mi'gubat. ¹⁵Ya nihnod hi Jehohanan an opisyal di duway gahut ta nawaluy libu (280,000) an titindalu. ¹⁶Ot ahi hi Amasiah an imbabalen Sikri an hiyay ud nomnom an munhilbi i Apu Dios ya impangulunay duway gahut di libu (200,000) an titindalu. ¹⁷Ya hinan tinanud Benjamin ya hay opisyal ya hi Eliada an nala'ing an mi'gubat an impangulunay duway gahut di libu (200,000) an titindalu an numpangdon hi pana ya hapiyo. ¹⁸Ya nihnod hi Jehosabad an impangulunay hinggahut ta nawaluy libu (180,000) an titindalu an nundadaan an e mi'gubat. ¹⁹Ta danae nadan tindalu an nunhilbih nan patul ya na'on mohpe nadan udum an titindalu an immohng hinadan binattuy aladna hinadan boble hi ad Judah.

Hay Nipa'annungan Nan Inabig Mikayah Hi Ma'at I Ahab

(1 Patul 22:1-28)

18 ¹Ta kimmadangyan hi Jehosapat ta nundongol. Ya impa'ahawana nan imbabalenah nan imbabalen Ahab an patul hi ad Israel ta way atonan mi'hayyup i hiya. ²Ta nala'uh han atnay tawon ot e tigon Jehosapat hi Ahab hi ad Samaria. Ta immedah nadan nun'ibbana ot ipaltiyon Ahab didah dakol an kalnero ya baka. Ot ihaphapitan Ahab hi Jehosapat ta eda gubaton nadan i Ramot-Gilead ³an alyona i Jehosapat di, Daan mo ta boddangana' ta e ta'u gubaton nadan i Ramot-Gilead?

Ya alyon Jehosapat di, Tanganu on adi. Nundadaan amih nadan tindalu' an bumoddang i da'yu an e mi'gubat. ⁴Mu mahapul an eta'u ni' mahmahan hi'on nganney pohdon Apu Dios hi aton ta'u.

⁵Ot ipa'ayag nan patul an hi Ahab di opat di gahut (400) an propetana ot alyonan diday, Nganney punnomnomyu? On mabalin an emi gubaton nadan i Ramot-Gilead onu adi?

Ya alyondan namin di, O ume ayu ot da'yuy pangabakon Apu Dios.

⁶Mu alyon Jehosapat di, Undan ma'id ha propetan Apu Dios hitu hi mabalin hi pummahmahan ta'u?

⁷Ya alyon Ahab di, Waday oha an mabalin hi pummahmahan mu adi' pohdon te ma'id ha maphod hi ibaganan ha'on. Hay ngadana ya hi Mikayah an imbabalen Imlah.

Mu alyon Jehosapat di, Adi maphod an atom hinay pangalim i hiya.

⁸Ot honagon nan patul hi ad Israel di ohah nadan ap'apun munhilbin hiya ot alyonay, Ma'anne'a ta em awiton hi Mikayah an hi na' Imlah ta umali ayuhtu.

Hay Imbagan Mikayah

⁹Ta nunlubung da Ahab an patul hi ad Israel i Jehosapat an patul hi ad Judah hi lubung di patul ot eda umbun hinadan tronoda hinan way pun'ilikan an nihaggon hinan geyt nan bobleh ad Samaria. Ya an namin nadan propetan Ahab ya wahdida an pun'ibagada nadan alyonday nipa'innilan dida. ¹⁰Ya nan imbabalen Kenaanah an hi Sedekiah ya waday inyammana an gumo' an ay haha'gud ot alyona di, Imbagan Apu Dios an hay ipa'innilan datuwen gumo' an ay ha'gud ya hitun pangubatanyuh nadan i Ramot-Gilead ya ma'id ha bahhonan abakonyu dida ta ingganah madadagdan namin.

¹¹Ya athidin namin di ibagan nadan udum an propeta an alyonday, Eyu gubaton nadan i Ramot-Gilead ot pangabakon da'yun Apu Dios.

¹²Ya hanan hinnagda an e mangawit i Mikayah ya pinadanana tuwali i hiya an alyonay, Nomnomnomom an an namin nadan propeta ya numpapaddung di ibagada an alyonday mangabak nan patul. Ot tigom ta ta'on on he'a ya miyunnudan nan ibagam hinan imbagada.

¹³Mu alyon damdaman Mikayah di, Isapata' an hay ibaga' ya abuh ya nan impa'innilan Apu Dios.

¹⁴Ta hidin dimmatong da Mikayah ot alyon Ahab di, Nganne piboy ibagam? On emi gubaton nadan i Ramot-Gilead onu adi?

Ya alyon Mikayah di, Ekayu ta eyu gubaton dida ot mangabak ayu.

¹⁵Ya alyon Ahab di, Numpi'atnay nangalya' i he'a an hanan immannung an imbagan Apu Dios ya ammunay ibagam.

¹⁶Ot alyon mon Mikayah di, Umman nipatigo i ha'on an hanada'en tindalun di i Israel ya niwakatdah nadan nabillid an umatdah nadan kalnero an ma'id ha mangipapto' i dida. Ot alyon Apu Dios di datuwen tatagu ya ma'id ha mangipangpangulu i dida ot maphod onda umanamut ta idinongdan mi'gubat.

¹⁷Ya alyon nan patul hi ad Israel i Jehosapat di, Tigom'e anu. Undan tuwali agge' imbaga i he'a an ma'id ha maphod hi ibaganan ha'on.

¹⁸Ot inayun Mikayah an alyon di, Donglonyu'e te umman tinigo' hi Apu Dios an inumbun hinan tronona hi ad abunyan ya an namin nadan

dakkodakkol an anghelna an timma'dogda hi nangappit hi winawwana ya hi iniggidna. ¹⁹Ya alyon Apu Dios di, Nganne i da'yuy e munha'ul hinan patul an hi Ahab ta eda gubaton nadan i Ramot-Gilead ta hidiy atayana? Ya way ohaon nat'on di ibagana. ²⁰Ya indani ya imme han espiritu ot alyona i Apu Dios di, Ha'on di e munha'ul i hiya. Ya alyon Apu Dios di, Nganney atom an e munha'ul i hiya? ²¹Ya alyonay, Umeya' ta e' punlayahon nadan propetana. Ot alyon Apu Dios di, Atom'ehna ya ma'id ha bahhonan maha'ul. Ot agam ta ume'a.

²²Ot alyon bon Mikayah di, Nomnomnomom an inyabulut Apu Dios ta nunlayahon nan espiritu nadan propetam ta hiyay atayam.

²³Ya natana'dog hi Sedekiah an hi na' Kenaanah ot ena tampu'on hi Mikayah. Ot alyonay, On hi anuud ni' di nanaynan nan Espiritu Apu Dios i ha'on ta immalin ni'hapit i he'a?

²⁴Ya alyon Mikayah di, Hay panginnilaam an immannung tun ibaga' ya hitun em ipa'ayan i han kuwartu.

²⁵Ta ona inalih diye ot ibagan Ahab ta iyedah Mikayah hi awadan nan gobelnador an hi Amon ya hinan imbabalena an hi Joas. ²⁶Ya imbagana an ibaludda ya aggeda pinangan hi udum an makan ta ammuna ha tinapay ya liting hi idatdan hiya ta ingganah pumbangngadana an malpuh gubatan.

²⁷Ot alyon Mikayah di, Hi'on malinggop'a hi pumbangngadam ya hidiyey mangipa'innila an bokon hi Apu Dios di himmapit i ha'on. Ot alyonah nadan tataguy, Hanat nomnomnomonyu datuwen imbaga'.

²⁸Ta impangulun nan patul hi ad Israel ya nan patul hi ad Judah an hi Jehosapat nadan tindaluda ot eda gubaton nadan i Ramot-Gilead. ²⁹Mu hidin makakda ya alyon Ahab i Jehosapat di, Ta'omman hi adi' ilubung nan lubung di patul ta mihlama'. Mu he'a'e ya ilubungmu nan lubung di patul. Ta athidin nat'on di inlubung Ahab ta adi mapto' an hiya nan patul hi ad Israel ot ahida e mi'gubat.

³⁰Yaden nan patul hi ad Syria ya imbaganah nadan opisyal nadan numpungkalesa an alyonay, Tigonyu ta ma'id ha patayonyu hinadan tindalu ta ammuna nan patul hi ad Israel hi pot'onyun patayon. ³¹Ta hiya nan hidin tinigodah Jehosapat an nunlubung hi lubung di patul ya alyondah on hiya nan patul hi ad Israel ta numpudugda. Mu muntukuk hi Jehosapat an mumpaboddang i Apu Dios ot boddangan Apu Dios ta nat'on di nangipluyan nadan namdug i hiya. ³²Te hidin immatunanda an bokon hiya nan patul hi ad Israel ya indinongdan mamdug i hiya.

³³Mu waday ohan tindalun nadan i Syria an namaagnay olad hinan panana ya nikna hinan nundammuwan nan gumo' an inlubung Ahab. Ot alyonah nan nummanehoh nan kalesana di, Nahugatana' tayya ot tigom ta mibata"antahtu. ³⁴Ta inyal'algodan nungugubat yaden hi Ahab e ya wahdin nibata"an an nidang'ig hinan kalesana an inhangngabnah awadan

nadan tindalun di i Syria. Mu hidin nalimuh nan algo ya na'unguh hi Ahab.

Hay Imbagan Nan Propeta An Hi Jehu I Jehosapat

19 ¹Hi Jehosapat ya malinggop an umanamut hi ad Jerusalem. ²Ya e nidamu nan propeta an hi Jehu an imbabalen Hanani ot alyonan hiyay, Tanganu onmu e binoddangan nadan tatagun adi maphod di pangatda ya nunhiglay hihiwoda i Apu Dios? Gapu i naen inatmu ya nunhiglay bungot Apu Dios i he'a. ³Manu te waday maphod an a'atmu an umat hinan nangipa'aanam hinadan pustin mangita'dog i Aserah. Ya inyohham ni' di pangun'unudmu i Apu Dios.

Hay Maphod An Inat Jehosapat

⁴Hay nunhituwan Jehosapat ya hi ad Jerusalem mu immanneh nadan udum an bobleh ad Judah an nihipun hi ad Beerseba ta ingganah nadan nun'abillid an boble hi ad Ephraim. Ta ena imbagabagah nadan tatagu ta wan ibangngaddan mangun'unud i Apu Dios an inun'unud handidan a'ammomma. ⁵Ot pot'onay mangipanuh hinadan tatagu hinadan boble an binattuy aladda. ⁶Ot tugunona dida an alyonay, Tigonyu ta wada'ey mihahapit hi ibagan nadan tatagu ya nomnomnomonyu an bokon hay taguy punhilbiyanu te hi Apu Dios ta hiyay bumoddang i da'yu. ⁷Ta hiyay takutanyu an adi mangat hinan tamuyu. Ya tigonyu ta nan nipto' di atonyu an mangipanuh hinadan tatagu te hi Apu Dios ya adina iyabulut an kulukonyu nadan ibbayu onu waday pangipanggelanyu hinadan mihahapit onu mumpabayad ayu ta atonyu nan pohdonda.

⁸Ya hidih ad Jerusalem ya pinto' bon Jehosapat nadan udum an tinanud Libay an papadi ya nadan udum an munhilbih nan Templo ya nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel ta diday ukod an mangipanuh hinadan ibagan nadan tatagu an mihahapit an miyunnudan hinan tugun Apu Dios. ⁹Ot tugunona bo didan alyonay, Mahapul an ihamadyun mangat hinan nidat i da'yu an tamuyu an gapu hi pangun'unudyu i Apu Dios. ¹⁰Ya an namin nadan ibagada i da'yun mihahapit an umat hi waday pimmate onu ha nangibahho hinadan tugun onu nadan uldin onu nadan udum an pumbahulan i Apu Dios ya mahapul an tugunonyu dida. Ta adida attaon an mumbahul i Apu Dios ta wan adi da'yu dusaon i hiya. Ot hanat datuwey atonyu ta wan adi ayu mumbahul. ¹¹Ya nomnomnomonyu bo an nan nabaktun padi an hi Amariah di ukod an mangibaga hi'on numbahul di ohan tagu i Apu Dios onu agge. Ya nan imbabalen Ismael an hi Sebadiah an ap'apun di tinanud Judah di ukod hi'on waday nangibahhoh nan uldin nan patul. Ya nadan tinanud Libay di bumoddang an mangipanuh i danae. Ot hanat adi ayu tumakut an mangat hinadan tamuyu. Ot boddangan da'yu i Apu Dios hi'on nipto' di atonyu.

Hay Nangipa'abakan Apu Dios Hinadan Binuhul Di I Judah

20 ¹Indani ya wadaday immali an mangubat i da Jehosapat an i Moab ya i Ammon ya i Meun. ²Ta wadaday e nangipa'innilan Jehosapat an alyonday, Tuweda man dayyay dakkodakkol an titindalu an nalpuh ad Edom hi dommang nan nunhiglay ahinan lobong an mangubat i dita'u an dimmatongda moh ad Hasason-Tamar an hay ohah ngadana ya hi ad En-Gedi. ³Ya kimmaynit hi Jehosapat hi nangngolana i diye ot mundasal i Apu Dios ot ibaganah nadan tatagu hi abobboble hidih ad Judah ta mun'ulatda. ⁴Ta na'amung nadan tatagu hi ad Jerusalem an nalpuhad abobboble hi ad Judah ot mumpaboddangda i Apu Dios. ⁵Ya hay na'amunganda ya hinan lita"angan nan Templo ot tuma'dog hi Jehosapat hi hinangngabda. ⁶Ot oltonan mundasal an alyonay, He"a Apu Dios an inun'unud handidan a'ammodmi ya he"a ya abuh di Dios an wah ad abunyan. He"a ya ammunay ap'apun mumpapto' hi an namin di pun'ap'apuwat hitun luta. Ya ongal di abalinam ta ma"i ha mabalin hi mangabak i he"a. ⁷Te he"ay nangipa'aan hinadan tatagun nunhitu ituwen boble hidin dimmatongan handidan a'ammodmin tatagun an holag din gayyumu an hi Abraham ta pumboblanyanmih inggana. ⁸Ta handidan a'ammodmiy numboblehtu ot ipata'dogda tun Templo an pundayawanda i he"a an alyonday, ⁹Dumatong'ey punligatan an umat hi gubat ya dogoh onu bitil ya umali amih tun Templo an pundayawan i he"a ya numpahpahmo' ami ta ibaliw da'mi.

¹⁰Ya teen ad uwani ya gubaton da'mih nadan i Ammon ya i Moab ya nadan nunhituh nadan nun'abillid an boble hi ad Seir. Yaden handi'en nalpuwan handidan a'ammodmi hi ad Egypt ya aggem inyabulut an gubatonda datuwen tatagu ta hiya nan inhulugda ta inligligday nangi'wanda ta aggeda dinadag di bobleda. ¹¹Mu neen ad uwani ya umalida ta pa'aanon da'mi ituwen boble an indatmu i da'mi. ¹²Ot he"a Apu Dios di ukod i dida te adimi abalanan an mangubat i datuwen dakkodakkol an titindalu. Ya aggem innilay atonmi mu he"ay pangidinlanmih bumoddang i da'mi.

¹³Ta an naminda an i Judah an niddumda nadan binabai an a'ahawada ya ta'on on nadan u"unga ya goggolang an i'imbabaleda on wahdidah nan pundayawan i Apu Dios. ¹⁴Ya indani ya nawada nan Espiritun Apu Dios i Jahasiel an imbabalen Sekariah. Hi Sekariah ya imbabalen Benayah an imbabalen Jeyel. Hi Jeyel ya imbabalen Mattaniah an holag Asap an tinanud Libay. ¹⁵Ya himmapit hidiyen hi Jahasiel ya alyonay, Donglom hituwe apu patul ya ta'on on da'yun namin an ibba' an nunhituh tun ad Jerusalem ya an namin hi ad Judah. Te hay imbagan Apu Dios ya alyonay, Adi ayu tumakut ya adi ayu umukayungan an gapu i datuwen dakkodakkol an titindalu. Te ha'on an Dios di mi'gubat i dida an bokon da'yu.

¹⁶Ot hi bigat ya nakak ta'u ta eta'u damuwon dida. Te itikidda hi ad Sis ot akhupan ta'u didah nan pogpog nan bihhang an nihaggon hinan agge naboblayan hi ad Jeruel. ¹⁷Mu bokon nimpe dita'uy mi'gubat. Ta hay aton ta'u ya namaag ya timma'dog ta'uh nan umohnongan ta'u ta tigon ta'uy pangabakan Apu Dios hinadan binuhul ta'u. Ot hanat adi ta'u nimpe tumakut ya adi ta'u umukayungan. Ta hi bigat ya imme ta'u ot hi Apu Dios ya wada an mamoddang i dita'u.

¹⁸Ot mundu'un hi Jehosapat an nida'om di angahnah nan luta hi pundayawna i Apu Dios. Ya inyunnud nadan tatagu i hiya ta an naminda ya dinayawdah Apu Dios. ¹⁹Ya wadaday holag Kohat ya holag Korah an dida nadan tinanud Libay an timma'dog ot olto'oltonda an mundayaw hinan Dios an un'unudonda an tinanud Israel.

²⁰Ta hidin hiyah mun'aw'awi"it i diyen ibiggatana ot mundadaandan umeh nan agge naboblayan hi ad Tekoa. Ya alyon Jehosapat hinadan tatagu di, Donglonyuh tuwen ibaga' an da'yun ibba' an i Jerusalem ya an namin hituh ad Judah. Hi Apu Dios an dayawon ta'uy pundinolan ta'u ta nanongnan malinggop ta'u. Ya kulugon ta'u nan imbagan nadan propeta ta maphod an mangabak ta'u.

²¹Ya hidin nalpah an ni'hapit hi Jehosapat hinadan tatagu ot pot'ona nadan mungkanta ta ikankantaday pundayawdah nan amaphod Apu Dios ta diday mangipangulu ya nitnud nadan tindalu. Ya mangmanggeda on alyonday, Munhana ta'u i Apu Dios te nan pamhodna ya minaynayun hi inggana.

²²Ya hidin inhipunda an mungkantah pundayawda ya ginubat Apu Dios nadan i Ammon ya i Moab ya i Edom ta na'abakda. ²³Te nadan tindalun di i Moab ya i Ammon ya numboboddanganda ot gubatonda nadan i Edom ot patayondan namin dida. Ta hidin pinateda nadan i Edom ot dida dida bo ot mumpapatteda.

²⁴Ta hiya nan hidin dimmatong nadan i Judah hinan way ma'uhdungan nan agge naboblayan ya minangmangda nadan dakkodakkol an titindalu an nun'a'ateda ta awagillangdah nan luta. Ta ma"i'd i dida ha mataguh binumtik. ²⁵Ot umeda mo da Jehosapat ya nadan tindaluna ot eda pun'ala nadan nun'abalol an wada i dida. Ta dakkodakkol di inalada an usal ya lubung ya nadan udum an nun'abalol. Ta tuluy algoy namanuhanda i dadiyen dakkodakkol an inalada. ²⁶Ya hidin mi'apat hi algo ya na'amungdah nan nundotal ot dayawondah Apu Dios. Ta hiya nan ingganah ad uwani ya nginadanandah diyen nundotal hi Berakah.^k

²⁷Ot ipangulun Jehosapat didan namin ta mumbangngaddah ad Jerusalem an nunhiglay amlongdah nan inat Apu Dios ta na'abak nadan

^k 20:26 Hay ibalanan nan Berakah hinan Hebrew ya madayaw hi Apu Dios.

binuhulda. ²⁸Ta mangmanggeda on pun'ipagangohday trampeta ya harp ya lira. Ta dimmatongdah ad Jerusalem ot inayundah nan Templo.

²⁹Ya hidin nundingngol hi abobbobleh diyen inat Apu Dios hinadan binuhul di tinanud Israel ya nawaday takutdan Apu Dios. ³⁰Ta nihipun i diye ya malinggop nan pun'ap'apuwan Jehosapat te impadinong Apu Dios di mi'gubat hi nunlini"odan di bobleda.

Hay E Ni'hayyupan Nan Patul An Hi Jehosapat Hinan Patul Hi Ad Israel

³¹Hi Jehosapat ya inhipuna an numpatul hi ad Judah hidin tulumpulut limay (35) tawona ot mumpatul hi baintit limay (25) tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya hay ngadan inana ya hi Asubah an imbabalen Silhi. ³²Ya inunudna nan pinhod Apu Dios an umat hinan inat amana an hi Asa. ³³Mu hay oha ya aggena impapa"ih nadan pundayawan di udum hinadan dios di udum an tatagu. Ta agge inyohhan nadan tataguy pundayawda i Apu Dios an dinayaw handidan a'ammotta. ³⁴Ya hanada'en udum an inat Jehosapat hidin numpatulana ya intudo' Jehu an imbabalen Hanani an niddum hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hinadan tinanud Israel.

³⁵Indani ya ni'hayyup nan patul hi ad Judah an hi Jehosapat hinan adi ahan maphod di pangatna an patul hi ad Israel an hi Ahasiah. ³⁶Ta inabulutna an mumpa'apyadah papol hi ad Esion-Geber ta pungkumilhuwanda. ³⁷Mu nan propeta an hi Elieser an imbabalen Dodabahu an i Maresah ya pinadanana i Jehosapat an alyonay, Gapuh nan em ni'hayyupan hinan patul hi ad Israel an hi Ahasiah ya pa"ihon Apu Dios nadan papol an impiyammayu. Indani tatawwa ya nun'apapa"ih nadan papol an aggeda ni'mo impatna an inusal.

Hay Numpatulan Jehoram Hi Ad Judah

21 ¹Hidin nateh Jehosapat ot ilubu'dah nan lubu'an di a'ammotta hidih nan boblen David. Ot mihukkat an numpatul nan imbabalena an hi Jehoram. ²Ya hay i'iban Jehoram hi linala'i an imbabalen Jehosapat ya hi Asariah ya hi Jehiel ya hi Sekariah ya hi Asariahu ya hi Michael ya hi Sepatiah. Ta danae nadan imbabalen nan patul hi ad Judah an hi Jehosapat. ³Ya indat amada i diday dakol an silber ya balitu' ya nadan udum an nun'abalol. Ot iyukodna boh hinohhan dida nadan boble an nahamad hi binattuy aladda. Ya hi Jehoram di nihukkat nimpeh patul te hiyay panguluwan. ⁴Mu hidi an ongal di abalanan Jehoram an mun'ap'apu hi ad Judah ya pinatenan namin nadan i'ibana an linala'i ya ta'on on nadan udum an ap'apun munhilbin hiya.

⁵Hay nangihipunan Jehoram an numpatul ya hidin tulumpulut duway (32) tawona ot mun'ap'apu hi waluy tawon an hi ad Jerusalem di nunhituwana. ⁶Mu adi maphod di ina'inatna an umat damdama hinadan patul hi ad Israel

ya namama te inahawana nan imbabalen din patul an hi Ahab. Ta hiya nan imbilang Apu Dios hi adi maphod di pangatna. ⁷Mu gapuh nan imbagan Apu Dios i David ya adina pohdon an madadag nan pun'ap'apuwana. Te imbagana an nanongnan nadan holag David di mumpatul hi inggana.

⁸Ya hidin hi Jehoram di patul ya nginhen nadan i Edom nadan i Judah ot pot'onda han patulda. ⁹Ot ipangulun Jehoram nadan tindaluna an nungkakalesa ot eda gubaton nadan i Edom. Mu lini"ub nadan i Edom dida ot bumtikda i diyen nahdom. ¹⁰Ta nihipun i diye ya nginhen nadan i Edom nadan i Judah. Ya ta'on on nadan i Libna ya nginheda damdama an gapu ta din'ug Jehoram hi Apu Dios an inun'unud handidan a'ammadna. ¹¹Ot mangiphod hi pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu hinadan nun'abillid an boble hi ad Judah. Ot hiyay mangipanguluh nadan i Jerusalem ya nadan udum an i Judah an e mundayaw i dadiyen dios.

¹²Indani ya nuntudo' nan propeta an hi Elijah i Jehoram an alyonay, Imbagan nan Dios an dinayaw din hi apum an hi David di, Aggem inunud nan maphod an nangat amam an hi Jehosapat ya ta'on on hi apum an hi Asa hidin diday patul hi ad Judah. ¹³Te adi maphod di pangatmu an umat'ah nadan patul hi ad Israel. Te impangulum nadan tataguh ad Jerusalem ya nadan udum an i Judah ta e ayu nundayaw hinadan dios di udum an tatagu an umat hinan inat Ahab hi ad Israel. Ot patayom nadan i'ibam an udu'dullot eh'ay pangatda mu he"a. ¹⁴Ot nomnomnomom an hi Apu Dios ya pa'aliyonay punligatanyuh nadan tatagu ya nadan imbabalem ya nadan ahawam. Ya dadagonan namin di wadan he"a. ¹⁵Ta he'a'e ya dumgoh di putum ta holtapom di hakitna ta inggana hi ma'ukat di ginuyguymu.

¹⁶Indani ya impabungot Apu Dios nadan i Pilistia ya i Arabia an numbobleh nan nihaggon hi ad Etiopia ot eda gubaton da Jehoram. ¹⁷Ta immedah ad Judah ot hogpondah diyen boble ot pun'aladan namin nadan wadah nan palasyun nan patul an ta'on on nadan imbabalena ya a'ahawana ta ammuna nan udidiyan an hi Ahasiah di nabati.

¹⁸Ya hidin nalpah an na'at hidiye ot pundogohon nimpem Apu Dios hi Jehoram i han nunnaud an hakit di putuna an adi ma'agahan. ¹⁹Ta hinolholtapnah diye hi duway tawon ta ingganaot ma'ukat di ginuyguyna ot mate. Ya hidin nate ya aggeda nun'apuy nadan tatagu hi punlispiritudan hiya an adi umat hi nangatda hinadan udum an patul.

²⁰Ta tulumpulut duway (32) tawon Jehoram hidin numpatulana ot mun'ap'apu hi ad Judah hi waluy tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya hidin natayana ya ma"i'd ha immukayungan. Ot eda ilubu' hidih nan boblen David mu bokon hinan lubu'an di papatul.

Hay Numpatulanan Ahasiah Hi Ad Judah

22 ¹Nadan i Jerusalem ya numbalinonda nan udidiyan an imbabalen Jehoram an hi Ahasiah hi patul. Te an namin nadan

namangulun imbabalen Jehoram ya pinaten nadan i Arabia an nangubat i dida. ²Ta baintit duway (22) tawon Ahasiah hidin numbalinanah patul hi ad Judah ot munhitu hi ad Jerusalem hi ohay tawon ya abuh. Ya hay ngadan inana ya hi Ataliah an apapun nan patul hi ad Israel an hi Omri.

³Mu nan adi maphod di ina'inatna an inyunnudnah nadan patul hi ad Israel an holag Ahab te athidi tuwaliy intugun inana. ⁴Ta nadan pumbahulan i Apu Dios di ina'inatna an umat hi nangat nimpén din patul an hi Ahab. Te hidin nateh amana ya hay numbalin hi uggan manugun i hiya ya nadan holag Ahab. Ta diday linummuh nadadagana. ⁵Ya inunudna nan intugunda ta ni'ye i da Joram an holag Ahab an patul hi ad Israel ot eda gubaton nan patul hi ad Syria an hi Hasael. Ta hidin nunggugubatdah ad Ramot-Gilead ya nahugatan hi Joram. ⁶Ot ibangngaddah ad Jesreel ta hidiy nun'iblayana ta inggana ot mapoyanan nan hugatna.

Indani ya imme nan patul hi ad Judah an hi Ahasiah an imbabalen din patul an hi Jehoram ta ena tigon hi Joram. ⁷Mu onnot on i diyen nangayanah awadan Joram ya i diye damdamay pundusaan Apu Dios i hiya. Te hidin wahdih Ahasiah ya dimmatong hi Jehu an imbabalen Nimsi an hiya nan hinnag Apu Dios an mamogpog hinan pun'ap'apuwán nan pamilyan Ahab.¹

⁸Ta hidin pumpaten Jehu nadan pamilyan Ahab ya nangitigana an wahdiday udum hinadan ap'apu hi ad Judah ya nadan tulang Ahasiah an nun'ibbana. Ot pi'paten da Jehu dida. ⁹Ya hidin e punhama' da Jehu hi Ahasiah ya inakhupanda hi ad Samaria an e nipa"ehdi. Ta tiniliwda ot iyeda i Jehu ot patayona. Ot iphod nadan tatagun ilubu' te alyonday, Hiya ya apapun Jehosapat an na'na'unnud i Apu Dios. Ta i diye ya ma"ið hinan pamilyan Ahasiah ha mabalin hi mihukkat hi mumpatul.

Hay Numpatulan Nan Babain Hi Ataliah Hi Ad Judah

¹⁰Hidin na'innilaan Ataliah an hi inan Ahasiah an nate nan imbabalena ya pinhodnan ipapaten namin nadan nabatin holag nan patul hi ad Judah. ¹¹Mu wada nan babain hi ibban Ahasiah an hi Jehoseba an ahawan nan padi an hi Jehoyada an nangawit hinan golang an hi Joas an imbabalen Ahasiah ot ipa"ena didah nan mun'adug i hiya i han kuwartuh nan Templo ta agge ni'paten Ataliah hinadan udum an imbabalen nan patul. ¹²Ta impapa"edahdi nan golang an hi Joas hi onom di tawon i diyen numpatulan nan babai an hi Ataliah hi ad Judah.

Hay Numpatulan Joas

(2 Patul 11:4-16)

23 ¹Hidin mi'apituh tawon hi numpatulan nan babain hi Ataliah ya agge timmakut hi Jehoyada ot mi'hapit hinadan opisyal di

¹ 22:7 2 Patul 8:28–9:28

tindalu an hi Asariah an imbabalen Jeroham ya hi Ismael an imbabalen Jehohanan ya hi Asariah an imbabalen Obed ya hi Maaseyah an imbabalen Adayah ya hi Elisapat an imbabalen Sikri. ²Ta dadiyen linala'i ya hininapda nadan bobleh ad Judah ot amungonda nadan tinanud Libay ya nadan mangipangpanguluh nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel hi abobboblehdi hi ad Judah ta na'amungdah ad Jerusalem ³hinan Templo ot hidiy punhahapitanda hi atondah nan imbabalen nan patul.

Ot alyon Jehoyada i diday, Ad uwani ya mahapul an nan imbabalen nan patul di mun'ap'apu te hiyay imbagan Apu Dios an gahin di nan tinanud David. ⁴Ot hay aton ta'u ya puntuluwon ta'u nadan tinanud Libay. Ta nan ohan grupu an papadi ya nadan ibbadan tinanud Libay an mungguwalyah nadan geyt nan Templo hinan Habadun tungo ya diday mungguwalyah nadan panton nan Templo. ⁵Ya nan mi'adwa an grupu ya guwalyaanda nan balen di patul. Ya nan mi'atlu an grupu ya guwalyaanda nan geyt an nungngadan hi Gopnad. Ya nadan tatagu ya umohnongdah nan lita"angan nan Templo. ⁶Ya tigonyu ta ma'id ha hunggop hinan Templo an ammuna nadan padi ya nadan ibbada an bumoddang i dida di mabalin an hunggop te diday niyappit i Apu Dios. Mu nadan udum an tatagu ya mahapul an unudondah tuwen intugun Apu Dios ta umohnongdah nan lita"angan. ⁷Ta da'yun tinanud Libay ya mili'wo ayuh nan patul an hi Joas ta ihamadyun guwalyaan nan unga an odnanyu nadan almasyu ta wada'ey mangipatnan hunggop hinan Templo on pinateyu.

⁸Ta inunud peman nadan tinanud Libay ya nadan tataguh ad Judah nan imbagan nan padi an hi Jehoyada hi atonda. Ta way ohah nadan mangipangpanguluh nadan mungguwalya on impapto'na nan grupuna an umat hinadan mungguwalya i diyen Habadun tungo ya ta'on on hanadan nagibbuh an nungguwalya ya agge impa'anamut nan padi an hi Jehoyada dida. ⁹Ot idat Jehoyada nadan nipa"ehdih nan Templo an pahul ya nadan o"ongal ya kikkitung an hapiyon din patul an hi David hinadan opisyal di hinggagahut (100) an tindalu. ¹⁰Ot ibagan nan padi an hi Jehoyada hinadan linala'i ta eda mili'woh hinan way punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ya hinan Templo an mihipun hi nangappit hi muyyad nan Templo ta ingganah nangappit hi huddo'na an way ohaon inodnanay almasna ta guwalyaanda nan patul.

¹¹Ot e awiton da Jehoyada hinadan imbabalena hi Joas an imbabalen din patul ot iha"addah uluna nan koronan di patul. Ot idatdan hiya nan nitud'an di tugun di patul. Ot ibagada an hiya moy patul. Ot hiitanday ulunah lana ot itkuk nadan tatagun alyonday, Hanat minaynayun di pun'ap'apuwam an patul.

¹²Ta hidin dingngol Ataliah nadan mun'ingal an ahititinnagtag an tinatagu an pun'itkukday pun'amlongandah nan patul ot ena tigon hi'on

nganney ma'ma'at hidih nan Templo. ¹³Ya hidin tinigona ya inoy an wahdi nan numbalinondah patul an timma'dog hinan tuma'dogan di patul an nihaggon hinan ay tu'ud hinan way panton nan Templo. Ya lini'woh nadan opisyal di tindalu ya nadan mumpagangoh hi tangguyub. Ya ahitutukuk nadan tataguh amlongda on pun'ipagangohda nadan tangguyub. Ya wahdida bo nadan mangipangpanguluh kanta an numpangdondah nadan udum an mipagangoh. Ta gapu i diyen tinigon Ataliah ya nunhethetnay lubungna ot muntukuk an alyonay, Ha'ul hinaen inatyu.

¹⁴Ot alyon nan padi an hi Jehoyada hinadan opisyal di tindalu di, Bokon hitun way Templo di pamatayanyun hiya. Ibata"anyuhtu ya ahiyu pinate. Ya wadada'ey umalin bumoddang i hiya ya ni'pateyu. ¹⁵Ot pudugonda ot tiliwondahdih nan way geyt an nungngadan hi kabayu an umeh nan lita"angan di palasyu ot hidiy pamatayandan hiya.

¹⁶Ot ibagan Jehoyada an hiya ya nadan tatagu ya ta'on on nan patul ya hi Apu Dios di unudonda ya abuh. ¹⁷Ot umedan namin hinan templon Baal an dayawon di udum an tatagu ot pa"ihonda. Ot pompa"ihda bo nadan pun'onnganda ya nadan bulul hidi. Ot patayonda nan padin Baal an hi Mattan hidih nan way pun'onnganda i Baal.

¹⁸Ot iyukod mohpen Jehoyada hinadan ibbanan padi an tinanud Libay nadan tamuh nan Templo an umat hidin inat David. Ta diday mangidawat hinadan maghob an mi'nong i Apu Dios te hiya tuwaly nibaga hinan Nitudo' an Tugun Moses. Ot ikankantaday pun'amlonganda an miyunnudan hinan imbagan tuwalyin din hi David hi atonda. ¹⁹Ya imbagan bon Jehoyada hinadan mungguwalyah nadan geyt di Templo ta adida paghapon nan tagun mibilang hi nalugit.

²⁰Ot uyugon mohpen da Jehoyada ya nadan opisyal di hingгахut (100) an titindalu ya nadan gobelnador ya an namin nadan tatagun nan patul an mihipun hinan Templo ot iyedah nan palasyu an ini'wadah nan nungngadan hi numbaktun geyt. Ot pabunondah Joas hinan tronona.

²¹Ya an namin nadan tataguh ad Judah ya ma"amlongda. Ya malinggop mohpe hi ad Jerusalem te ma"i'd moh Ataliah te pinateda.

Hay Nangipaphodan Da Joas Hinan Templo

(2 Patul 12:1-16)

24 ¹Hi Joas ya pituy tawona ya abuh hidin numpatulanah ad Judah. Ot mun'ap'apu hi napat (40) di tawon an hi ad Jerusalem di niha"adana. Hay ngadan inana ya hi Sibiah an i Beerseba. ²Ya hidin amatagun nan padi an hi Jehoyada ya nadan umipa'amlong i Apu Dios di ina'inat Joas. ³Ta hi Jehoyada di namto' hi duwa an inahawan nan patul. Ta nawadaday imbabaleda an linala'i ya binabai.

⁴Indani ya ninomnom Joas an ipaphod nan Templo. ⁵Ot ipa'ayagna nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay. Ot alyona i diday, Ume ayuh

ad uwani hi abobboble hitun ad Judah ta eyu amungon nadan pihhu an tinawon an idat nadan tatagu ta wan ipaphod ta'u nan Templo.

Mu agge inat nadan tinanud Libay i diyen nangibagaan nan patul i dida. ⁶Ta impa'ayag mon nan patul nan nabaktun padi an hi Jehoyada. Ot alyonan hiyay, Tanganu onmu agge imbagah nadan ibbam an tinanud Libay ta eda amungon hi ad Jerusalem ya an namin hi abobboble hitun ad Judah nan buwis an intugun Moses an idat ta'un tinanud Israel ta ma'usal hinan tabernakel.

⁷Ya hidi ta'wa an numpatulan nan babain adi maphod di pangatna an hi Ataliah ya hinggap nadan tataguna nan Templon Apu Dios ot alanda nadan niyappit i Apu Dios an wahdih nan Templo ot usalondah nan pundayawanda i Baal.

Hay Nangipiyamaan Joas Hinan Kahun An Pangi'amungandah Pihhu

⁸Nan patul an hi Joas ya imbagana ta iyammada ha kahun ta pangi'amungandah pihhu ta iha"addah nan panton nan Templo. ⁹Ot ipa'inniladah nadan tataguh ad Jerusalem ya an namin hi ad Judah ta iyalida nadan tinawon an idatdah nan Templo an miyunnudan hidin intugun handin baal Apu Dios an hi Moses hinadan tinanud Israel hi awadandah nan agge naboblayan. ¹⁰Ya ma"amlong nadan tatagu ya nadan ap'apu an numpangiyeh pihhu ta ingganaot mapnu nan kahun. ¹¹Ta napnu'e on e inalan nadan tinanud Libay ta iyedah nadan ap'apu an munhilbih nan patul. On ingkuyagda on binilang nan sekretalin nan patul ya nan ap'apu an munhilbih nan nabaktun padi. On imbangngadda nan kahun hinan iha"adana. Ta athidiy ina'inatda ta lo'tat ya dakol di na'amung an pihhu. ¹²Ot idat da Joas ya hi Jehoyada nan pihhu hinadan mumpapto' hinadan matamuwan hinan Templo. Ot mumpabo'ladah kalpentero ya munhabat hi batu ya nadan nanginnilah tamun di gumo' ya gombang ta iphodda nan Templo. ¹³Ya inhamad dadiyen muntamu ta lo'tat ya nibangngad nan maphod an a'at nan Templo.

¹⁴Ya hidin nagibbuh an nipaphod nan Templo ot ibangngadda nan nahawwal an pihhu hinan patul an hi Joas ya hinan padi an hi Jehoyada. Ot usalonda dadiye an nangiyammah nadan ma'usal hinan pundayawan ya hinan punggobhan hi maghob an mi'nong ya nadan udum an usal an umat hinadan duyun balitu' onu silber.

Ya hidin amatagun Jehoyada ya nanongnan waday i'nongda hi maghob an mi'nong i Apu Dios hidih nan Templo. ¹⁵Ya hingгахut ta tulumpuluy (130) tawon Jehoyada ta na'amamma ot ahi mate. ¹⁶Ot eda ilubu' hinan lubu'an di patul hidih nan boblen David te hiya ya dakol di inatnan pummaphodan nadan tinanud Israel ya nan Templo.

Hay Nangiwalongan Nan Patul An Mangun'unud I Apu Dios

¹⁷Hidin nate moh Jehoyada ya imme nadan ap'apun munhilbih nan patul an hi Joas hi awadana ot ibagada i hiya an hiyay un'unudondah

patulda. Ta hiya nan inabulutna nan imbagada ¹⁸ta hanadan nipata'dog an pustin mangita'dog i Aserah ya nadan dios di udum an tatagu di dayawonda. Ta indinongda an mundayaw i Apu Dios an dinayaw handidan a'ammoddahdih nan Templo. Ta gapu i diyen numbahulanda ya nunhiglay bungot Apu Dios hinadan i Jerusalem ya an namindan i Judah. ¹⁹Te ta'on hi hinnag Apu Dios nadan propeta ta ibangngad nadan tatagu an mangun'unud i hiya mu adida donglon dida.

²⁰Indani ya nawada nan Espiritun Apu Dios i Sekariah an imbabalen din padin hi Jehoyada. Ot alyonah nadan tatagu di, Hituwey imbagan Apu Dios i da'yu an alyonay, Gapu ta adiyu un'unudon nadan tugun'u ya adi da'yu wagahan. Te indinongyun mangun'unud i ha'on ta hiya nan iwalong da'yu damdaman ha'on.

²¹Ta gapu i diyen imbagan Sekariah ya ninomnomda an patayon. Ot ibagan nan patul ta topondah Sekariah ta mate. Ot hiyay atonda ta inggana ot mateh nan lita"angan di Templo. ²²Ta athidin impapaten Joas hi Sekariah an imbabalen Jehoyada ta hidiyey ayna namayad hinan ongal an nangipapto' Jehoyada i hiya ya nan inatnan nangita'dog i hiya hidin ataguna. Ta hay na'udih hinapit Sekariah ot ahi ma'unguh ya alyonay, Tigom bahan Apu Dios hituwen atonda ta he'ay ukod an mangiballoh.

Hay Pogpog Di Numpatulana Joas

²³Ta i diyen itawonnana ya immaliday titindalun di i Syria ot gubatonda hi ad Jerusalem ya an namin hidih ad Judah. Ta numpatedan namin nadan ap'apun munhilbih nan patul. Ot alanda nadan nun'abalol an inakhupanda ot ipiyedan namin hinan patulda hi ad Damaskus. ²⁴Ya ta'on hi oh'ohha nadan tindalun di i Syria ya binoddangan Apu Dios dida ta inabakda nadan dakkodakkol an tindalun di i Judah. Te nadan tataguh ad Judah ya din'ugdah Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodka. Athidiy na'at ta hidiyey dusan Joas. ²⁵Ta nunhiglay e nahugatan Joas. Ot hidin imme nadan i Syria ya inunguh nadan ap'apu an munhilbi i hiya. Ta imballohda nan inatna hinan imbabalen din padi an hi Jehoyada. Ya hay namatayanda i hiya ya hinan alo'anah nan palasyu. Ot eda ilubu' hinan boblen David mu bokon hinan lubu'an di papatul.

²⁶Ta hay namaten hiya ya hi Sabad an imbabalen han babai an hi Simeat an i Ammon ya hi Jehosabad an imbabalen han babai an hi Simrit an i Moab. ²⁷Ta nitudo' hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul nadan a'at nadan imbabalen Joas ya nadan imbagan nadan propeta an ma'at i hiya ya hay nangiphodanah nan Templo. Ta hidin nateh Joas ya nihukkat an numpatul nan imbabalena an hi Amasiah.

Hay Numpatulana Amasiah Hi Ad Judah

25 ¹Hi Amasiah ya baintit limay (25) tawona hidin numpatulana hi ad Judah. Ot mun'ap'apu hi baintit hiyam (29) di tawon an hay

nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya hay ngadan inana ya hi Jehoaddin an i Jerusalem. ²Ya manu te inatna nan umipa'amlong i Apu Dios mu agge nahamad di pangun'unudna. ³Ya hidin nihamad ta malinggop di pun'ap'apuwana ya impapatena nadan ap'apu an namate i din hi amana an patul. ⁴Mu aggena ni'pate nadan imbabaleda te inunudna nan nibaga hinan Nitudo' an Tugun Moses an alyonay, Adi mabalin an mipapate nan ama an gapuh bahul nan imbabalena. Ya atbohadin adi mipapate nan imbabale an gapuh bahul nan hi amana. Ta nan tagun bimmahul ya hiyay mipapate.

Hay E Ni'gubatan Amasiah Hinadan I Edom

(2 Patul 14:7)

⁵Indani ya impa'ayag Amasiah nadan linala'i an tinanud Judah ya tinanud Benjamin an nuntawon hi bainti (20) onu nahuluk ot pot'onay opisyal di hinggagahut (100) ya opisyal di hinlilibu (1,000) an tindalu hinadan himpahimpamu'un. Ta an naminda ya tuluy gahut di libuy (300,000) ngammutda an mabalin an e mi'gubat an abalinanda an mangdon hi almas ya hapiyo. ⁶Ot awitona boy hinggahut di libu (100,000) an tindalun di i Israel ot bayadana didah tuluy libu ta han nanom (3,060) di kilu an silber.

⁷Mu wada han propetan Apu Dios an imme ot alyona i hiya di, Apu patul tigom ta adida middum i da'yu danaen titindalu an i Israel. Te adi mabalin an boddangan Apu Dios danae an tinanud Epraim. ⁸Te ta'on hi ihamadyu an mi'gubat ya mabalin an ipa'abak da'yu i Apu Dios hinadan binuhulyu mu abalinana bo an bumoddang i da'yu ta mangabak ayu.

⁹Ot alyon Amasiah hinan propeta di, Ot nganne moy ato' an niluh an binayada' hi tuluy libu ta nanom an silber (3,060) nadan tindalun di i Israel.

Ya alyon diyen propeta di, Hi Apu Dios di ukod i nae ot hiya ya abalinana an ipabangngad hinaen imbayadmu hi ong'ongngal mu nan imbayadmu i dida. ¹⁰Ot pa'anamuton mon Amasiah nadan tindalu an nalpuh ad Israel an nunhiglay boholdah nadan i Judah.

¹¹Ta timmulid hi Amasiah ot ipanguluna nadan tindaluna hinan nundotal an nungngadan hi Ahin ot patayonday himpuluy libu (10,000) an tindalun di i Edom. ¹²Ot tiliwonda boy himpuluy libu (10,000) an titindalu ot iyeda didah nan baktun nan opang ot pun'ipadokpahda dida ta nun'a'atedan namin. ¹³Mu nada'en titindalu an impa'anamut nan patul an hi Amasiah ya eda ginubat nadan tataguh nadan bobleh ad Judah an numbattanan di ad Samaria ya ad Bet-Horon. Ot patayonday tuluy libu (3,000) an tataguhdi ot alanday dakkodakkol an nun'abalol an wada i dadiyen pinateda.

¹⁴Hidin immanamut da Amasiah an inabakda nadan i Edom ya inyanamutda nadan dios nadan i Edom. Ot ipiyammanay iha"adanda

ta diday dios hi dayawona. Ot idawatnay maghob an mi'nong i dadiyen dios di i Edom. ¹⁵Ta hi Apu Dios ya nunhiglay bungotna i Amasiah ot honagona han propeta hi awadana ot alyonay, Tanganu bo on hanadan dios di udum an tatagu an ma'id ha abalinandan mangihwang hinadan tatagan inabakmu di dayawom?

¹⁶Ya hidin agge indappuh nan propeta nan ibagana ya alyon Amasiah i hiyay, Undan pinto' da'a hi muntugun i ha'on an patul? Duminong'a te alina man hi pinate da'a.

Ot madadinong mo attog nan propeta mu inalina damdama di, Innila' ot adi mibahhon ipapate da'a i Apu Dios an gapu i naen inatmu ya nan adim pangabulutan hinan imbaga'.

¹⁷Indani ya ni'hapit hi Amasiah hinadan uggan manugun i hiya ot honagonay e mungkalit hinan patul hi ad Israel an hi Jehoas an imbabalen Jehoahas an apapun Jehu ot alyonda i hiya di mundadamuda i da Amasiah ta munggugubatda.

¹⁸Mu impa'el nan patul hi ad Israel an hi Jehoas di nambalna an alyonay, Hinan muyung hinadan billid an nungngadan hi Lebanon ya wahdi han napagatan an kaykayyiw an hinnagnay e mangibagah nan kayiw an sedar hidi ta iyabulutna nan babain imbabalena ta mun'ahawadah nan imbabalen diyen napagatan an kaykayyiw. Mu himmawwang han atap an animal ot pun'igatinah diyen napagatan an kaykayyiw. ¹⁹Ot alyona boy, Ibagayu i Amasiah an ta'on on inabakna nadan i Edom ta hiya nayya nan munlattuwig mu udu'dulnaot di pamaag ya immohong hi bobleyu. Ta adina attaon an e mangmangnganap hi adadagana ya nilagatanyun tataguh ad Judah.

²⁰Mu hiyah diye damdama an adi donglon Amasiah. Manu'eh athidi ya nadatngan di pundusaan Apu Dios i hiya an gapuh nundayawanah nadan dios di i Edom. ²¹Ta imme da Jehoas an patul hi ad Israel hinadan tindaluna ot eda gubaton nan patul hi ad Judah an hi Amasiah hi ad Bet-Semes an ohan bobleh ad Judah. ²²Ot abakonda nadan i Judah ta way ohah nadan tindaluda on binumtik hinadan numpunhituwanda. ²³Mu inakhupan nan patul hi ad Israel an hi Jehoas nan patul hi ad Judah an hi Amasiah an imbabalen Joas an apapun Ahasiah hi ad Bet-Semes ot iyenah ad Jerusalem. Ot pa'ihon da Jehoas hinadan tindaluna nan binattun alad hidi an mihipun hinan geyt an nungngadan hi Ephraim ta ingganah nan geyt hinan dugguna ta umeh onom di gahut (600) di umpiy dinukken nan napa'ih. ²⁴Ot alandan namin nadan balitu' ya silber ya nadan udum an nun'abalol an wadah nan Templo an ipapto' Obed-Edom. Ot pi'yalada bo nadan nun'abalol an wadah nan palasyu ya ta'on on nadan udum an tatagu ot iyanamutdah ad Samaria.

²⁵Mu nan patul hi ad Judah an hi Amasiah an imbabalen Joas ya ni'tagu damdamah himpulut limay (15) tawon an nihipun hi natayan

Jehoas an patul hi ad Israel. ²⁶Ya hanada'en udum an na'na'at hi numpatulanan Amasiah ya nitudo'dah nan nitud'an di na'na'at hi numpatulanan nadan napalpalog an patul hi ad Judah ya hi ad Israel. ²⁷Ya nihipun hi nangiwalongan Amasiah an mangun'unud i Apu Dios ya na'innilaana an wadaday nunhahapit hi mamaten hiyahdi hi ad Jerusalem ot bumtik hi ad Lakis. Mu wadada damdamay hinnagdah nangunud i hiya ot patayondahdi. ²⁸Ot itakkedah^m nan kabayu ot ibangngaddah ad Jerusalem ot eda ilubu' hinan nilubu'an di a'ammodna hidih nan boblen David.

Hay Numpatulanan Ussiah Hi Ad Judah

(2 Patul 14:21,22; 15:1-7)

26 ¹Hidin nateh Amasiah ot awiton nadan i Judah nan imbabalena an hi Ussiahⁿ an himpulut onom (16) di tawona ot hiyay ihukkatda i amana hi patulda. ²Ta hiyay namangngad hinan bobleh ad Elat ot ipaphodna ta nibangngad hidiyen boble i dida an i Judah hidin nate moh amana an hi Amasiah. ³Ya himpulut onom (16) nimpey tawon Ussiah hidin numbalin hi patul. Ot mun'ap'apuh nabonglet duway (52) tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya hay ngadan inana ya hi Jekoliah an i Jerusalem. ⁴Ya nadan nipto' an umipa'amlong i Apu Dios di inatna an umat hi nangat amana an hi Amasiah. ⁵Ta hi Apu Dios di nanongna an numpaboddanganah din amatagun nan propeta an hi Sekariah. Ta hiyay nanugutugun i hiya ta hi Apu Dios di inun'unudna. Ta i diyen nanginaynayunana an nangun'unud i Apu Dios ya winagahanan namin nadan inatna ta pinumhod di nitaguwana.

⁶Ta ena ginubat nadan i Pilistia ot pompa'ihna nadan binattun alad hi ad Gat ya hi ad Jabneh ya hi ad Asdod. Ot ipaphodna nadan boble an nihaggon hi ad Asdod ya nadan udum an boblen nadan i Pilistia. ⁷Te binoddangan Apu Dios hi ena nangubatan hinadan i Pilistia ya ta'on on nadan i Arabia an numpunhitu hi ad Gur-Baal ya nadan i Meun. ⁸Ya atawotawon on inyalin nadan tinanud Ammon di buwisda i Ussiah. Ta ta'on on hi ad Egypt ya nundongol nan ongal an abalinana. ⁹Ot mangipiyammah nun'atatagen pungguwalyaan hidih nan way geyt hinan duggun nan binattun alad hi ad Jerusalem ya hinan way geyt an pang'i'wan an umeh nan nundotalana ya hinan oha bon duggun nan binattun alad. ¹⁰Ot mumpa'apya boh natagen pungguwalyaan hidih nan agge naboblayan ot mumpaka"ut hi dakol an pang'i'amungandah liting hidi te dakol di haluna hinadan pu'un di billid ya hinadan nundotal. Ya impatanomna nadan malumong an luta hinan nundotal ya ta'on on hinadan nun'abillid hi ad Judah.

^m 25:28 Hay pangalin di udum hinan itakkeda ya ihakayda. ⁿ 26:1 Hay ohah ngadan Ussiah ya hi Asariah.

¹¹Ya dakkodakkolda boy tindalunan ongal di abalinandan mi'gubat an nanongnan nundadaanda an mi'gubat. Ya hi Jeyel an sekretalin di tindalu ya nan bumodboddang i hiya an hi Maaseyah di muntuddu ya mangipanuh i dadiyen dakkodakkol an tindalu. Ya hay ap'apu an mangibagah atonda ya hi Hananiah an ohah nadan ap'apu an munhilbih nan patul. ¹²Ya nadan titindalu hinadan himpahimpamu'un on waday opisyalda. Ta waday duway libu ta han onom di gahut (2,600) an opisyal dadiyen titindalu. ¹³Ya hay bilang dadiyen tindalun nundadaan an mi'gubat ya tuluy gahut ta pituy libu ta han limay gahut (307,500). ¹⁴Ot idat nan patul an hi Ussiah di hapiyo ya pahul ya helmet ya gumo' an lubung ya bingngibing ya batun papan di bingngibing i dadiyen titindalu. ¹⁵Ot mumpa'apyahdih ad Jerusalem hinadan nun'alala'ing an mangiyammah mabikah an mun'olad hinadan pana ya mabikah an mangipiyeh o'ongal an batu ta miknah nadan binuhulda. Ot iha'adda dadiyen inyammada hinadan nun'atagen pungguwalyaan ya hinadan duggun di binattun alad.

Ta nundongol hi Ussiah hi abobboble te binoddangan Apu Dios ta ongal di abalinana.

Hay Nangiwalongan Ussiah An Mangun'unud I Apu Dios

¹⁶Hidin nahamad moy pun'ap'apuwana Ussiah ya munlattuwig ta hidiyey nipada"ulana. Te aggena inun'unud hi Apu Dios ot hunggop hinan Templo an ta'on on mipagol ot hiyay e munggohob hi insenso. ¹⁷Ta tinnud nan nabaktun padi an hi Asariah ya nadan nawalu (80) an nun'atutulid an padi. ¹⁸Ot alyondan Ussiah di, Bokonmu tamuh nae Ussiah an e munggohob hinan insenso an midawat i Apu Dios. Te da'min papadi an tinanud Aaron di niyappit i Apu Dios hi muntamu i nae. Lumah'un'a te numbahul'a i Apu Dios. Ya adina damdama abuluton hinaen inatmu.

¹⁹Ta nangimbubbugot hi Ussiah an inodnana nan punggobhan ta enaot gobhon nan insenso ot aganah hapit hinadan padi. Ya pamaag ya nalmu han nunhiglan gulid^o hi uluna. ²⁰Ta hidin tinigon Asariah ya nadan ibbanan padi hidiyen gulid hi uluna ot pi'bagondan ilah'un. Ya ta'on ayah on hiya ya pohdona mo an mi'baga an umaan hidi te innilanan hi Apu Dios di nundusan hiya. ²¹Ya ninaynayun hidiyen nunhiglan gulidna ta e immiwe i han ohan bale. Ta mipagol moy umayanah nan Templo ta ingganaot mate. Ot nan imbabalena mon hi Jotam di numpapto' hinan palasyu ya hiya boy nun'ap'apuh nadan tataguh ad Judah.

²²Nadan udum an na'na'at hi numpatulan Ussiah ya intudo' nan propeta an hi Isaiah an imbabalen Amos. ²³Ya hidin nateh Ussiah ya

o 26:19 Hituwen gulid ya mabalin an miyaldan.

gapu ta nunhiglay gulidna ya aggeda e inlubu' hinan lubu'an di patul mu hidi damdamah nan lutan di patul di nangilubu'anda. Ot mihukkat an numpatul nan imbabalenan hi Jotam.

Hay Numpatulana Jotam Hi Ad Judah

27 ¹Hi Jotam ya baintit limay (25) tawonah din numbalinanah patul hi ad Judah. Ot mun'ap'apu hi himpulut onom (16) di tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya hay ngadan inana ya hi Jerusa an imbabalen Sadok. ²Ya nipto' di pangatna ta umipa'amlong i Apu Dios an umat hi nangat amana an hi Ussiah. Mu maphod ta hiya ya aggena inat nan mipagol hinan Templo. Mu nadan tatagu ya innaynayunda nadan adi maphod an pangatda.

³Ot ipaphod Jotam nan nungngadan hi numbaktun geyt nan Templo. Ya dakol bo nadan impaphodna hinan binattun alad hi ad Opel. ⁴Ya imbangona boy udum an boble hinadan nun'abillid hi ad Judah. Ot mumpa'apyah pungkampuwan di titindaluna an na'alad hi binattun alad ya nun'atatagen pungguwalyaan hinadan mamuyung.

⁵Ya eda ginubat nadan i Ammon ot abakonda dida. Ot pumbayadon Jotam didah buwis ta i diyen tawon ya numbayadda i hiya hi tuluy libu ta han nanom (3,060) di kilu an silber ya nabongley libuy (50,000) langgut an wit^p ya nabongle boy libu (50,000) di langgut an barley. Ya athidi boy dinakol di indatda i hiya hinan mi'adwa ya mi'atluh tawon. ⁶Ta ongal di abalanan Jotam te na'na'unnud hinan Dios an dayawona.

⁷Ya nadan udum an na'na'at hi numpatulana ya nan ena ni'gubagubatan ya nitudo'da hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hi ad Judah ya hi ad Israel. ⁸Ya baintit lima (25) nimpey tawonah din numbalinanah patul ot mun'ap'apuh himpulut onom (16) di tawon. ⁹Ya hidin nate ot eda ilubu' hinan boblen David. Ot mihukkat nan imbabalena an hi Ahas an numpatul.

Hay Numpatulana Ahas Hi Ad Judah

28 ¹Hi Ahas ya baintiy (20) tawonah din numpatulana ot mun'ap'apu hi himpulut onom (16) di tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Mu bokon nan pohdon Apu Dios di inatna an aggena inyunnud hi nangat din hi apuna an hi David. ²Te hay inunudna ya nadan adi maphod an ina'inat nadan patul hi ad Israel ta nangipiyammah bubulul an nungngadan hi Baal ta dayawonda. ³Ot umeh nan nundotal an nungngadan hi Ben-Hinnom an e nangi'nong hi maghob an mi'nong ya ta'on on nadan linala'in imbabalena on ginhobna dida ta ini'nongnah nan dios di udum an tatagu. Ta inyunnudnah nadan nunhiglan umipabungot

^p 27:5 Nan wit ya hidiye nan wheat hi English.

i Apu Dios an pangat nadan tatagun impa'aana an nunhitsu ni' i diyen numboblayanda an tinanud Israel.

⁴Ta hay ena nunggo hoban hi insenso ya hay ena nangidawatan hinadan i'nongnah nadan dios di udum an tatagu ya hidih nan nabaktu ya hinadan nabillid ya hinadan pu"un di mun'ahagabong an kayiw.

⁵Ya gapu i diyen pangatna ya inyabulut Apu Dios an abakon nan patul hi ad Syria dida ot eda ibalud di dakol i dida hi ad Damaskus.

Ya ta'on on nadan i Israel ya inabakdah Ahas ta dakol di pinatedah nadan tindaluna. ⁶Ta hinan ohay algo ya hinggahut ta baintiy libu (120,000) hinadan tindalu an i Judah di pinaten nadan i Israel an impangulun Pekah an imbabalen nan patul hi ad Israel an hi Remaliah. Ot man'eh na'at hituweh nadan i Judah ya inwalongdan mangun'unud i Apu Dios an dinayaw handidan a'ammotta. ⁷Ta hi Sikri an tinanud Ephraim ya pinatenah Maaseyah an imbabalen nan patul hi ad Judah ya hi Asrikam an ap'apun di guwalyah nan palasyu ya hi Elkanah an hiya nan nihnod di sa'adnah nan patul. ⁸Ot pilitondan alan di duway gahut di libu (200,000) an ahawan nadan ibbadan linala'in tinanud Israel ya nadan imbabaleda ya ni'yalada nadan dakol an nun'abalol an wada i dida ot iyedah bobleda hi ad Samaria.

⁹Mu wada han propetan Apu Dios an hi Oded an e nanamuh nadan tindalu an umanamut hi ad Samaria ot alyonay, Nomnomnomonyu an hi Apu Dios an dinayaw handidan a'ammod ta'u ya impa'abakna i da'yu nadan i Judah an gapuh bungotna i dida. Mu nunhigla bo aya nayyay nangatyun namaten dida an ma'id ahan ha homo'yu. ¹⁰Ya ad uwani ya ninomnomyun pumbalinon datuwen i Jerusalem ya didan namin an i Judah hi baalyu. Undan da'yu'e ya agge ayu numbahul i Apu Dios? ¹¹Hanat donglonyu tun ibaga' ta pumbanggadonyu nadan ibbayun tinanud Israel an binaludyu. Te adiyu'e ya umannung an holtaponyuy nunnaud an bungot Apu Dios.

¹²Ya ta'on on nadan udum an ap'apu hi ad Israel an umat i Asariah an imbabalen Jehohanan ya hi Berekiah an imbabalen Mesillemot ya hi Jehiskiah an imbabalen Sallum ya hi Amasa an imbabalen Hadlay ya adida pohdon nan inat nadan tindalu. ¹³Ta ni'hapitdah nadan tindalu an alyonday, Adi mabalin hi iyaliyuhtu danaen binaludyu. Te undan adiyu mahan pun'udman nan nunhiglan numbahulan ta'u i Apu Dios ta mamamay bungotna i dita'u.

¹⁴Ot abuluton nadan tindalu nan imbagada ta ipa'anamutda mo nadan binaludda ot ipabanggadada nadan inalada i dida ta nunhintiggan nadan ap'apun munhilbih nan patul ya an namin nadan tatagun na'amung. ¹⁵Ta nadan niyukodan dadiyen balud ya imbanggadada nimpe nadan inalada hinadan i Judah. Ya impilubungdah nadan balud an binolladanda ni' nadan lubung an inaladan dida. Ya hinapatutanda nadan ma'id ha

hapatutna ot idattanda didah anonda ya inumonda. Ya inagahanda nadan nun'ahugatan. Ot itakkehad dongki nadan kimmappuy ot ibangngadda didan namin hi bobledah ad Jeriko an awadan di dakol an palma hi ad Judah. Ot ahida mohpe mumbanggad hi ad Samaria.

¹⁶Indani ya e numpaboddang nan patul an hi Ahas hinan patul hi ad Assyria. ¹⁷Te immalida bo nadan i Edom an mangubat i dida ot abakonda nadan i Judah ot pumbalinoday udum i dida hi baludda. ¹⁸Ya i diye bo damdama ya ginubat nadan i Pilistia nadan udum an i Judah an nunhituh nadan pu^qun di billid ya hinan negeb^q hi ad Judah. Ot sakupondah ad Bet-Semes ya hi ad Ayjalon ya hi ad Gederot ya hi ad Soko ya hi ad Timnah ya hi ad Gimso ya nadan kikitang an bobleh nunlini^oodanda. Ta diday nunhitu i dadiyen boble hi ad Judah. ¹⁹Manu'eh inyabulut Apu Dios an athidiy ma'at hi ad Judah ya gapu ta hi Ahas an patul hidi ya impangpanguluna nadan tatagu an numbahul ta inwalongdan mangunud i Apu Dios.

²⁰Hidin immali nan patul hi ad Assyria an hi Tiglat Pileser ya aggena binoddangan hi Ahas te onaot minama. ²¹Ta nun'alan Ahas nadan udum an nun'abalol an usal hinan Templo ya hinan palasyuna ya hinan balen nadan ap'apun munhilbin hiya ot idatna i diyen patul hi ad Assyria. Mu hiya damdamah diyen aggena binoddangan da Ahas. ²²Mu ta'on damdamah on dakol di dimmatong hi punligatan Ahas ya inyal'alanah nangat hi pumbahulan i Apu Dios. ²³Ta inyenay i'nongna hinadan dios di i Syria an nangabak i hiya te alyonay, Datuwen dios di namoddang hinadan patul hi ad Syria ot mabalin nin an boddangana' damdaman dida. Mu onnot on hidiyey linummuh nadadagana ya ta'on on nadan tataguna an tinanud Israel. ²⁴Ya nun'alana nadan usal hinan Templo ot pungguduna. Ot ikalobna nan Templo ta maⁱd ha e mundayaw hidi. Ot mumpa'apyah dakol an pun'onngan hinadan dios di udum an tatagu hidih ad Jerusalem. ²⁵Ot mumpa'apya boh pundayawanda i dadiyen dios hi an namin an bobleh ad Judah ta hidiy eda panginongan hinadan maghob an mi'nong ta nunhiglay nangipabungotanda i Apu Dios an dinayaw handidan a'amodda.

²⁶Nadan udum an na'na'at hi numpatulun Ahas ya nitudo'da hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hi ad Judah ya hi ad Israel. ²⁷Ya hidin nateh Ahas ot eda ilubu' hidih ad Jerusalem mu bokon hinan lubu'an di patul di nangilubu'anda. Ta hay nihukkat hi numpatul ya nan imbalenan hi Hesekiah.

Hay Numpatulun Hesekiah Hi Ad Judah

29 ¹Hi Hesekiah ya baintit limay (25) tawonah din numbalinanah patul ot mun'ap'apuh ad Judah hi baintit hiyam (29) di tawon an

^q 28:18 Nan negeb ya hidiyen nan mun'ohab an lutah nangappit hi muyadna.

hay nunhitsuwana ya hi ad Jerusalem. Ya hay ngadan inana ya hi Abijah an imbabalen Sekariah. ²Ya hanadan umipa'amlong i Apu Dios di inat Heseekiah an umat hi nangat din hi apuna an hi David.

³Ya hidin hopap di bulan hi numpatulana ya imbughulna nan Templon Apu Dios ot ipaphodna nadan nun'apa'ih. ⁴Ot ipa'ayagna nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay ta na'amungdah nan way lita'angan nan Templo hi nangappit hi tuluwan di algo. ⁵Ot alyona i diday, Da'yun tinanud Libay ya hanat donglonyu tun ibaga'. Ta atonyu nan nibagah nan tugun an atonyu ta wan mibilang ayuh malinis ya atbohadin atonyu nan nibagan ma'at hitun Templo ta miyappit i Apu Dios an dinayaw handidan a'ammod ta'u. Ya inaanyun namin nadan mibilang hi nalugit hitun Templo.

⁶Handidan a'ammod ta'u ya inwalongday pangulugda hinan Dios an dayawon ta'u an tinanud Israel ta nadan adi maphod di at'atonda. Ta din'ugda nimpeh Apu Dios ya ta'on on nan Templo ⁷an ingkalobda ot odponda nadan dilag hidi. Ta indinongda an e munggohob hi insenso ya nadan maghob an mi'nong i Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel. ⁸Ta hiya nan nunhiglay bungotna i dita'u an i Jerusalem ya hi an namin an i Judah. Ta inyabulutna an wadaday atatakut an ma'at i dita'u ta ngihngihilan dita'uh nadan udum an tatagu. ⁹Ot tigonyu an nun'ate handidan a'ammod ta'uh gubat. Ya numbalindah balud nadan imbabale ta'u ya nadan binabain a'ahawa ta'u. ¹⁰Mu ad uwani ya ninomnom'u an mi'hayyup ta'u i Apu Dios an dayawon ta'un tinanud Israel ta wan ma'aan nan nunhiglan bungotna i dita'u. ¹¹Ot ibaga' i da'yu an i'iba an tinanud Libay ta adiyu iwalong nan tamuyu. Te da'yuy pinto' Apu Dios hi munhilbi i hiya ya da'yu boy pinto'nah mangipangpanguluh nan pundayawan nadan tatagun hiya. Ya da'yu boy munggohob hinan insenso an midawat i Apu Dios.

¹²Ot datuwe nadan tinanud Libay an muntamuh nan Templo an hinan holag Kohat ya wada nan imbabalen Amasay an hi Mahat ya nan imbabalen Asariah an hi Joel. Ya hina'en holag Merari ya wada nan imbabalen Abdi an hi Kis ya nan imbabalen Jehallelel an hi Asariah. Ya hina'en holag Gerson ya wada nan imbabalen Simmah an hi Joah ya nan imbabalen Joah an hi Eden. ¹³Ya hina'en holag Elisapan ya da Simri i Jeyel ya hina'en holag Asap ya da Sekariah i Mattaniah. ¹⁴Ya hina'en holag Heman ya da Jehiel i Simey ya hina'en holag Jedutun ya da Semayah i Ussiel.

¹⁵Ot ayagan datuwen linala'i nadan ibbada tinanud Libay ta atonda nan nibagan atonda ta wan mibilangdah malinis. Ot atonda damdama nan nibagan ma'at ta miyappit nan Templo i Apu Dios an inunudda nan imbagan nan patul i dida an miyunnudan hinan hapit Apu Dios. ¹⁶Ta hinunggop nadan padi hinan Templo ot atonda dadiye. Ot ilah'unda

nadan udum an usal an mibilang hi nalugit ot eda itopal hinan way wa'el an nungngadan hi Kidron.

¹⁷Ta inhipundan nunlinis hinan Templo hinan namangulun algo i diyen namangulun bulan. Ta hidin mi'awaluh algo ya wadada moh nan balkon nan Templo. Ot inaynayundan muntamu hi waluy algo ot ahi magibbuh. Ta hidin mi'ahimpulot onom (16) di algo i diyen bulan ya nibilang moh malinis nan Templo.

¹⁸Ot e ipa'innilan nadan tinanud Libay hinan patul an hi Hesekiah an alyonday, Niyappit mo i Apu Dios nan Templo ya an namin an wadahti an umat hinan punggobhan hi mi'nong ya an namin nadan ma'usal hidi. Ya atbohdi nan lamehaan an iha'mawan di tinapay ya nadan ma'usal hidi. ¹⁹Ya ta'on on nadan inaan amam an hi Ahas hidi an gapuh nangiwalongana an mangun'unud i Apu Dios ya emi binanggad ot iyappitmi i Apu Dios. Ot wahdidah nan way punggobhan hi mi'nong i Apu Dios.

²⁰Ta hidin mun'awiwi"it i diyen ibiggatana ot amungon Hesekiah nadan ap'apun munhilbin hiya ot umedah nan Templo. ²¹Ot iyedahdiy pitun bulug an baka ya pitun tangbal an kalnero ya pitun tangbal an imbabalen di kalnero ya pitun tangbal an gulding. Ot ipi'nong nan patul dadiye hinadan padi an tinanud Aaron hidih nan punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ta mi'nong hi apakawanan di bahul nadan tataguh ad Judah an pun'ap'apuwana ya mi'nong hi iyappitan nan Templo i Apu Dios. ²²Ta pinaltida ni' nadan bulug an baka ot alan nadan padi nan dalada ot eda pun'iwalaghi' hinan punggobhan hi mi'nong. Ot paltiyonda bo nadan tangbal an kalnero ot eda bo pun'iwalaghi' nan dalada hinan punggobhan hi mi'nong. Ot paltiyonda bo nadan imbabalen di kalnero ot eda bo pun'iwalaghi' nan daladah nan punggobhan hi mi'nong. ²³Ya nada'en gulding an mi'nong hi apakawanan di bahul ya inyedah awadan nan patul ya nadan tatagu ot iha'moday ta'leda i dadiyen gulding. ²⁴Ot ahi paltiyon nadan padi dadiyen gulding ot eda ikuyag nan dalada hinan punggobhan hi mi'nong ta apakawanan di bahuldan namin an tinanud Israel te hidiyey imbagan nan patul hi atonda hinan maghob an mi'nong.

²⁵Ya pinto' tuwalin Hesekiah nadan tinanud Libay an munhilbin nan Templo an mangipagangoh hinadan simbal ya harp ya lira an miyunnudan hinan intugun Apu Dios hidin patul an hi David an impa'innilan nan propeta an hi Gad ya nan propeta an hi Nathan. ²⁶Ta nadan tinanud Libay di mangipagangoh hinadan impiyamman din hi David an ma'usal hinan pungkantaandah nan Templo. Ya nadan ibbadan padi di mangipagangoh hinadan trampeta.

²⁷Ta hidin imbagan nan patul an hi Hesekiah ta i'nongda nan maghob an mi'nong hinan punggobhan ya indihhanda bon mungkanta hi pundayawda i Apu Dios an midihhan an mipagangoh nadan trampeta

ya nadan udum an mipagangoh hinan pungkantaanda an dadiye nadan impiyamman nimpen din patul di tinanud Israel an hi David. ²⁸Ta hidin mungkanta nadan napilin mungkanta ya pun'ipagangoh nadan udum nadan trampeta ya an namin nadan tatagun na'amung ya dinayawdah Apu Dios. Ot inaynayunda an mundayaw ta ingganaot maghob an namin nadan maghob an mi'nong i Apu Dios.

²⁹Ya hidin nagibbuh an ni'nong dadiye ot inayun nan patul ya nadan tatagun mundu'un ot dayawonda boh Apu Dios. ³⁰Ot ibagan nan patul ya nadan ap'apun munhilbin hiya hinadan tinanud Libay ta ikantada nan kantan din hi David ya nan kantan din propeta an hi Asap. Ya mun'am'amlongda ot inyungyungda ot ikantaday pundayawda i Apu Dios.

³¹Hidin nagibbuh dadiyen inatda ot alyon Hesekiah hinadan tatagu di, An namin ta'u ya niyappit ta'u mon Apu Dios. Ot mabalin mohpe an iyaliyu nadan i'nongyu i Apu Dios hitun Templo ya ta'on on nadan midawat hi punhanaanyun hiya. Ta athidiy inatda an nun'iyeda nadan i'nongda i Apu Dios an umat hinadan maghob an mi'nong ya nadan midawat hi punhanaanda. ³²Ta hay bilang di animal an inyeda an maghob an mi'nong ya napituy (70) bulug an baka ya hinggahut (100) di tangbal an kalnero ya duway gahut (200) an imbabalen di kalnero. ³³Ya nat'on bo nadan inyeda an onom di gahut (600) di bulug an baka ya tuluy libu (3,000) an kalnero an ini'nongda ot ihdada. ³⁴Mu gapuh dinakol dadiyen i'nongda ya adi abalinan nadan padi an mangidadaan hinadan dotag an maghob an mi'nong ot boddangan mon nadan ibbadan tinanud Libay dida ta ingganaot magibbuh dadiyen mi'nong. Ya i diye mohpe ot ahi aton nadan udum an padi nadan nibagan atonda ta mibilangdah malinis ta na'udman nadan padi an niyappit i Apu Dios te dida ya adida umat hinadan ibbadan tinanud Libay an minonomnom tuwali i diday eda pangiyappitan hi adolda i Apu Dios. ³⁵Ta dakkodakkol di maghob an mi'nong ya atbohdihi nadan taba an mi'nong hi pi'hayyupan i Apu Dios. Ya atbohdiy dinakol nadan ma'inum an midawat an miyunnudan hinadan maghob an mi'nong i Apu Dios.

Ta nibangngad mohpe nan immingha an aton nadan tatagu an mundayaw i Apu Dios hinan Templo. ³⁶Ta mun'am'amlong hi Hesekiah ya ta'on on nadan tatagu hinan inat Apu Dios an bimmoddang i dida ta agge nadne ya nagibbuh hidiyen inatda.

Hay Nunnomnomandan Amungon Nadan Tinanud Israel Hi Ad Jerusalem

30 ¹Ninomnom nan patul an hi Hesekiah an ipa'ayag nadan tatagu hi ad Israel ya hi ad Judah ta ma'amungdah nan way Templo hi ad Jerusalem. Ta ngilinonda nan punnomnomnomandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt. Ta nomnomnomonan muntudo'

hinadan tinanud Epraim ya hinadan tinanud Manasseh ya an namin hi ad Israel.

²Ot mi'hapit nan patul hinadan ap'apun munhilbin hiya an na'amung hi ad Jerusalem ta ngilinondah diye hinan mi'adwan bulan. ³Te ma'id ha inatda an nangat hinan namangulun bulan an hidiye nan impa'inghada an pangatan te oh'ohhaday padi an niyappit i Apu Dios hi mangat i dadiye. Ya aggeda ni' na'amung nadan tatagu hi ad Jerusalem. ⁴Ya inabulut nadan tataguh diyen nahahapit. ⁵Ot hahapitonda an mipa'innila mo hi an namin an numboblaysan di tinanud Israel hi ad Beerseba ta ingganah ad Dan. Ta ma'amungda nimpén namin hi ad Jerusalem ta ngilinonda nan punnomnomnomandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt. Te pinhoddan dakolda an mungngilin i diye te ma'id ha nungngilinanda an dakoldan na'amung ta miyunnudan hinan Nitudo' an Tugun Apu Dios.

⁶Ta wadaday hinnag nan patul an hi Hesekiah ya nadan ap'apun munhilbin hiya hi mangiye hinadan tudo' hi abobboble an hay nitudo' hidi ya alyonay, Da'yun ibba' an tinanud Israel an agge ni'paten nadan patul di i Assyria ya hanat ibangngad ta'un mangun'unud i Apu Dios an dinayaw handin da Abraham ya hi Isaac ya hi Jacob ta wan boddangan dita'u. ⁷Ta adiyu iyunnud hinadan a'ammot ta'u ya i'iba ta'u an nangiwalong i Apu Dios ta hiya nan dinusana dida ta nunhiglay nunholholtapanda ya nibabainanda. ⁸Ya adi ayu mungngohe an umat hi inat handidan a'ammot ta'u. Ta mumpada"ul ta'u i Apu Dios ta ma'amung ta'uh nan Templo an niyappit i hiyah inggana. Ya hiyay punhilbiyan ta'u ta wan ma'aan nan bungotna i dita'u. ⁹Ot ibangngad ta'ue an mangun'unud i Apu Dios ya boddangana nadan i'iba ta'u ya imbabale ta'u ta malmuy homo' nadan namalud i dida ta pa'anamutonda dida te hi Apu Dios an dayawon ta'u ya ma'ule tuwali ya ongal di homo'na. Ot adi dita'u iwalong hi'on mangun'unud ta'un hiya.

Hay Punnomnomnomandah Nihwangan Handidan A'ammoddah Ateh Ad Egypt

¹⁰Ta nun'iyen nadan hinnagdan mangiyeh nadan tudo' hinadan numboblaysan nadan tinanud Epraim ya tinanud Manasseh ta ingganah nan awadan nadan tinanud Sebulun. Mu ngihngihilan nadan tatagu dida on inlaylayahhanda dida. ¹¹Mu wadaday numpada"ul hinadan tinanud Aser ya tinanud Manasseh ya tinanud Sebulun ot umedah ad Jerusalem. ¹²Ya indat Apu Dios di pamhod nadan i Judah an mangun'unud i hiya ta nun'oh'ohhada an nangat hinan ipa'at nan patul ya nadan ap'apun munhilbin hiya.

¹³Ta dakkodakkolday tatagu an na'amung hi ad Jerusalem i diyen mi'adwah bulan ta ngilinonda nan pangananda hi tinapay an agge

nadduman hi yist. ¹⁴Ot aanonda nadan pun'onnganda hinadan dios di udum an tatagu ot eda itopal hinan nundotal an nihaggon hinan wa"el an nungngadan hi Kidron.

¹⁵Ta hidin nadatngan nan mi'ahimpulut opat (14) di algo hinan mi'adwan bulan ot paltiyon nadan tatagu nadan imbabalen di kalnero an i'nongda i diyen pungngilinanda hinan punnomnomnomandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt. Ya nabainan nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay ot atonda nan nibagan atonda ta wan mibilangdah malinis ta wan diday mangi'nong hinadan maghob an mi'nong i Apu Dios hidih nan Templo. ¹⁶Ta way oha i dida on immeh nan eda punhilbiyan hinan Templo an inunudda nan nibaga hinan Nitudo' an Tugun Moses an baal Apu Dios. Ya nadan padi di e nangiwalaghi' hinan dalan nadan napalti an indat nadan ibbada an tinanud Libay. ¹⁷Mu gapu ta dakol hinadan tatagu di agge nangat hinan nibagan atonda ta wan mibilangdah malinis ya hiya mo nan nadan tinanud Libay di numpalti hinadan imbabalen di kalnero an i'nongda i Apu Dios. ¹⁸Ya dakkodakkol hinadan tinanud Epraim ya tinanud Manasseh ya tinanud Issakar ya tinanud Sebulun di agge nibilang hi malinis an pamaaggot anonda nadan makan i diyen ngilin ta imbakhoda nan tugun Apu Dios. Mu indasalan Heseekiah dida an alyonay, Hanat gapuh nan amaphodmun Dios ya pakawanom tudan tatagu ¹⁹an ta'on on aggeda inat nan nibagah atonda ta wan mibilangdah malinis an miyunnudan hinan tugun hinan Templo mu pohdonda mon he"ay un'unudonda an Ap'apu an Dios an dinayaw handidan a'ammodmi.

²⁰Ya dingngol Apu Dios hidiyen dasal Heseekiah ta impaphodna nadan tataguh nan dogohda.

²¹Ta nadan tatagu an na'amung hi ad Jerusalem ya nginilindah diyen panganandah nan tinapay an agge nadduman hi yist hi pituy algo an nunhiglay amlongda. Ta abigabigat on ingkankantan nadan tinanud Libay ya nadan padi di pundayawda i Apu Dios an idihhandan ipagangoh nadan mipagangoh hinan pungkantaanda. ²²Ya maphod di nangalin Heseekiah hinadan tinanud Libay te maphod di pangatdan munhilbi i Apu Dios.

Ta hay inanda i diyen pituy algo ya nadan nibagan anonda ot i'nongda nadan mi'nong hi pi'hayyupanda i Apu Dios ot dayawondah Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodda.

Hay Nanginayunandan Nungngilin Hi Pituy Algo

²³Pohdon nadan tatagu an inaynayun an mungngilin hi pitu boy algo. Ot atonda an nunhiglay amlongda. ²⁴Ta hiya nan indat Heseekiah di hinlibu (1,000) an bulug an baka ya pituy libu (7,000) an kalnero ya gulding ta mapaltih ihdada. Ya nangdatda bo nadan ap'apun munhilbin

hiya hi hinlibuy (1,000) bulug an baka ya himpuluy libu (10,000) an kalnero ya gulding. Ta dakol nadan padi an nangat hinan nibagan atonda ta wan mibilangdah malinis. ²⁵Ta nunhiglay amlongdan namin an na'amung an tinanud Israel an namamah nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay ya ta'on on nadan niddum i dida an bokon tinanud Israel an nunhituh ad Israel ya hi ad Judah. ²⁶Ta nunhigla nimpey amlong nadan tatagu an na'amung hi ad Jerusalem. Te nihipun hidin natayan Solomon an imbabalen nan patul an hi David ya ma'id ha na'at hi athidi.

²⁷Ot tuma'dog nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay ot wagahanda nadan tatagu. Ya dingngol Apu Dios nan dasalda.

Hay Inat Hesekiah An Nangita'dog I Apu Dios

31 ¹Hidin nagibbuh nan nungngilinanda ot e pompa"ih nadan tatagun namin nadan inha"addan batun dayawonda ya nadan pusti an mangita'dog i Aserah ya ta'on on nadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu ya nadan panginonganda hinadan inongda hinadan boblen di tinanud Judah ya hinadan boblen di tinanud Benjamin ya hinadan boblen di tinanud Ephraim ya hinadan boblen di tinanud Manasseh. Ot ahida mohpe mumpanganamut nadan tatagu.

²Ya impanuh bon Hesekiah nadan tamun nadan padi ya nadan ibbada tinanud Libay ta way oha i dida on waday nadutu' hi tamuna. Ta waday manginong hinadan maghob an mi'nong ya nadan mi'nong hi pi'hayyupan i Apu Dios. Ya waday mangipangpanguluh nan pundayawanda ya wada boy mangipangpanguluh nan punhanaanda ya wada damdama boh nan pungkantaanda hi pundayawda i Apu Dios hinan way Templo. ³Ya abigabigat ya waday idat nan patul an maghob an mi'nong hi amawimawi"it ya hinan mun'ahdom. Ya wada boy idatna an maghob an mi'nong hinan Habadun tungo ya nan mi'nong hinan nakayangan di bulan ya nadan udum an mangilin an algo an miyunnudan hinan Nitudo' an Tugun Apu Dios. ⁴Ya imbagana boh nadan tatagu an nunhitu hi ad Jerusalem ta idatda nadan nibagan midat hinadan padi ya hinadan ibbada an tinanud Libay ta way atonda an manginaynayun an munhilbi an miyunnudan hinan tugun Apu Dios. ⁵Ya hidin nibaga i didah diye ya inunud nadan tinanud Israel ta indatda nan hopap di inapitdan bungan di intanomda ya nan pinahapah an bayah ya nan lanan di olibo ya nan danum di iyukan ya nadan udum an intanomda. Ta dakol di indatda an niddum nadan mi'apuluh nadan limmuda. ⁶Ya an namin nadan waday bakada ya kalneroda an nunhituh ad Judah ya inyeda bo nadan mi'ami'apulu i dadiyen halunda. Ya atbohadin inyeda nadan mi'apuluh nadan inyukodda i Apu Dios ta hidin inamungdan namin ya dakkodakkol. ⁷Ya hay nangihipunanda an mun'amung ya hidin mi'atluh bulan ta ingganah din mi'apituh bulan ot

ahi magibbuh. ⁸Ya hidin e tinigon nan patul an hi Hesekiah ya nadan ap'apun munhilbin hiya nadan dakkodakkol an inyen nadan tatagu ya dinayawdah Apu Dios ot munhanadah nadan ibbadan tinanud Israel.

⁹Ya hidin mahmahan nan patul hinadan padi ya hinadan ibbadan tinanud Libay dadiyen na'amung ¹⁰ya inalin nan nabaktun padi an holag Sadok an hi Asariah di, Hidi an inhipun nadan tatagu an nangiyali hi idatda hitun Templo ya dakol moy anonmi ya dakkodakkol di nahawwal te winagahan Apu Dios nadan tataguna ta dakkodakkol bo aya tayya.

¹¹Ot mumpa'apya moh Hesekiah hi pangi'amungandahdih nan Templo. ¹²Ta hidiy nangiha"adandah nadan iyali'alida an idatda ya nadan mi'apuluh nadan nahapulanda ya nadan inyukodda tuwali i Apu Dios an idatda. Ot iyukodda dadiyen amungonda i Konaniah an tinanud Libay ya nan hi ibbana an hi Simey an nihnod di sa'adna i hiya. ¹³Ya hay niyukod i da Konaniah i Simey an hinagi an bumoddang i dida an mumpapto' ya da Jehiel ya hi Asasiah ya hi Nahat ya hi Asahel ya hi Jerimot ya hi Josabad ya hi Eliel ya hi Ismakiah ya hi Mahat ya hi Benayah. Hay numpili i dida ya nan patul an hi Hesekiah ya nan mumpapto' hinan Templo an hi Asariah.

¹⁴Nan imbabalen Imnah an hi Kore an tinanud Libay an mungguwalyah nan geyt hi nangappit hi tuluwan di algo ya hiyay niyukodan nadan midat an nalpuh nadan ninomnom nadan tatagu an idawat i Apu Dios ta hiyay ukod an mangiapiyappong i dadiye. Ya ta'on on nadan inyukodda tuwali i Apu Dios an idatda. ¹⁵Ya hay bumoddang i hiya ya hi Eden ya hi Miniamin ya hi Jesua ya hi Semayah ya hi Amariah ya hi Sekaniah. Ta diday mangiapiyappong hinadan padi hinadan boblen awadanda. Ta numpapaddung di midat i dida an ta'on on hinadan u"unga ya a'amamma.

¹⁶Ya indattanda bo nadan ta'on on tuluy tawona onu nahuluk an linala'i an imbabalen nadan muntamuh nan Templo an miyunnudan hinan nidat i dida an tamuda. ¹⁷Ta nidattan nadan padi an nitudo' di ngadandah nan nitudo'an di ngadanda an himpahimpamu'un. Ya ta'on on nadan ibbadan tinanud Libay an muntawon hi bainti (20) onu mahuluk ya nidattanda an miyunnudan hinan tamuda onu sa'adda. ¹⁸Ya ta'on on nadan u"unga ya nadan ahawan di padi ya nadan imbabaedan nitudo' di ngadandah nan nitudo'an di tonton di a'ammodda an himpahimpamu'un ya midattandah anonda. Te ta'on on dida ya inun'unudda nan nibagah atonda ta mibilangdah malinis. ¹⁹Ya ta'on on nadan padi an holag Aaron an nunhituh nadan puntanoman hinan nunlini"odan di boble ya wadaday ukod hinan midat i dida ya ta'on on nadan ibbadan tinanud Libay an nitudo' di ngadandah nan nitudo'an di tonton di a'ammodda an himpahimpamu'un.

²⁰Ta hiyah tuwey inat nan patul an hi Hesekiah hi abobboble hi ad Judah an nadan nipto' di inatna an inun'unudna nan pohdon Apu Dios.

²¹Ta dadiyen tugun nimpén Apu Dios di inun'unudna an inyohhanay punnomnomna i hiya an namamah nan nangipapto'nah nan Templo. Ya maphod di numbalinan nan pun'ap'apuwana.

Hay Nangubatan Nadan I Syria Hi Ad Judah

32 ¹Hi Heseekiah ya nan pohdon Apu Dios di ina'inatna i diyen nun'ap'apuwana hi ad Judah. Mu immali nan patul hi ad Assyria an hi Sennakerib an didah nadan tinaluna ot gubatonda dida. Ta hay innilada ya abakonda nadan i Judah te lini"ubda nadan binattun aladda. ²Mu hidin na'innilaan Heseekiah an immali da Sennakerib an mangubat hi ad Jerusalem ³ot mi'hapit hinadan ap'apun munhilbin hiya ya nadan opisyal di tinaluna ta hahapitonday atonda an mumputat hinan liting an umeh nan boble. ⁴Ta na'amungda nadan dakol an linala'i ot eda putaton nadan wa"el ya obob ta ma"i ha liting hi umeh boble te alyonday, Ta umali'e nan patul hi ad Assyria ya nadan tinaluna ya ma"i ha akhupandah liting.

⁵Ot ipaphodda nadan binattun alad an waday pa"ihna ot mumpa'apya hi nun'atage an pungguwalyaan. Ot mumpa'apya bo hi mi'adwa an binattun alad ot ipaphodna nan millo. Ot mumpa'apya boh dakkodakkol an almas ya hapiyo. ⁶Ot pot'onay opisyal nadan tinaluna ta diday mangipapto' hinadan tatagu. Ot amungona didah nan unggan a'am'amungan di tataguh nan way geyt. Ot alyona i diday, ⁷Pabikahonyuy punnomnomyu ta adi ayu tumakut i Sennakerib ya nadan dakkodakkol an tinaluna te nan bumoddang i dita'u ya ongal di abalinana mu dida. ⁸Ya ta'on hi dakkodakkolday tinaluna an nun'atutulid mu nomnomnomyu an tataguda ya abuh. Mu dita'u'e ya hi Apu Dios an dayawon ta'uy bumoddang i dita'u hi pangubatan ta'u i dida.

Ya timmulid nadan tatagu an gapuh nan imbagan nan patul hi ad Judah an hi Heseekiah.

Hay Nungkalitan Sennakerib Hinadan I Jerusalem

⁹Hidin nanongnan lini"ub da Sennakerib nan boble hi ad Lakis ya hinnagna nadan opisyal di tinaluna hi ad Jerusalem. Ta eda ibaga nan pohdona an ibaga i Heseekiah ya hinadan tataguhdi an alyonday, ¹⁰Alyon nan patulmi an hi Sennakerib di, Undan nganne anuy pundinolanyuh bumoddang i da'yu an i Jerusalem yaden lini"ubmi mo tun bobleyu? ¹¹Hana'e an alyon nan patulyu an hi Heseekiah an hi Apu Dios an dayawonyu ya ihwang da'yu anu hinan ato' i da'yu ya layahna. Te lini"ubmi mo nimpe tun bobleyu ot ma"i ha bahhongan mate ayuh inanggyu ya inuwohyu. ¹²Te undan bokon hi Heseekiah di numpama"ih hinadan pangidawatanyu hi i'onggyu ya nadan pundayawanyu? Ot alyonay hidih nan punggobhan hi mi'nong hi ad Jerusalem anu ya abuh

di eyu punggobhan hinadan i'nongyu. ¹³Mu undan aggeyu dingngol di nangat'uh atagutaguh abobboble an umat hi nangat handidan a'ammot'un patul. Ot daan ta inihwang nadan diosda dida? ¹⁴Ot ten numpatemiy tataguh abobboble ya daan nimpe ta inihwang nadan diosda dida. Ot undan hi Apu Dios e ihya ya abalinana an mangihwang i da'yu hinan ato'? ¹⁵Ot hanat adi ayu mihapitan hinan layah an ibagabagan Heseekiah i da'yu. Te ma'id nimpe ha ohah nadan dios di tataguh abobboble hi abalinana an mangihwang hinadan tataguna hinan pangat'u. Ya ta'on on hay nangat handidan a'ammot'u. Ot undan hanan Diosyu'e ihya ya abalinana?

¹⁶Ya minaman dadiyen opisyal Sennakerib an namihul i Apu Dios ya hi Heseekiah. ¹⁷Ot muntudo' bo nan patul an nunhiglay namihulna i Apu Dios an dayawon di tinanud Israel an inalina di, Nadan dios di tataguh udum an boble ya aggeda inihwang nadan tataguh nangubata' i dida ot atbohdi nan dios Heseekiah an adina nimpe abalinan an ihwang nadan tataguna hinan pangat'u. ¹⁸Ot tumkuk dadiyen nangiyeh nan tudo' an inhapitda hi Hebrew hinadan tataguh ad Jerusalem an wadahdih nan binattun alad ta wan patakutonda dida ta way atondan mangabak i dida. ¹⁹Ta hay pangalin dadiyen i Assyria hi a'at Apu Dios an dayawonda hi ad Jerusalem ya nipaddung hinadan dios di udum an tatagu an taguy nangiyamma.

²⁰Ta nan patul an hi Heseekiah ya nan propeta an hi Isaiah an imbabalen Amos ya numpahpahmo'da i Apu Dios. ²¹Ya dingngol Apu Dios ot honagona han anghel ta hiyay e namaten namin hinadan tindalun Sennakerib ya nadan ap'apuda ya opisyalda hinan nungkampuwanda. Ta numbangngad nan patul an hi Sennakerib hi bobleda an nunhiglay nibabainana.

Ya wada han immayanah nan templon nan diosna ot ume nadan udum an linala'in imbabalena ot patayondahdi.

²²Ta hi Apu Dios ya inihwangnah Heseekiah ya nadan tataguh ad Jerusalem hinan patul hi ad Assyria an hi Sennakerib ya nadan udum an e mangubat i dida. ²³Ya dakolday numpangiyalih idawatda i Apu Dios hi ad Jerusalem ya ta'on on nadan nun'abalol an idatda hinan patul hi ad Judah an hi Heseekiah. Ya nihipun i diye ya bainan di tatagu hi abobboble hi Heseekiah.

Hay Nundogohan Heseekiah Ya Hay Nipaphodana

²⁴Indani ya nundogoh hi Heseekiah ta ay mate. Mu nundasal i Apu Dios ya timbalna ot ipatigona i hiya han pangimatunana an pumhod.^r ²⁵Mu agge impatigon Heseekiah di punhanaana i diyen ulen Apu Dios i hiya

^r 32:24 Isaiah 38:1-21

an onnot on mumbaktuy punnomnomna. Ta gapu i diye ya nunhiglay bungot Apu Dios i hiya ya hinadan tataguh ad Jerusalem ya hi an namin hidih ad Judah. ²⁶Mu nuntutuyuh Heseekiah i diyen mumbaktun punnomnomna. Ya ta'on on nadan tataguh ad Jerusalem ya nuntutuyuda damdama ta hiya nan agge dinusan Apu Dios dida i diyen amatagun Heseekiah.

²⁷Ta hi Heseekiah ya bainan di tatagu ya ongal di kinadangyana. Ya numpa'apyah babale hi pang'amunganah nadan odona an umat hi balitu' ya silber ya nadan udum an nun'abalol an batu ya hapiyo ya nadan middum hi makan ya an namin nadan nun'abalol an usal. ²⁸Ot mumpa'apya boh babale hi pang'amungandah nadan apitonda an umat hi wit ya nadan iniphodda an bayah ya lanan di olibo. Ot mumpa'apya boh iha"adan nadan bakana ya kalnerona. ²⁹Ya dakkodakkol di animalna ta hiya nan imbangona boy udum an boble ta hidiy ena numpangiha"adan i dadiyen haluna te impakadangyan nimpén Apu Dios.

³⁰Ya hi Heseekiah di nangipiyamma hi awon nan liting an malpu hi ad Gihon ta mumpa'eh nan boblen David hi nangappit hi alimuhan di algo. Ya an namin di inatna ya maphod di numbalinana.^s

³¹Mu wadaday impa'alín nadan ap'apu hi ad Babilon ta mahmahanda i hiya nan na'at hi ad Judah an milagro an mangipatigoh nan abalínan Apu Dios. Mu i diye ya agge binoddangan Apu Dios hi Heseekiah te pinhodnan patnaon hi'on nganne tuwaliy pambalna.

³²Hanada'en udum an na'na'at hi numpatulán Heseekiah ya nadan inatnan nangun'unud i Apu Dios ya nitudo'da hinan nitudo'an nadan nipatipatigo i din propeta an hi Isaiáh an imbabalen Amos hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hi ad Judah ya hi ad Israel. ³³Ya hidin nateh Heseekiah ot ilubu'da hinan nabillid an nilubu'an di papatul an tinanud David. Ya an namin nadan tataguh ad Jerusalem ya an namin hi ad Judah ya impatigoday punlispituda i hiya hidin natayana. Ya hay nihukkat i hiya hi numpatul ya nan imbabalenan hi Manasseh.

Hay Numpatulán Manasseh Hi Ad Judah

33 ¹Hi Manasseh ya himpulut duway (12) tawonah din numpatulánah ad Judah. Ot mun'ap'apu hi nabonglet limay (55) tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. ²Mu hanadan pumbahulan i Apu Dios di ina'inatna an inyunnudnah nadan nunhiglan umipabungot i hiya an pangat handidan impa'aan Apu Dios an nunhitu ni' i diyen numboblayanda an tinanud Israel. ³Ta impaphodna nadan impapa"ih amanan hi Heseekiah an pundayawanda hinadan dios di udum

^s 32:30 2 Patul 20:12-18; Isaiáh 39:1-7

an tatagu. Ot ipiyammana bo nadan pun'onngan i Baal ot ipata'dogna nadan pusti an mangita'dog i Aserah. Ya ta'on on nadan bittuwon hi ad lagud on nundu'unana ya dinayawna. ⁴Ya ta'on on hidih nan way Templon Apu Dios on impiyammanay nat'on an pun'onngan an ta'on on inalin Apu Dios di hiya ya abuh di dayawondah ad Jerusalem hi inggana. ⁵Ot mumpa'apya boh nan duwan lita'angan nan Templon Apu Dios hi dakol an pun'onnganda hinadan dakkodakkol an bittuwon hi ad lagud. ⁶Ya ta'on mo ahan on nadan imbabalenan linala'i ya inyena didah nan nundotal an nungngadan hi Ben-Hinnom ta ini'nongna dida hi maghob an mi'nong i Molek an dios di udum an tatagu. Ya ma'id ha aggena inat hinadan adi pohdon Apu Dios an umat hi ena numpa'ayakan ya ena numpabakiyan ya ena numpabuyunan ya imme boh nan mama'o ya imme boh nadan mi'hapit hi nate. Ta hiya nan nunhiglay bungot Apu Dios i hiya an gapu i dadiyen adi maphod an ina'inatna.

⁷Ot ena iha"ad hinan Templon Apu Dios nan impapa'otna an bulul. Yaden hay inalin Apu Dios i handin hi David ya nan imbabalenan hi Solomon ya alyonay, Hi an namin tudan bobleyun tinanud Israel ya hitun ad Jerusalem di pinili' hi iphodan nan Templo ta pundayawanyun ha'on hi inggana. ⁸Ot hi'on inaynayunyu an unudon nadan tugun'u an indat'u i handin hi Moses ya adi' iyabulut an pa'aanon da'yu ituwen boble an indat'u i handidan a'ammodyu.

⁹Mu hi Manasseh ya impangpanguluna ta nadan tataguh ad Jerusalem ya an namin hi ad Judah ya inyal'aladan nangat hinadan adi maphod mu hay nangat handidan dinadag Apu Dios an nunhitsu ni' i diyen numboblayandan tinanud Israel.

¹⁰Ya ta'on hi himmapit hi Apu Dios i Manasseh ya nadan tataguh ad Judah mu adida donglon.^t ¹¹Ta hiya nan impa'alain Apu Dios nadan opisyal di tindalun nan patul hi ad Assyria ot gubatonda dida ot baludondah Manasseh an tinabikawanday olongna ot bangkilinganday hukinah gombang ot iyedah ad Babilon. ¹²Ta hidin mapalpaligat ya numpada"ul mohpe ot mumpahpahmo' i Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodna. ¹³Ta nundasal i Apu Dios ya dingngolnay pumphahpahmo'ana ot pumbangngadonah ad Jerusalem ya ta'on on nan sa'adna. Ta hidiyey nanginnilaana an hi Apu Dios ya abuh di immannung hi madayaw.

¹⁴Ta nihipun i diye ya impaphodna nan mi'adwa an binattun alad hi nangappit hi alimuhan di algo hi'onta wah nan nundotal hidih nan way obob an nungngadan hi Gihon ta ingganah nan geyt an nungngadan hi Ekan an nili'woh hinan nabillid hi ad Opel. Ot udmanay tinagen nadan binattun alad. Ot pungkampuwona nadan opisyal di tindalu hinadan binattuy aladda an bobleda hi ad Judah.

^t 33:10 2 Patul 21:10

¹⁵Ot pun'ipa'aana mohpe nadan dios di udum an tatagu ya nadan bulul an ena inha"ad hinan Templon Apu Dios ya ta'on on nadan pun'onngan an impiyammanahdi ot eda pun'itopal. ¹⁶Ot iphodna nan punggobhan hi mi'nong i Apu Dios ot i'nongna mohpehdi nadan mi'nong hi pi'hayyupan ya nadan mi'nong hi punhanaan i Apu Dios ot ibaganah nadan tataguh ad Judah ta munhilbida i Apu Dios an dayawondan tinanud Israel. ¹⁷Mu nadan tatagu ya innaynayundan mangi'nong hinadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu mu hay nangi'nonganda i dadiye ya hi Apu Dios an dayawonda.

¹⁸Ya nadan udum an na'na'at hi numpatul Manasseh ya nan dasalna i Apu Dios ya nan hinapit nadan propeta ya nitudo'da hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hinadan tinanud Israel. ¹⁹Ta nitudo' nimpe nan dasalna ya nan inat Apu Dios an nambal i diyen dasalna ya ta'on on nadan numbahulana ya nan aggena nangun'unudan i Apu Dios ya hay nangiyammaanah pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu ya hay nangipiphodanah nadan pusti an mangita'dog i Aserah ya nadan impiyammana an bulul. ²⁰Ya hidin nate ot ilubu'dahdih nan way palasyuna. Ot mihukkat an numpatul nan imbabalena an hi Amon.

²¹Hi Amon ya baintit duway (22) tawonah din numbalinanah patul ot mun'ap'apu hi duway tawon ya abuh an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. ²²Ya nan adi maphod di ina'inatna an umat i handin hi amana an hi Manasseh hidin hopap di nun'ap'apuwana. Te dinayawnan namin nadan dios di udum an tatagu an impiyamman din hi amana ya dadiyey nangi'nonganah nadan i'nongna. ²³Mu hiya ya agge numpada"ul i Apu Dios an onaot inyal'allan numbahul an adi umat hinan inat amana. ²⁴Ta lo'tat mo ahan ya hinahapit nadan ap'apu an munhilbi i hiya di atondan mamaten hiya ot patayondahdih nan palasyuna. ²⁵Mu pinaten damdaman nadan i Judah dadiyen namaten Amon ot pumbalinonda nan imbabalenan hi Josiah hi patul.

Hay Numpatul Manasseh

34 ¹Hi Josiah ya waluy tawonah din numbalinanah patul ot mun'ap'apuh ad Judah hi tulumpulut ohay (31) tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. ²Ya umipa'amlong i Apu Dios nadan ina'inatna an inyunnudnah nangat handin hi apuna an hi David te hanadan nipto' an pangat di ina'inatna. ³Ya hidin mi'awaluh tawon hi numpatulana ya ta'on on unga ni' ya inhipuna mo tuwali an mundayaw i Apu Dios an dinayaw handin hi apunan hi David. Ta hidin mi'apulut duway (12) tawon hi numpatulana ya nun'ipa'aana nadan pundayawanda hinadan dios di udum an tatagu ya nadan pusti an mangita'dog i Aserah ya nadan bulul an dayawon nadan tatagu. ⁴Ot ipapa"ihna nadan pun'onnganda i Baal ya nadan punggobhandah insenso ya nada nimpe

an pusti an mangita'dog i Aserah ya an namin nadan bulul an dayawon nadan tatagu an nunggududa ot pun'iwakatdah nan way nilubu'an nadan tatagun nundayaw i dadiye. ⁵Ot gobhonda bo nadan ba'ag di papadi hinan inyammadan pun'onnganda hi ad Jerusalem ya an namin hidih ad Judah. Ta nibilang mohpe hi malinis hi ad Jerusalem ya hi an namin hi ad Judah. ⁶Ot atonda boh nadan boblen di tinanud Manasseh ya tinanud Epraim ya tinanud Simeon ta ingganah nan boblen nadan tinanud Naptali ya ta'on on nadan boblen nun'apa"ih hi nunlini"odanda. ⁷Ta hininapdan namin nadan bobleh ad Israel ot pompa"ihda nadan pun'onnganda ya nadan pusti an mangita'dog i Aserah ot punggududa nadan bulul. Ot pompa"ihda nadan punggobhan hi insenso ot ahi mohpe mumbanggad da Josiah hi ad Jerusalem.

⁸Hidin mi'apulut waluy (18) tawon hi numpatulnan Josiah ya ginibuhda mon lininisan nadan bobleda ya nan Templo. Ot pot'onay e mangiphod hinadan nun'apa"ihdi hinan Templon Apu Dios an dayawona. Ya hay pinto'na ya hi Sapan an imbabalen Asaliah ya hi Maaseyah an gobelnador hi ad Jerusalem ya hi Joah an imbabalen Joahas ta diday ukod an mangipaphod hinadan nun'apa"ih nan Templo. ⁹Ot umeda hinan nabaktun padi an hi Hilkiyah ot idatda nan pihhun inamung nadan tinanud Libay an mungguwalyah nadan geyt di Templo an indat nadan tinanud Manasseh ya nadan tinanud Epraim ya an namin nadan nabati hi ad Israel ya nadan tinanud Benjamin ya nadan numpunhitu hi ad Jerusalem ya an namin hi ad Judah. ¹⁰Ot iyukod Hilkiyah hidiyen na'amung an pihhu hinadan niyukodan nadan mipaphod hinan Templo. Ta dadiyey ipabo'ladah nadan mangipaphod hinan Templo ¹¹an umat hinadan kalpentero ya pangattangda hinadan nun'ahabatan an batu ya kayiw an mi'apyahdih nan Templo. Ta mabalin mohpe an miphod nadan nun'apa"ih nan Templo an agge hinangut nadan udum an numpatul hi ad Judah. ¹²Ta nadan muntamu ya inatdan namin di abalinanda an nuntamu. Ya hay nangipadutu' i dida ya hi Jahat ya hi Obadiah an holag Merari ya hi Sekariah ya hi Mesullam an holag Kohat. Ya nadan udum an tinanud Libay an nun'ala'ing an mangipagangoh hinadan mipagangoh hi pungkantaanda ¹³ya dida boy niyukodan nadan muntamuh nadan nat'onat'on an matamuwan hinan Templo. Ya nadan udum i dida an tinanud Libay ya waday sekretali ya waday na'nginnilah nadan uldin ya waday mungguwalyah nadan geyt.

¹⁴Ya hidin e alan nan nabaktun padi an hi Hilkiyah nan pihhun niyeh nan Templo ya inakhupanahdi nan Nitudo' an Tugun Apu Dios an indatna i din hi Moses. ¹⁵Ot alyon Hilkiyah hinan sekretali an hi Sapan di, Hinama"u nan Nitudo' an Tugun hinan Templo.

Ot idatna i Sapan. ¹⁶Ot alan Sapan hidiyen Nitudo' an Tugun ot umeh awadan nan patul ot alyonay, Hanadan ap'apu ya at'attonda nadan

niyukod i dida an tamuda. ¹⁷Te inalada nan na'amung an pihhu hinan Templon Apu Dios ot iyukodda hinadan niyukodan nadan muntamuh nan Templo. ¹⁸Ot alyona boh nan patul di, Wahtu han indat Hilkiyah an nitudo'an nadan tugun Apu Dios.

Ot bahaon Sapan an impadngolna hinan patul.

Hay Inat Josiah An Nangunud Hinadan Tugun Apu Dios

¹⁹Hidin dingngol nan patul nadan tugun Apu Dios an nibaha ot punhethetnay lubungnah inomnomana. ²⁰Ot ipa'ayagna hi Hilkiyah ya hi Ahikam an imbabalen Sapan ya hi Abdon an imbabalen Mikah ya nan sekretali an hi Sapan ya nan ap'apu an munhilbih nan patul an hi Asayah ot alyonay, ²¹Ume ayu ta eyu mahmahan i Apu Dios nan a'at tuwen nahama' an Nitudo' an Tugun ya hi'on nganney ma'at i dita'un tatagun nabatih tun ad Judah ya hi ad Israel. Te nunhigla tayyay bungot Apu Dios i dita'u an gapuh agge nangun'unudan handidan a'ammod ta'u hinadan tuguna an nitudo' ituwe.

²²Ot ume da Hilkiyah hinadan ibbana an hinnag nan patul ot eda mi'hapit hinan babain propeta an hi Huldah an ahawan nan mumpapto' hinadan lubung hinan Templo an hi Sallum an imbabalen Tokhat. Hi Tokhat ya imbabalen Hasrah. Hay nunhituwan da Huldah ya hinan balu an boblehdi ad Jerusalem. ²³Ot alyon Huldah i diday, Eyu ibagah nan nannag i da'yuh tuwen alyon nan Dios an dayawon ta'un tinanud Israel ²⁴an alyonay, Nomnomnomonyu an dadago' hituwen boble ya nadan tatagu an nunhituhtu. Ta an namin nadan imbahayuh nan patul an adi maphod an ma'at an nitudo' hinan nitudo'an nadan tugun'u ya mipa'annung. ²⁵Te din'uga' an Dios i da'yu ot e ayu munggohob hi insenso hinadan dios di udum an tatagu. Ta nunhiglay bungot'u i da'yu an gapuh nadan inyammayu ot dadiyey dayawonyu. Ta hiya nan ipahda' di bungot'u i da'yu an ma'id ha mabalin hi mangipagol i ha'on hinan ato'. ²⁶Ot ibagayuh nan patul hi ad Judah an nannag i da'yu an alyonyuy, Hiyah tuwey inalin Apu Dios hinan dingngolmu an tuguna ²⁷an alyonay, Gapu ta minomnoman'a hidin dingngolmu nan imbaga' an panadag'u ituwen boble ya da'yun tatagu an nibagah nan Nitudo' an Tugun ot mumpada'ul'a ot punhethetmuy lubungmu ot kung'a'an mumpahpahmo' ya dingngol da'an ha'on. Ha'on an Dios di mangalin tuwe. ²⁸Ot nomnomnomom an gapu i naen inatmu ya adi' ni' dadagon tun bobleyu ta ingganah atayam ta wan malinggop hi ilubu'am. Ta adim tigon di ato' an manadag ituwen boble ya da'yun nunhituhtu.

Ta numbangngadda ot ibagadah nan patul dadiyen imbagan nan propeta. ²⁹Ot ipa'ayag Josiah an namin nadan ap'apun munhilbin hiya hi ad Jerusalem ya hi an namin hi ad Judah. ³⁰Ot umedah nan Templo an in'uyugdan namin nadan tataguh ad Jerusalem ya an namin hi ad Judah

an nun'awotwot ya kakadangyan ya ta'on on nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay. Ta na'amungda ot olto'olton nan patul an nangibaha hinadan Nitudo' an Tugun an hinama'dah nan Templo. ³¹Ot e tuma'dog hinan way tu'ud hinan Templo an umohnongan di patul ot ibagana i Apu Dios an atonday abalinandan mangun'unud hinadan nibagah nan Nitudo' an Tugun.

³²Ot ibaganah nadan tatagu hi ad Jerusalem ya hinadan tinanud Benjamin ta isapatada an un'unudonda nadan tugun Apu Dios an imbagana i handidan a'ammodda.

³³Ta athidi an impapa'ih Josiah an namin nadan bulul an nunhiglan umipabungot i Apu Dios hinadan numpumboblayan nadan tinanud Israel. Ot ibagana i didan namin ta munhilbida i Apu Dios.

Ta i diyen amatagun nan patulda an hi Josiah ya aggeda inwalong an nangun'unud i Apu Dios an dinayaw handidan a'ammodda.

Hay Punnomnommandah Nihwangan Handidan A'ammoddah Ateh Ad Egypt

35 ¹Nginilin da Josiah hi ad Jerusalem nan punnomnommandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt. Ta pinaltida nadan imbabalen di kalnero hidin mi'ahimpulut opat (14) di algo hinan namangulu an bulan. ²Ot tudduwon Josiah di tamun nadan padi ot ibagana an maphod on inaynayundan munhilbih nan Templo.

³Ot ibaganah nadan tinanud Libay an pinto' Apu Dios hi muntudduh nadan ibbadan tinanud Israel an alyonay, Iha'adyu mo nan Kahun an nittuwan nan Hapit Apu Dios hinan Templo an inyamman din hi Solomon an imbabalen din patul an hi David. Ta adi mo mahapul an iyanattangyu ta eyu iyaninnabat. Ot munhilbi ayu nimpe i Apu Dios ya hinadan tataguna an tinanud Israel. ⁴Ya hanat mundadaan ayun mangat hinan tamun niyukod i da'yun himpahimpamu'un ta unudonyu nadan intudo' handidan patul ta'un tinanud Israel an hi David ya handin imbabalena an hi Solomon. ⁵Ya imme ayuh nan natuddu an puntamuwanyun himpahimpamu'un ta bumoddang ayuh nadan i'ibayu an tinanud Israel hinan pangiyaliyanda hinadan i'nongdah nan Templo.

⁶Ot agayu ta paltiyonyu nadan imbabalen di kalnero ta mi'nong i Apu Dios hinan punnomnomnoman ta'uh nihwangan handidan a'ammot ta'uh ateh ad Egypt. Ya inatyu nan nibagah atonyu ta wan mibilang ayuh malinis. Ya nundadaan ayu hi umaliyan nadan ibbayu an tinanud Israel ta atonyu nan miyunnudan hinan tugun an indat Apu Dios i handin hi Moses.

⁷Hay indat Josiah hinadan tatagu an na'amung i diye an punnomnommandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt ya tulumpuluy libu (30,000) an imbabalen di kalnero ya gulding ya

tuluy libu (3,000) an bulug an baka. Ya an namin dadiye an animal ya nalpuh nan haluna. ⁸Ya pamaaggot mangdatda damdama nadan ap'apun munhilbin hiya hinadan tatagu ya nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay. Ya nadan mumpapto' hinan Templo an da Hilkiyah ya hi Sekariah ya hi Jehiel ya nangdatda hinadan padi hi duway libu ta han onom di gahut (2,600) an imbabalen di kalnero ya tuluy gahut (300) an baka. ⁹Ya ta'on on nadan mangipangpanguluh nadan tinanud Libay an da Konaniah ya nadan i'ibana an linala'i an da Semayah i Netanel ya hi Hasabiah ya hi Jeyel ya hi Josabad ya nangdatda damdamah limay libu (5,000) an imbabalen di kalnero ya limay gahut (500) an baka hinadan ibbada an tinanud Libay ta i'nongda i Apu Dios.

¹⁰Ta hidin nidadaan mon namin ot ume nadan padi ya nadan ibbada an tinanud Libay hinadan eda punhilbiyan an miyunnudan hinan imbagan nan patul. ¹¹Ot paltiyonda nadan imbabalen di kalnero ot e iwalaghi' nadan padi nadan dala hinan punggobhan hi mi'nong yaden pun'aan nadan ibbadan tinanud Libay nan up'up nadan napalti. ¹²Ot alanda nadan maghob an mi'nong ot ipiyappongda hinadan himpahimpamu'un ta i'nongda i Apu Dios an miyunnudan hinan Nitudo' an Tugun Moses. Ot atonda bohdi hinadan baka. ¹³Ta inggapada nadan pinaltida an imbabalen di kalnero te hidiyey mahapul hi atonda. Ot iha"angdah nadan banga nadan ni'nong i Apu Dios. Ta on nalutu ot pi'bagonda an ipiyappong hinadan tatagu ta ihdada. ¹⁴Ta hidin inat nadan tinanud Libay hidiye ot ahida mohpe idadaan di anonda ya anon nadan padi. Te nadan padi an holag Aaron ya diday nangi'nong hinadan maghob an mi'nong ya nadan taba an maghob an mi'nong ta ingganah nan mahdom.

¹⁵Ya nadan mungkanta an holag Asap ya immedah nan nadutu' an umohnonganda an miyunnudan hinan imbagan din patul an hi David ya hi Asap ya hi Heman ya handin propeta an hi Jedutun. Ya hanada'e an mungguwalya hinadan geyt ya adi mahapul an taynanda ni' nan immohnonganda te iyen mon nadan ibbada an tinanud Libay di anondahdi.

¹⁶Ta an namin nadan mahapul an ma'at i diyen ngilin an punnomnommandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt ya na'at i diyen algo. Te an namin nadan maghob an mi'nong hinan punggobhan ya na'unud nan imbagan nan patul an hi Josiah. ¹⁷Ya an namin nadan tatagun na'amung hi ad Jerusalem ya nginilindah diyen mangilin an algo ot ngilinonda boh pituy algo nan ngilin di panganandah nan tinapay an agge nadduman hi yist.

¹⁸Ya hidiyen nungngilinandah nan punnomnommandah nihwangan handidan a'ammoddah ateh ad Egypt ya nihipun hidin atagun din propeta an hi Samuel ya ma'id ha athidih na'at. Te hidiyen inat da Josiah

an nungngilin i diyen ngilin ya abuh han athidi an niddumdan namin nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay ya an namin nadan tataguh ad Judah ya hi ad Israel. ¹⁹Ya hay na'atan diye ya hidin mi'apulut waluy (18) tawon hi numpatulana Josiah.

Hay Natayan Josiah

²⁰Hidin nagibbuh an impaphod Josiah nan Templo ya imme nan patul hi ad Egypt an hi Neko ya nadan tindaluna ot eda gubaton nadan i Karkemis hinan way wangwang an nungngadan hi Euprates. Ot ume damdama da Josiah ot eda gubaton dida. ²¹Mu hinnag Neko di e ni'hapit i Josiah an alyonay, Undan nganney numbahulanmi i he'a an patul hi ad Judah? Bokon attog da'yu di emi gubaton te nadan binuhulmi. Ya hay imbagan Apu Dios i ha'on ya mi'bagaa' an ume. Ot hanat idinongmun manandih nan pohdon Apu Dios an ma'at te hiya man di bumoddang i ha'on ot dadagon da'a.

²²Mu agge inunud Josiah nan imbagan Neko an imbagan Apu Dios i hiya ta imme an hinukkatana nan lubungna an lubung di patul ta adi mimatunan ot ipanguluna nadan tindalunah nan nundotal hi ad Megiddo ot eda gubaton da Neko. ²³Indani ya niknan hiya han pana ta nahugatan. Ot alyonah nadan ap'apun munhilbin hiyay, Himmalom tayya tun hugat'u ot mahapul an ibata'ana' hitu. ²⁴Ot iyaldanda moh nan ohan kalesan di e mi'gubat ot iyanamutdah ad Jerusalem ta hidiy na'unguhana. Ot ilubu'dah nan nilubu'an di a'ammogna. Ya an naminda hi ad Judah an namamah nadan i Jerusalem ya umukayungandah natayana.

²⁵Ta nan propeta an hi Jeremiah ya iniphodna han mikantah natayan Josiah. Ya hidiyen kantan di umukayungan ya nanongna an ungganda ikanta hinan punnomnomanda hinan patul an hi Josiah. Ya hidiyen kanta ya niddum hinan nitudo'an di kantan di umukayungan.

²⁶Ya nadan udum an na'na'at hidin numpatulana Josiah ya nadan inatnan nangun'unud hinan tugun Apu Dios ²⁷ya an namin nadan na'na'at hi numpatulana ya nitudo' hinan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hi ad Judah ya hi ad Israel.

Hay Numpatulana Jehoahas

36 ¹Nadan tataguh ad Judah ya numbalinondah Jehoahas an imbabalen Josiah hi patulda ta nihukkat i amana. ²Ya baintit tuluy (23) tawonah din numpatulana mu tuluy bulan ya abuh han nun'ap'apuwana an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. ³Te binalud nan patul hi ad Egypt an hi Neko ot pilitonan pumbayadon nadan i Judah hi buwis hi tuluy libu ta han nanom (3,060) di kilun di silber ya tulumpulu ta han mahuluk hi godwan (30.6) di kilun di balitu'. ⁴Ot ihukkat nan patul hi ad Egypt hi ibban Jehoahas an hi Eliakim hi patul hi ad Judah

ot hukkatanay ngadan Eliakim ta hi Jehoyakim. Mu hi Jehoahas ya inyen nimpen nan patul an hi Neko hi ad Egypt.

Hay Numpatulan Jehoyakim Hi Ad Judah

⁵Hi Jehoyakim ya baintit limay (25) tawonah din numpatulana ot mun'ap'apu hi ad Judah hi himpulut ohay (11) tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Mu hanadan adi maphod di ina'inatna. ⁶Indani ya immalih Nebukadnesar an patul hi ad Babilon ot gubatondah ad Judah ot bangkilingandah gombang hi Jehoyakim ot iyedah ad Babilon. ⁷Ot pi'yalan Nebukadnesar nadan nun'abalol an usal hinan Templo ot ena iha"ad hinan palasyuna hi ad Babilon.

⁸Ya nadan udum an na'na'at hi numpatulan Jehoyakim ya nadan nunhiglan umipabungot i Apu Dios an ina'inatna ya nadan udum an adi maphod an ina'inatna ya nomnomnomyu an nitudo'dah nan nitudo'an di na'na'at hinadan napalpalog an numpatul hi ad Judah ya hi ad Israel. Ot mihukkat nan imbabalenan hi Jehoyakin an numpatul.

Hay Numpatulan Jehoyakin Hi Ad Judah

⁹Hi Jehoyakin ya himpulut waluy (18) tawonah din numpatulana ot mun'ap'apuh ad Judah i han tuluy bulan ta han himpuluy (10) algo ya abuh an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. Ya adi maphod nadan ina'inatna an aggena inunud hi Apu Dios. ¹⁰Ya hidin balun di tawon ya impabangkiling bon Nebukadnesar hi Jehoyakin ot iyedah ad Babilon ta hidiy nibaludana. Ya ni'yalada nadan nun'abalol an usal hinan Templo ot pumbalinonda nan hi ulitaun Jehoyakin an hi Sedekiah hi patul hi ad Judah an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem.

Hay Numpatulan Sedekiah

¹¹Hi Sedekiah ya baintit ohay (21) tawonah din numbalin hi patul ot mun'ap'apu hi ad Judah hi himpulut ohay (11) tawon an hay nunhituwana ya hi ad Jerusalem. ¹²Mu nadan adi maphod di ina'inatna an aggena inunud hi Apu Dios. Ta aggena inunud nadan impa'innilan Apu Dios an imbagabagan nan propeta an hi Jeremiah. ¹³Ya nginhena bo nan patul an hi Nebukadnesar an ta'on on insapatana i Apu Dios an un'unudona. Ya ta'on on hi Apu Dios an dayawondan tinanud Israel on aggena inun'unud. ¹⁴Ya ta'on on nadan mangipangpanguluh nadan padi ya an namin nadan tatagu ya inyal'aladan agge nangun'unud i Apu Dios. Ta inyunnuddah nadan nunhiglan umipabungot i Apu Dios an pangat nadan tataguh udum hi boble. Ta paddungnay linugitda nan Templon Apu Dios hidih ad Jerusalem.

¹⁵Mu ta'on on athidi ya himmo' Apu Dios dida an gapuh punnomnomnah nan Templo ta nanongnan waday hinnagna hinadan

propeta ta eda ibaga i dida nadan pohdonan atonda. ¹⁶Mu ondaot ngihngihilan dadiyen hinnag Apu Dios on pinihupihulda nadan ipa'innilada i dida. Ta hiya nan nunhiglay bungot Apu Dios i dida.

¹⁷Ot ipa'alina nan patul hi ad Babilon an didah nadan tindaluna ta aggeda himmo' dida ta numpateda dida an inlagatday binabai ya u"unga ya amamma. Ya ta'on on nadan mumpangilog an binumtik hinan Templo on ni'pateda. Te ningamut an inyukod Apu Dios didan namin i Nebukadnesar. ¹⁸Ot alandan namin nadan usal hinan Templo ya nadan kinadangyan nan patul ya nadan ap'apun munhilbih nan patul. ¹⁹Ot pu'ulanda nan Templo ya nadan nun'ahamad an babale ot pompa"ihda nadan nun'abalol an usal hidi. Ot pa"ihonda bo nan binattun alad hi ad Jerusalem.

²⁰Ot iyedah ad Babilon nadan tatagun agge nate ot pumbalinonda didah baal nan patul ya nadan i'imbabalena ta ingganah din nangabakan nadan i Persia hinadan i Babilon. ²¹Ta paddungnay nun'ible nan boble hi ad Judah te niwalong ta ingganaot magibbuh nan napituy (70) tawon. Ta nipa'annung nan imbagan Apu Dios an impa'innilan Jeremiah.^u

Hay Nangipa'anamutan Nan Patul An Hi Sayrus Hinadan I Judah Hi Bobleda

²²Hidin hopap di tawon hi nun'ap'apuwana nan patul an hi Sayrus hi ad Persia ya hidiyey nangipa'annungan Apu Dios hinan imbagan handin propeta an hi Jeremiah. Ta impanomnomna i Sayrus ta iyuldina ot ipatudo'na ta eda ipa'innilah nadan boblen sinakupna. ²³Ya hidiyen uldin an impitudo' nan patul an hi Sayrus ya alyonay, Hi Apu Dios an Ap'apu hi ad abunyan ya numbalinona' hi patul hitudan dakol an bobleh tun luta. Ya ha"on boy nangiyukodana hi e mangipaphod hinan Templo an pundayawan i hiya hi ad Jerusalem hidih ad Judah. Ot da'yun nibilang hi tataguna ya hanat hi Apu Dios an un'unudonyu di bumoddang i da'yu ta mabalin an umanamut ayuh bobleyu.

^u 36:21 Jeremiah 25:11-12; 29:10